

ПРОЕКТ

**СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ**

ЗМІСТ

	стор.
Вступ.....	3
I. Аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області.....	4
1.1. Загальна характеристика Вінницької області	4
1.2. Рівень економічного розвитку	7
1.3. Промисловість	11
1.4. Сільське господарство.....	14
1.5. Розвиток малого підприємництва	15
1.6. Ефективність роботи господарського комплексу.....	18
1.7. Інвестиційний розвиток.....	19
1.8. Грошово-кредитний ринок.....	26
1.9. Галузева інфраструктура.....	31
1.10. Споживчий ринок.....	44
1.11. Демографічна ситуація	48
1.12. Освіта та наука	51
1.13. Охорона здоров'я, туризм.....	56
1.14. Зайнятість і ринок праці	63
1.15. Рівень соціальної напруги	68
II. SWOT-аналіз розвитку Вінницької області.....	73
III. Ключові проблеми розвитку області.....	76
IV. Принципи реалізації Стратегії.....	77
V. Пріоритетні напрями розвитку економіки області ("точки росту").....	78
VI. Стратегічні цілі (напрями), заходи та очікувані результати	79
VII. Механізми реалізації Стратегії.....	90
7.1. Організаційне забезпечення реалізації Стратегії.....	90
7.2. Фінансове та науково-методичне забезпечення реалізації Стратегії	91
VIII. Моніторинг і оцінка реалізації Стратегії.....	93

Вступ

Розробка Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року (далі – Стратегія) була ініційована Вінницькою обласною державною адміністрацією та Вінницькою обласною Радою на виконання Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Необхідність підготовки нового проекту Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року викликана:

- наближенням до завершення терміну (2015 рік) нині чинної Стратегії регіонального розвитку;
- зміною зовнішніх та внутрішніх умов, в яких відбувається розвиток регіону;
- доцільністю підготовки нового стратегічного документу, розробленого за європейськими стандартами та на період, що синхронізується із періодом, на який готується нова Державна стратегія регіонального розвитку.

В Стратегії з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, оцінки конкурентних переваг, обмежень, загроз і проблем розвитку Вінницького регіону, визначені першочергові пріоритетні завдання, заходи координації дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, бізнесу та населення регіону які спрямовані на реалізацію визначених стратегічних завдань.

Стратегія повинна стати підґрунтям для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Вінницької області.

Нормативно-правовою базою для розробки Стратегії є Закони України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", "Про стимулювання розвитку регіонів", Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" та від 21 липня 2006 року №1001 "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року", Концепція державної регіональної політики, Стратегія економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки (схвалена Указом Президента України від 28.04.2004 №493/2004), Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку та інше.

Для вивчення громадської думки та обговорення в широких колах положень Стратегії обласною Радою спільно з облдержадміністрацією була створена робоча група, в яку увійшли представники галузевих управлінь, бізнесових кіл, науковців, громадських і молодіжних організацій, депутатського корпусу та органів місцевого самоврядування.

I. Аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку Вінницької області

1.1. Загальна характеристика Вінницької області

Вінницька область – один із всебічно розвинених аграрно-промислових та культурно-історичних регіонів України.

Територіально-адміністративний устрій

Вінницька область була утворена 27 лютого 1932 року. Територія 26,5 тис. км², що становить 4,4 % від площі України.

Кількість населення – 1,62 млн. чол., (3,57 % населення країни), в тому числі міське 50,1 %, сільське 49,9 %.

На 01.01.2013 року в області налічується 6 міст обласного значення, 12 міст районного значення, 27 районів, 29 смт, 1466 сільських населених пунктів.

Природно-географічне розташування та інвестиційний потенціал

Вінницька область розташована в лісостеповій зоні на Волино-Подільській височині. За даними Держкомземресурсу України показник сільськогосподарської освоєності території дорівнює понад 76 % і становить 2 тис. км², з яких майже 50 % – чорноземи. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце.

Загальна площа лісів та лісовкритих площ – 379,4 тис. га.

На території області протікає близько 3,6 тис. річок і струмків загальною довжиною 11,8 тис. км, в т.ч. 230 річок завдовжки понад 10 км. Вони належать до басейнів Південного Бугу, Дністра та Дніпра. На річках створено 74 водосховища та понад 4 тисячі ставків, сумарна площа яких становить близько 32 тис. га.

Вінниччина – це край з багатою мінерально-сировинною базою. В її надрах відкрито 1159 родовищ та проявів 30 видів різноманітних корисних копалин, десятки родовищ торфу, а також унікальні поклади граніту, каоліну, гранату і флюориту.

Розроблені й діють цілющі джерела мінеральної води, зокрема з високим вмістом радону в м. Хмільнику. Крім того, розвідано 21 джерело столової води. Виявлено мінеральні води типу "Миргородська".

Вінницька область має великі поклади первинних каолінів, що складають 44 % від загальних по Україні. Глухівецький гірничо-збагачувальний комбінат, виробляє майже третину каоліну в державі і експортує його в 12 країн світу.

Відходи збагачення каоліну – кварцові піски використовуються у будівництві, виробництві скла, карбїду кремнію та тонкої кераміки, для очистки води та в інших галузях.

В області розвідано єдине в Європі родовище гранатів.

Велику перспективу має Шахтинське родовище флюоритів (плавикового шпату), яке є одним з найпотужніших родовищ Європи.

Також в області розвідано й розробляються 3 родовища гранітів. Унікальні декоративні властивості вінницьких гранітів дозволяють виготовляти з них камінь, облицювальні плити, підвіконня, пам'ятники, тощо.

Вінницька область – єдина в Україні, де є великі запаси пеліканіту. Вперше на Поділлі знайдено боксити – руду на алюміній. За оцінкою геологів, прогнозні ресурси бокситів становлять близько 3 млн. тонн.

Сировинний потенціал будівельного виробництва представлений в області було-щебеневою сировиною, пиляним каменем, карбонатними породами для виробництва місцевих в'язучих матеріалів, сировиною для грубої кераміки, пісками, окремими родовищами облицювального каменю, керамзитової сировини.

Рівень використання корисних копалин області нижчий середньо-державного.

202 км державного кордону з Молдовою та сусідство з областями України створюють сприятливі умови для розвитку економіки області.

Область має розгалужену мережу залізничних (1124 км) та автомобільних шляхів загальнодержавного і місцевого значення (9519,2 км).

Вінницька область по коефіцієнту транзитності території займає перше місце в Україні. Щільність доріг одна з найбільших в Україні і складає 339 км на 1000 км² території.

Через територію області проходять 3 магістральних газопроводи: Уренгой-Помари-Ужгород, "Союз", Дашава-Київ, експлуатується 9300 км газорозподільних мереж, а також нафтопровід "Одеса-Броди".

В області відбувається щорічне зростання обсягів промислового виробництва у післякризовий період, так за підсумком 2012 року рівень виробництва промислового сектора області вище за минулорічний рівень за відповідний період на 7,1 %. В області працює понад 330 великих і середніх підприємств різних форм власності, обсяги виробництва продукції яких в основному розподілені по наступних галузях: харчова (53,3 %), електроенергетика (27,1 %), машинобудування (3,7 %), добувна (2 %), хімічна та нафтохімічна (4,9 %) та інші.

Флагманами промисловості області є: українська горілчана компанія "Nemiroff", ТОВ "Агрона Фрут Україна", ВАТ "Вінницький олійножировий комбінат", ВАТ "Вінницька кондитерська фабрика", ВАТ "Вінницький завод тракторних агрегатів", Жмеринське підприємство з обмеженою відповідальністю "Експрес", ВАТ "Барський машинобудівний завод", ВАТ "Калинівський машинобудівний завод" та інші.

Питома вага Вінницької області в економіці України

Показники	Частка області, %		
	2007 р.	2009 р.	2011 р.
Валовий регіональний продукт (у фактичних	2,1	2,1	2,2

цінах)			
Обсяг реалізованої промислової продукції	1,5	1,8	1,6
Виробництво продукції сільського господарства	6,1	6	6,4
Обсяг виконаних будівельних робіт	2	2	2,4
Обсяг інвестицій в основний капітал	2	1,8	2,7
Обсяг експорту товарів і послуг	0,7	1,1	0,9
Обсяг імпорту товарів і послуг	0,5	0,6	0,5
Обсяг роздрібного товарообороту	2,2	2	2,1

У посткризовий період відчутно зменшилася кількість суб'єктів малого підприємництва та у 2011 році їх кількість на 10 тис. осіб наявного населення була 326 одиниць. Не дивлячись на спад у розвитку підприємництва в області, у 2011 році Вінниччина покращила свої рейтингові позиції за показником кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб наявного населення. Область перемістилась з 17 місця у 2005 р. на 15 місце у 2011 році. Наявні темпи розвитку суб'єктів підприємницької діяльності ще не забезпечили вихід на середній рівень цього показника по Україні (360 од.), оскільки є меншим за нього на 9,4 % (Хмельницька обл. – 397 од., Житомирська обл. – 319 од., Тернопільська обл. – 283 од.).

В загальному на Вінниччині здійснюють діяльність 44 малих підприємств на 10 тис. наявного населення, що становить 62,9 % від середнього по Україні. У 2011 р. обсяги реалізованої продукції (робіт, послуг) здійснені малими підприємствами скоротилися у порівнянні з 2007 р, зокрема їх частка у загальному обсязі реалізації впала з 25,3 % до 24 %, та наразі становить 10 050,8 тис. грн.

Вінниччина є лідером України у продукції сільського господарства, показник якої становить 15 065,0 тис. грн., де частка продукції рослинництва становить 36,8 %, а тваринництва – 74,2 %. Основною спеціалізацією в рослинництві є вирощування зернових культур і цукрових буряків; у тваринництві – виробництво м'яса та молока.

Питома вага області у валовій продукції сільського господарства України становить 5,8 %

Щорічно в області зростає товарооборот роздрібною торгівлі, абсолютний приріст якого в підсумку за 2011 р. становить 1 733 тис. грн.

За 2011 рік номінальна нарахована середньомісячна заробітна плата зросла в порівнянні з відповідним періодом минулого року на 16,7 % та становить 2 074 грн.

Область переходить до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку. Частка промислових підприємств, що у 2011 р. займаються інноваційною діяльністю, становить – 15,8 % із загальним обсягом витрат на здійснення інноваційних робіт – 1 433,9 тис. грн.; питома вага інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції знаходиться на рівні 3,8 %. В науково-інноваційній сфері працює 9 докторів наук, 73 кандидатів наук та діє 47 підприємств.

В загальному, частка області у валовій доданій вартості України

знаходиться в межах 2,2 %. По даному показнику область з 12 місця (2005 р.) опустилася на 15 місце (2010 р.).

Місце Вінницької області поміж регіонів України за основними показниками

<i>Показники</i>	<i>2007</i>		<i>2009</i>		<i>2011</i>	
	<i>Значення</i>	<i>Місце</i>	<i>Значення</i>	<i>Місце</i>	<i>Значення</i>	<i>Місце</i>
Валовий регіональний продукт на одну особу, грн.	9159	20	12145	18	15170,75	17
Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу, грн.	6760,1	17	8741,3	13	20909,7	14
Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу, грн.	3006	4	3721	3	4724,9	5
Обсяг інвестицій в основний капітал на одну особу, грн.	2473,5	18	1620	22	3433,8	10
Доходи населення, тис. грн.	19264	11	26813	11	38357	11
Рівень зареєстрованого безробіття (%)	3,8	20	2,7	18	2,7	22
Обсяг реалізованої продукції суб'єктами господарювання (тис. грн.)	31477,8	14	38163	13	49889,6	13
Прямі іноземні інвестиції на одну особу, дол. США	27	19	14,8	16	20,7	14
Коефіцієнт покриття експорту імпортом (%)	1,59	8	1,82	9	1,72	7
Обсяг інноваційної продукції (тис. грн.)	418962,3	10	17691,6	22	160882,4	14

Завдяки своєму географічному розташуванню Вінниччина має усі передумови для забезпечення динамічного розвитку матеріального виробництва, підвищення добробуту кожного громадянина, вирівнювання диспропорцій у соціально-економічному розвитку міст і районів, комплексного розвитку населених пунктів за рахунок раціонального та ефективного використання природно-ресурсного, науково-технічного, трудового та виробничого потенціалу.

Економічний блок

1.2. Рівень економічного розвитку

Узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку економіки Вінницької області є валовий регіональний продукт (ВРП). У період з 2007 року по 2011 рік цей показник виріс на 8 208 тис. грн. – з 15 381 тис. грн. у 2007 році до 23 589 тис. грн. у 2010 році що становить 153,4 %. За цей період темп зростання та зменшення ВРП коливався від 90 %

у 2009 році до 105 % у 2008 році. У 2010 році темп зростання ВРП становив 103 %.

Показники валового регіонального продукту

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	% у 2010 р до 2007 р
Темп зростання (зменшення) валового регіонального продукту (%)	103,4	105,1	90,1	103	
Валовий регіональний продукт (тис. грн.)	15381	20094	20104	23589	153,4
Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу (у фактичних цінах; грн.)	9159	12061	12145	14332	156,5
Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу середній по Україні (у фактичних цінах; грн.)	15496	20495	19832	23600	152,3

Найбільш характерним показником для визначення рівня життя населення є ВРП на одну особу. Його значення у 2010 році становило 14 332 грн. що на 5 173 грн., або на 156,5 % більше ніж у 2007 році.

Протягом 2007-2011 рр. ВРП Вінницької області на одну особу синхронно зростає. Слід зазначити, що ВРП на одну особу у Вінницькій області є нижчим ніж ВРП у розрахунку на одну особу в середньому по Україні майже у 1,5 рази – на 9 268 грн. у 2010 році тоді як у 2007 році ВРП на одну особу сягав 6 337 грн. і був менший у 1,7 разів.

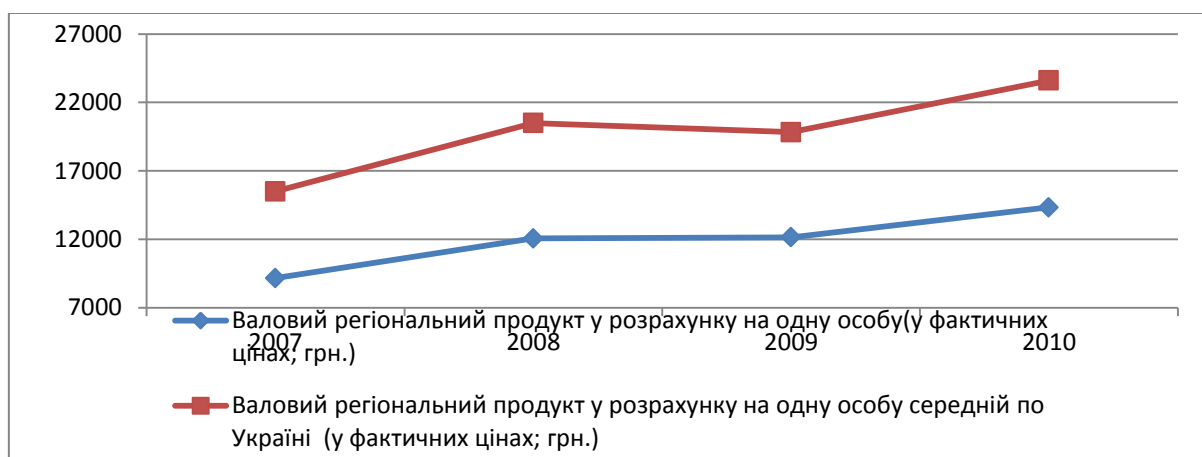

Рис. Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу

У 2011 році порівняно з 2007 роком приріст ВРП на одну особу як у Вінницькій області, так і в середньому по Україні становив 50 %.

Показники обсягів реалізованої промислової продукції

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2007 р

Темп зростання обсягів промислової продукції, робіт, послуг (у % до попереднього періоду минулого року)	131,4	116,8	120,4	124,7	116,0	
Обсяг реалізованої промислової продукції (тис. грн.)	10283,6	12007,1	14460,7	18027	20909,7	203,3

Динаміка темпів зростання обсягів промислової продукції, робіт, послуг (у % до попереднього року) у період з 2007 року до 2011 року значно коливалась з 116 % у 2011 році до 131,4 % у 2007 році. Зниження темпів зростання обсягів промислової продукції у 2008 році пов'язане з впливом на економіку Вінницької області наслідків світової фінансово-економічної кризи.

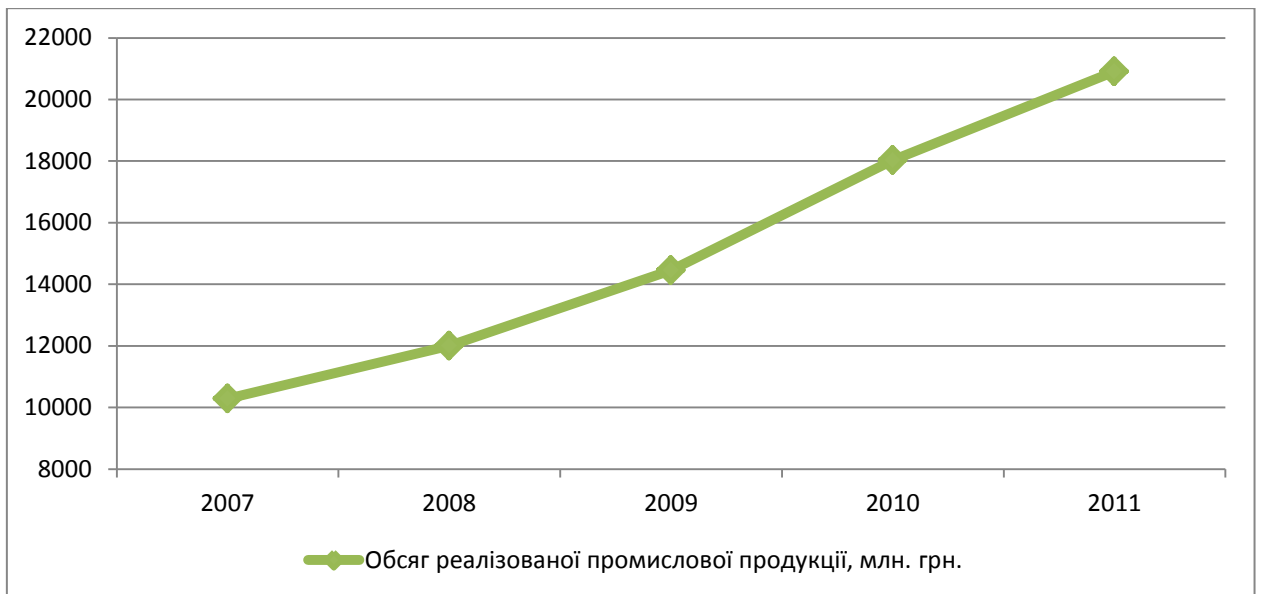

Рис. Обсяги реалізованої промислової продукції

В той час, як темпи зростання обсягів промислової продукції поступово знижувалися, обсяги реалізованої промислової продукції протягом досліджуваного періоду стабільно зростали з 10 283,6 тис. грн. у 2007 році до 20 909,7 тис. грн. у 2011 році. Абсолютний приріст цього показника за період з 2007-2011 рр. склав 10 626,1 тис. грн., темп росту за цей період склав, відповідно, 203,3 %.

Показники валової продукції сільського господарства

Найменування показників	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2008 р
Валова продукція сільського господарства (у постійних цінах 2010 року; мін. грн.)	12990,3	12597,3	12601,3	15065,0	116,0
Темп зростання (зменшення) валової продукції сільського господарства (у % до попереднього року)	125,5	97,0	100,0	119,6	

Темп зростання (зменшення) валової продукції сільського господарства середній по Україні (у % до попереднього року)	117,1	98,2	98,5	119,9	
Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу (у постійних цінах 2010 року; грн.)	7797,0	7610,0	7656,0	9199,0	118,0
Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу в середньому по Україні (у постійних цінах 2010 року; грн.)	4357,0	4298,0	4249,0	5113,0	117,4

Валова продукція сільського господарства (у постійних цінах 2010 року; мін. грн.) у 2011 році порівняно з 2008 роком виросла на 16 %, або на 2 074,7 тис. грн. У період з 2008 по 2010 рік спостерігається негативна динаміка, тоді як у 2011 році обсяги валової продукції сільського господарства виросли до 15 065,0 тис. грн., завдяки чому Вінницька область посіла 1 місце серед регіонів за цим показником.

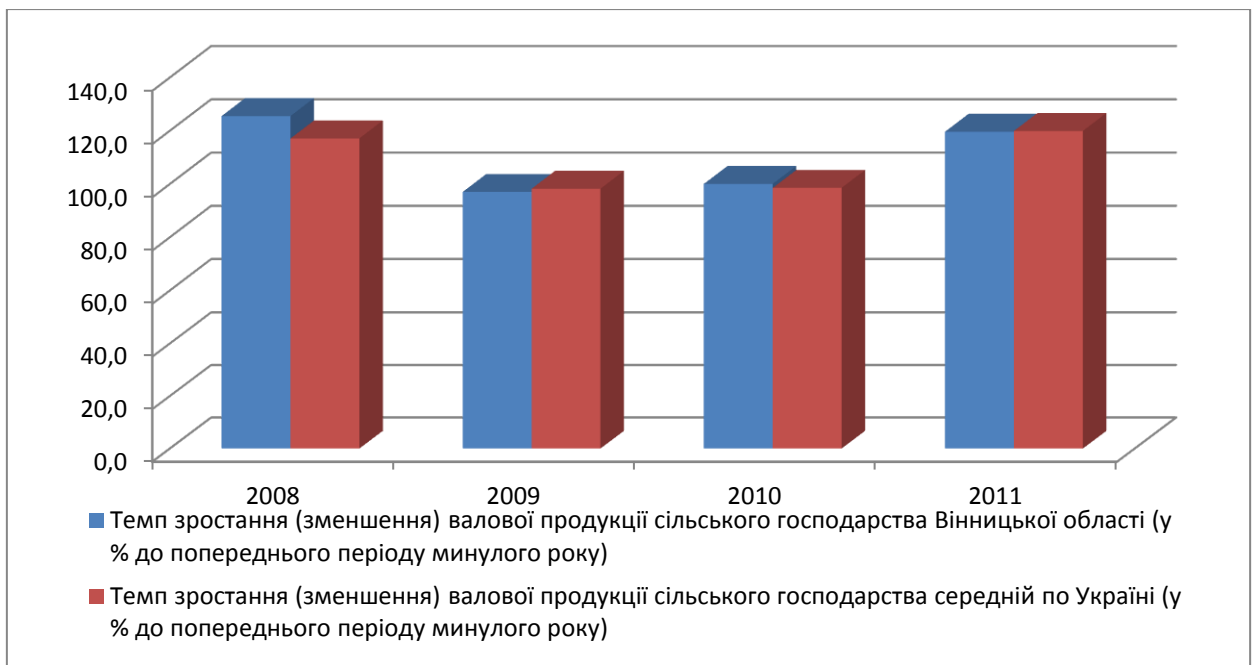

Рис. Темпи зростання (зменшення) валової продукції сільського господарства

У період з 2008 року по 2010 рік відбувався синхронний спад темпів приросту обсягів валової продукції сільського господарства з 125,5 % у Вінницькій області та 117 % по Україні у 2008 році до 100 % та 98,5 % відповідно у 2010 році. У 2011 році спостерігається зростання цього показника як у Вінницькій області, на 119,6 %, так і по Україні – на 119 %.

Також спостерігається ріст виробництва валової продукції сільського господарства на одну особу у Вінницькій області з 7 797,0 грн. у 2008 році до 9 199,0 грн. у 2011 році, що у порівнянні 2011 року до 2008 року становить 118 %, а абсолютний приріст у зазначений період склав 1 402 грн., тоді як в середньому по Україні абсолютний приріст у 2011 році порівняно з 2008

роком становить 756 грн.

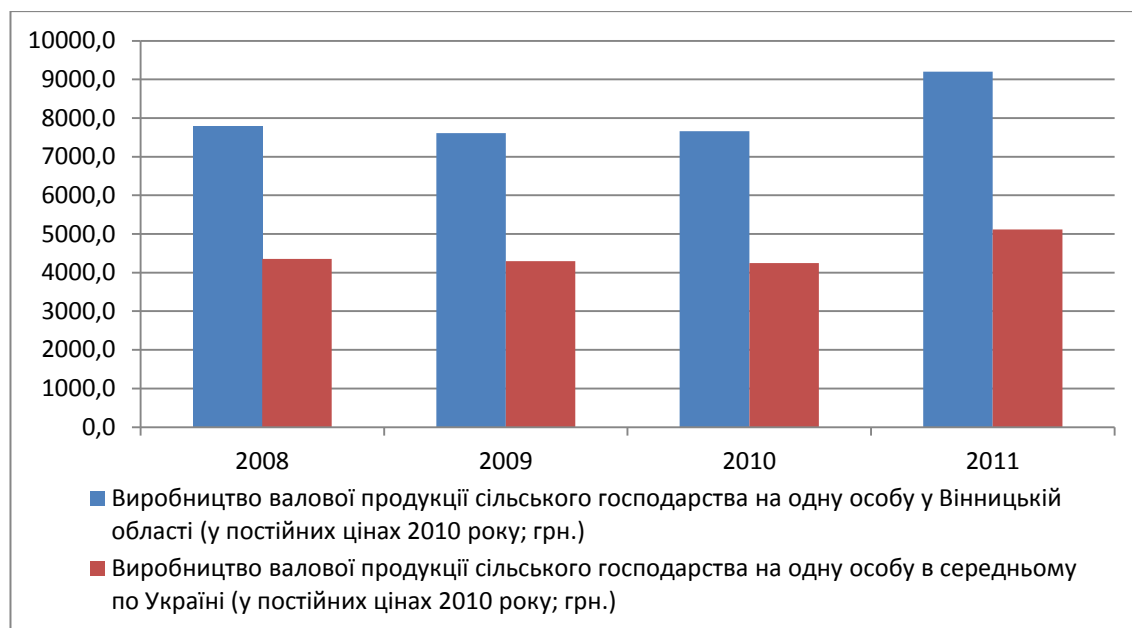

Рис. Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу

Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу у Вінницькій області майже у 2 рази вище ніж середнє значення по Україні, і така тенденція спостерігається протягом всього досліджуваного періоду з 2008 року по 2011 рік. Також необхідно зазначити, що за цим показником Вінницька область у 2011 році посіла 4 місце серед регіонів України після Черкаської, Кіровоградської та Полтавської областей.

1.3. Промисловість

Область має багатогалузевий промисловий комплекс, провідне місце в якому займають харчова галузь, електроенергетика та машинобудування і металообробка.

Стратегічно важливими для економіки області є харчова промисловість, виробництво електроенергії, газу та води і машинобудування, які у структурі продукції (робіт, послуг) області займають відповідно 55,9 %, 21,9 % та 5,1 %.

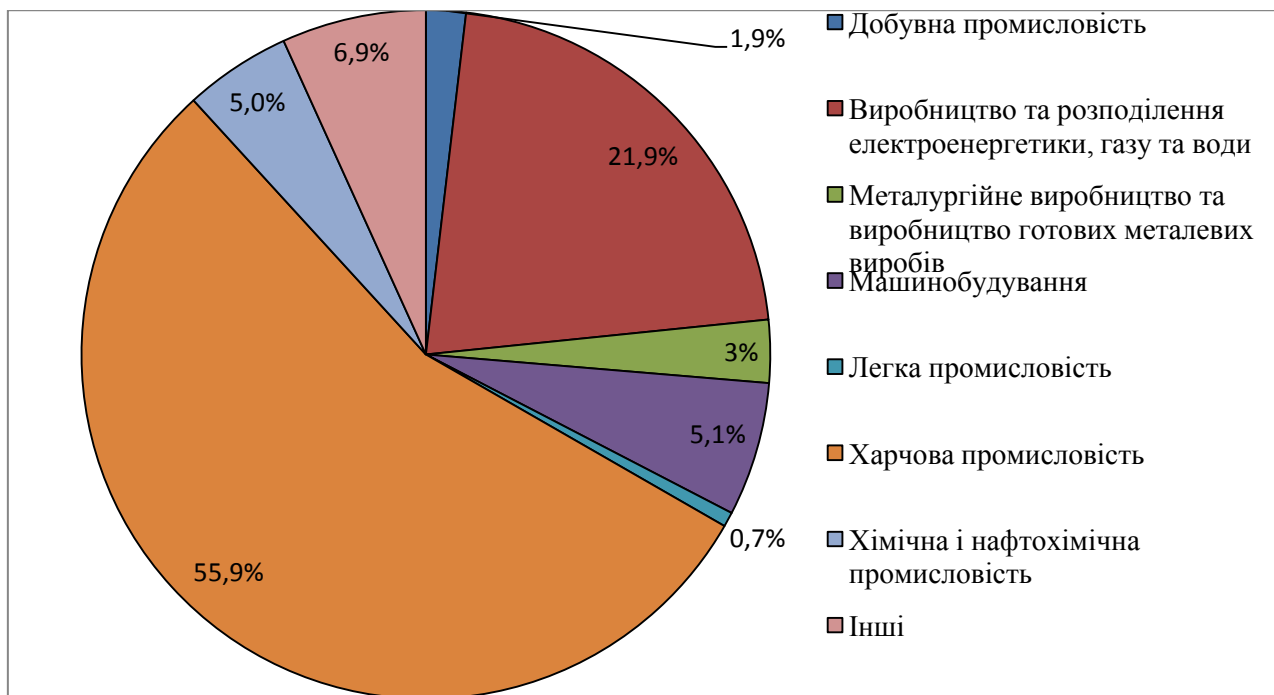

Рис. Структура промислової продукції (робіт, послуг)

Обсяг промислового виробництва за 2012 рік перевищив на 7,1 % обсяг 2011 року (по Україні – 98,2 %). А за обсягом реалізованої продукції область отримала приріст у 1,3 млрд. грн.

Серед регіонів України за індексом виробництва промислової продукції Вінницька область залишила за собою 3 місце.

У 2012 році підприємства харчової галузі збільшили випуск продукції у порівнянні з 2011 роком на 1,7 %, добувної – перевищили минулорічний рівень виробництва на 4,3 %. Виробництво готових металевих виробів зросло на 3,0 %, продукції хімічної галузі – на 22,3 %. Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води збільшилось на 29,3 %.

Не вийшли на рівень обсягу виробництва промислової продукції 2011 року підприємства легкої галузі (83,3 %), деревообробної (89,6 %), машинобудування (80,2 %), підприємства по виробництву будівельної продукції (83,9 %), видавничої діяльності (94,4 %).

Бершадським ТОВ "Будматеріали" у 2012 році видобуто 243,6 тис. м куб. каменю, що в 3,4 рази більше відповідного періоду 2011 року. Основним споживачем камене-щебеневої продукції є ПрАТ "Зернопродукт" для будівництва птахофабрики під м. Ладижин.

У 2012 році до підприємств основного кола статистичного спостереження долучено підприємство, яке реалізовувало інвестиційний проект по введенню нових виробничих потужностей по виробництву соку концентрованого не освітленого – Вінницька філія ТОВ "Яблуневий дар". За 2 місяці 2012 року на потужностях підприємства було вироблено яблучного концентрату 10,3 тис. тонн на суму 125,3 млн. грн., обсяги виробництва підприємства забезпечили вагомий ріст промислового виробництва в Липовецькому районі.

Вагомий внесок у загальне виробництво цукру зробив ВП

"Жданівський цукровий завод" ТОВ "Хмільницьке", який за звітний період додав до загальнообласного показника 282,3 млн. грн. товарної продукції. На підприємстві перероблено 400,6 тис. тонн цукрових буряків, вироблено 54,5 тис. тонн цукру, що на 4,8 тис. тонн більше ніж у 2011 році. По якості цукор відповідає державним та європейським стандартам і є одним з найкращих в Україні.

Лідером є і ТОВ "Могилів-Подільський молокозавод", на якому у 2012 році додатково укладено 5 нових договорів на поставки продукції; дещо збільшена заготівельна мережа, на 4 одиниці збільшено асортимент виробів.

Через зменшення замовлень на виготовлення продукції на давальницьких умовах на підприємствах легкої промисловості зменшено обсяги виробництва на 16,7 %.

Подібна ситуація відставання від рівня обсягу виробництва промислової продукції 2011 року зафіксована і на підприємствах деревообробної галузі – -10,4 %.

Через пріоритетність для великої частини населення електронних носіїв інформації на підприємствах видавничої діяльності випуск продукції проти 2011 року скоротився на 5,6 %, хоча і отримано приріст 4,7 % до листопада 2012 року і +4,4 % – до грудня 2011 року.

У хімічній промисловості обсяги виробництва продукції збільшились проти 2011 року на 22,3 %, а до грудня 2011 року рівень виробництва перевищено на 63,1 %.

Покращився стан і на підприємствах по виробництву будівельних матеріалів. Завдяки впровадженню урядової програми по будівництву соціального житла, зростає потреба і у стінових матеріалах та залізобетонних конструкціях, що зумовило скорочення відставання обсягів виробництва у порівнянні з періодом 9 місяців 2012 року на 2,8 %.

Обсяг продукції підприємств металообробки проти рівня 2011 року збільшився на 3,0 %.

Через брак обігових коштів та зменшення замовлень на виготовлення машинобудівної продукції у результаті недостатньої конкурентоспроможності на споживчому ринку обсяг виробництва продукції скоротився на 19,8 %.

Разом з тим, на ПАТ "Могилів-Подільський машинобудівний завод ім. С.М.Кірова" укладені контракти з підприємствами країн Середньої Азії на поставки борошномельного обладнання і запчастин на загальну суму 30,0 млн. грн., що надало змогу з початку року на 47,7 % наростити виробництво продукції (в порівнянні з 2011 р.) .

ПАТ "Могилів-Подільський завод газового устаткування і приладів" укладено 5 нових договорів на поставки виробів, 2 з них вже реалізовано; освоєно виробництво нової для підприємства продукції – плитки тротуарної та відновлено випуск печей опалювальних, колосників, тощо.

ПрАТ "Уланівський Агромаш" збільшив обсяги виробництва на 30,1 %, що складають 698,8 млн. грн. В результаті його діяльності виготовлено 16 пунктів прийому молока, на 88 млн. грн. вироблено металоконструкцій,

проведено ремонтних робіт на 209 тис. грн.

На підприємствах з виробництва електроенергії, газу та води обсяги продукції зросли проти рівня 2011 року на 29,3 %.

В плані збільшення в енергетичному балансі частки енергоносіїв, які виробляються з відновлюваних джерел енергії, у 2013 році ТОВ "Біоенергетичний альянс" (м. Київ) у м. Могилів-Подільському передбачається розпочати будівництво геліоелектростанції потужністю 5,0 МВт.

У 2013 році є перспектива розширення підприємств по виробництву електроенергії і за рахунок ТОВ "Імперіал енерго", смт. Вендичани.

1.4. Сільське господарство.

Вінниччина має один із найпотужніший у державі агропромисловий комплекс, основу якого складають 2121 сільськогосподарське підприємство, в т.ч. 1464 селянських фермерських господарства. В області функціонують 4 науково-дослідні станції, інститут кормів УААН, аграрний університет, 4 коледжі та 5 технікумів.

В галузі зайнято біля 48,8 тис. працівників. В області використовується 2 015,8 тис. га сільськогосподарських угідь, з них 1 726,4 тис. га ріллі, 52,5 тис. га багаторічних насаджень, 50,6 тис. га сіножатей, 186,3 тис. га пасовищ. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце.

Вінниччина має найбільший бурякоцукровий комплекс, займає провідні позиції по валових зборах зернових культур, в картоплярстві, садівництві та тваринництві. В області сконцентровано 13-14 % наявних в Україні площ цукрових буряків, і 5-6 % зернових культур.

В структурі посівів зернові культури займають 55 % посівних площ, технічні культури – 26,5 %, в тому числі цукрові буряки – 4,5 %, картопля і овочі – 8 %, кормові культури – 10,5 %.

Обсяги валової продукції сільськогосподарського виробництва за 2011 рік в порівнянні з 2010 роком зросли на 19,6 % (в постійних цінах 2010 року), в тому числі на 27,3 % відповідного показника в рослинництві та 0,6 % в тваринництві.

За 2011 рік усіма категоріями господарств області вироблено 4,2 млн. тонн зернових культур (+36 % до попереднього року), 3 млн. тонн цукрових буряків (+23 % до попереднього року), 1,9 млн. тонн та 0,4 млн. тонн картоплі та овочів відповідно (+17 % та +25 % до попереднього року). А також продукції тваринництва: 836,5 тис. тонн молока (+0,3 % до попереднього року), 65,1 тис. тонн м'яса (-4,3 % до попереднього року), яєць – 846,7 млн. штук (+6,2 % до попереднього року).

Враховуючи природно-кліматичні та інші особливості регіону, його значні потенційні можливості в розвитку сільськогосподарського виробництва (бурякоцукрового комплексу, зерновиробництва, картоплярства, садівництва та тваринництва), галузей харчової та переробної

промисловості, Вінниччина може в перспективі виробляти 4-5 млн. тонн зерна, 5-6 млн. тонн цукросировини (650-700 тонн цукру), 150-210 тис. тонн м'яса (в забійній вазі), 900-1100 тис. тонн молока, а також в значних об'ємах іншої продукції.

1.5. Розвиток малого підприємництва

В малому бізнесі Вінницької області зайнято майже 26 % усього зайнятого населення області, або понад 180 тис. осіб.

За даними моніторингу у 2012 році започаткували діяльність 6 637 новостворених суб'єктів господарювання, що на 2,6 % менше порівняно з 2011 роком, із яких 1 080 – юридичні особи (на 0,6 % більше порівняно з 2011 роком) та 5 557 – фізичні особи-підприємці (на 3,1 % менше порівняно з 2011 роком).

Протягом поточного року припинили господарську діяльність 7 719 суб'єктів господарювання (600 – юридичні особи та 7 119 – фізичні особи-підприємці), що на 18,5 % менше порівняно з 2011 роком.

Найбільше новостворених суб'єктів господарювання – юридичних осіб в м. Вінниці – 536, або 49,6 % від загальної кількості новостворених юридичних осіб, Вінницькому – 74, або 6,9 %, Оратівському – 38, або 3,5 %, Калинівському – 31, або 2,9 %, Іллінецькому – 29, або 2,7 % та Немирівському районах – 27, або 2,5 %.

Найбільше новостворених фізичних осіб – підприємців:

- серед районів: у Вінницькому (4,3 % від загальної кількості новостворених фізичних осіб-підприємців), Тульчинському (4,0 %), Бершадському (3,5 %), Гайсинському (3,4 %), Барському та Шаргородському (2,9 %);

- серед міст обласного значення: у м. Вінниці (31,4 %) та м. Могилів-Подільському (4,0 %).

Показники, що характеризують розвиток малого підприємництва

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість малих підприємств (з врахуванням фермерських господарств), одиниць	9781,7	8695,44	8964	7262,64	7221,28
Темп зростання (зменшення) кількості малих підприємств, у відсотках до початку року		88,9	103,1	81,0	99,4
Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	58	52	54	44	44
Кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб, одиниць	84156,4	93977,6	100264	64208,3	46281,8
Кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	499	562	604	389	282

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Обсяг реалізованої малими підприємствами продукції (робіт, послуг) у діючих цінах, тис. грн.	6583,3	8147,7	7737,9	8831,4	10050,8

У Вінницькій області протягом 2007-2011 років кількість малих підприємств (з врахуванням фермерських господарств) знизилась на 74 % і становила у 2011 році – 7 222 одиниць. Така ж негативна тенденція простежується й щодо кількості зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб. У 2007 році їх кількість складала 84157 одиниць, тоді як у 2011 році – 46282, тобто скоротилась на 55 %.

Рис. Кількість малих підприємств (з врахуванням фермерських господарств) та зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб Вінницької області за 2007-2011 роки

Загальна кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення та кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення становила у 2011 році відповідно – 44 та 282 одиниці. Скорочення по відношенню до 2007 року відбулось на 76 % та 57 % відповідно.

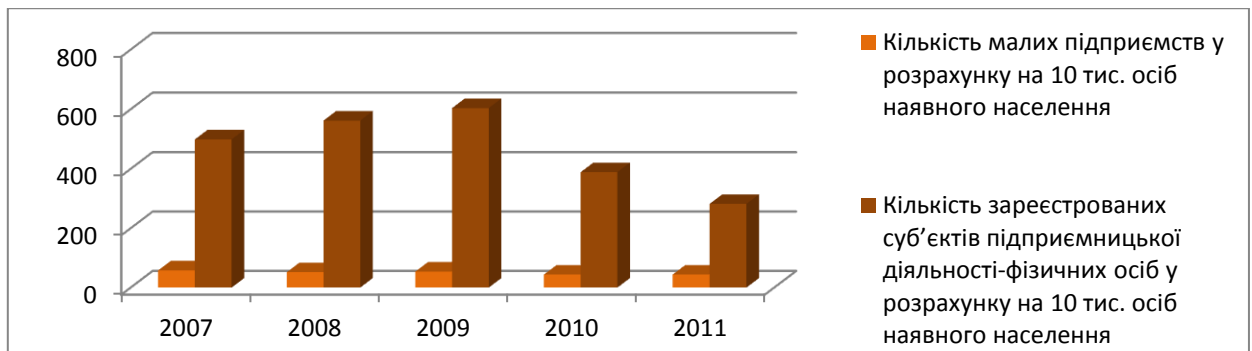

Рис. Кількість малих підприємств (з врахуванням фермерських господарств) та зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення Вінницької області за 2007-2011 роки

Не дивлячись на значне скорочення кількості малих підприємств, обсяг реалізованої ними продукції (робіт, послуг) збільшився з 6 583,3 тис. грн. у 2007 році до 10 050,8 тис. грн. у 2011 році, тобто на 153 %.

Рис. Обсяг реалізованої малими підприємствами Вінницької області продукції (робіт, послуг) у діючих цінах за 2007-2011 роки

Зростає роль малого бізнесу у формуванні доходів бюджетів усіх рівнів.

Загальна сума надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності суб'єктів малого підприємництва в 2012 році становить 810,8 тис. грн., що складає 19 % від загальних обсягів надходжень до бюджетів усіх рівнів та на 37,2 % більше ніж у 2011 році.

Надходження до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва становлять 567,2 тис. грн., що на 36,3 % більше порівняно з 2011 роком, а їх частка в загальних обсягах надходжень до місцевого бюджету становить 25 %. При цьому необхідно зазначити, що зростання надходжень від діяльності суб'єктів малого підприємництва, як до бюджетів усіх рівнів так і до місцевого бюджету характеризуються випереджаючими темпами порівняно з зростанням загальних обсягів надходжень (загальні

надходження +8,1 % та +19,1 % відповідно).

У 2012 році надходження суб'єктів малого підприємництва, які працювали за спрощеною системою оподаткування (єдиний податок), становлять 147,1 тис. грн., що майже в 2,5 рази більше, ніж у 2011 році.

1.6. Ефективність роботи господарського комплексу

В області в 2012 році спостерігається позитивна тенденція щодо покращання ефективності діяльності господарського комплексу та нарощення прибуткового сальдового фінансового результату діяльності підприємств усіх форм власності.

Фінансовий результат діяльності суб'єктів підприємницької діяльності (без сільськогосподарських та малих підприємств) області за січень – вересень 2012 року склав 167,0 тис. грн. Більше 1 мільйону прибутку від звичайної діяльності до оподаткування отримали 30 суб'єктів підприємницької діяльності області. Серед них: ПАТ "Вінницяобленерго", ПАТ "Вінницяпобутхім", ТОВ "Інтер Фуд", ТОВ "Агрона фрукт Україна", ПАТ "Вінницька кондитерська фабрика", ДП "Вінницятрансприлад", СПТОВ "Сперко Україна", ТОВ "Хліб Жмеринщини" тощо.

Значний вплив на формування позитивних фінансових результатів в цілому по області має господарська діяльність підприємств промисловості. За звітний період 2012 року підприємства промислових видів діяльності отримали в цілому прибуток від звичайної діяльності до оподаткування в сумі 182,5 тис. грн.

Питома вага прибуткових промислових підприємств склала 56,2 %. Прибуток, отриманий ними складає майже 582 тис. грн. (73 % загальної суми прибутків області).

В загальній сумі прибутків промислових підприємств області за підсумками січня-вересня 2012 року позитивний фінансовий результат діяльності 71,4 % підприємств добувної промисловості, якими отримано 18,35 тис. грн. прибутку. Позитивно вплинула на рівень фінансового результату області діяльність підприємств переробної промисловості, які отримали в цілому 181,1 тис. грн. прибутку, і в порівнянні з відповідним періодом 2011 року він зріс на 19,8 % або майже на 30 тис. грн., 57,2 % прибуткових підприємств отримали 453,1 тис. грн. прибутків, їх питома вага в загальній сумі прибутків промисловості – 77,9 %.

В тому числі прибутково в цілому спрацювали переробні підприємства з виробництва харчових продуктів та напоїв, де 59 % прибуткових підприємств отримали 280,8 тис. грн. прибутку, їх сальдований фінансовий результат склав 66,2 тис. грн. прибутку, хімічної та нафтохімічної промисловості, де 71,4 % прибуткових підприємств отримали 74,8 тис. грн. прибутку, а в цілому фінансовий результат – 70 тис. грн. прибутку, і з виробництва збірних бетонних та залізобетонних виробів, керамічних виробів, цегли, керамзиту, виробів із бетону та гіпсу, де прибуток склав 1,6 тис. грн., 60 % прибуткових підприємств отримали прибуток на суму

12,4 тис. грн.

Також прибутково спрацювали переробні промислові підприємства, що займаються металургійним виробництвом та виробництвом готових металевих виробів – ними нарощено сальдований прибутковий результат діяльності у 2,1 рази – отримано 45,3 тис. грн. прибутку (57,1 % прибуткових підприємств отримали 47,9 тис. грн. прибутку). Підприємства машинобудування спрацювали з прибутком на суму 20,5 тис. грн. (69 % прибуткових підприємств – 29,25 тис. грн. прибутку).

Серед підприємств непромислових видів економічної діяльності прибутково спрацювали підприємства які займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям – 8,7 тис. грн. прибутку та наданням комунальних та індивідуальних послуг, діяльністю у сфері культури та спорту – 1,02 тис. грн. прибутку проти 13,95 тис. грн. збитку.

В територіальному розрізі за січень-вересень 2012 року із 18 районів та 6 міст (щодо 9 районів інформація не надається: по 8 районах – інформація конфіденційна, а підприємства Чернівецького району не включені в статистичне обстеження) прибутково спрацювали 15 господарських комплексів адміністративно-територіальних одиниць області, із них 11 районів та 4 міста: Вінниця – 142,6 тис. грн., Козятин – 9,5 тис. грн., Жмеринка – 3,3 тис. грн. та м. Хмільник – 2,8 тис. грн. прибутку.

Найбільш прибутково спрацювали господарські комплекси в районах: Крижопільському – 49,5 тис. грн. (83,3 % підприємств спрацювали прибутково), Тульчинському – 42,8 тис. грн. (відповідно – 61,5 %), Бершадському – 46,8 тис. грн. (відповідно 66,7 %), Іллінецькому – 38,8 тис. грн. (71,4 % підприємств спрацювали прибутково), Вінницькому – 21,9 тис. грн. (відповідно 87,5 %) тощо.

Найбільша частка прибуткових підприємств, крім зазначених, значиться у Піщанському та Тростянецькому (100 %), Шаргородському (80 %), Вінницькому (87,5 %) та Чечельницькому (75 %) районах.

1.7. Інвестиційний розвиток

За період 2007-2011 рр. частка Вінницької області у загальному обсязі інвестицій в основний капітал (у капітальне будівництво і придбання машин та обладнання) загальною в Україні збільшилася з 2,2 % – у 2007 р. до 2,7 % – у 2011 році, тобто на 0,5 в. п. За період, що аналізується, простежується тенденція зменшення абсолютного приросту прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в області з 44,3 млн. дол. США – у 2007 р. до 20,7 млн. дол. США – у 2011 р. Проте обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу збільшився з 64,2 дол. США – у 2007 р. до 125,3 дол. США – у 2011 р. на початок року наростаючим підсумком.

Рис. Абсолютний приріст (зменшення) прямих іноземних інвестицій у Вінницькій області

Рис. Обсяг прямих іноземних інвестицій, що надійшли у Вінницьку область за період 2007-2011 рр. на початок року; наростаючим підсумком

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІ), спрямованих в економіку області, на 1 січня 2011 року становив 205,3 млн. дол. США, у 2010 р. – 184,6, у 2009 р. – 161,3, у 2008 р. – 152,6 та у 2007 р. – 108,3 млн. дол. США (наростаючим підсумком). Таким чином, якщо абсолютні показники свідчать про поступове стійке надходження іноземного капіталу до економіки області, то абсолютні прирости відображають нестійку динаміку надходження іноземних інвестицій в регіон, що характерно і для України в цілому. Так, загальний обсяг ПІ на початок року в економіку України становив: 21,6 млрд. дол. США – у 2007 р., 29,5 – у 2008 р., 35,6 – у 2009 р., 40,1 – у 2010 р. та 44,8 млрд. дол. США – у 2011 р. наростаючим підсумком, у той час як абсолютний приріст ПІ в економіку України за зазначений період становив по роках відповідно: 7,9 млрд. дол. США – 2007 р., 6,1 – у 2008 р., 4,4 – у 2009 р. 4,8 – у 2010 р. та 4,6 млрд. дол. США – у 2011 р.

Зменшення надходжень ПІ в економіку області за зазначений період обумовлено рядом причин, зокрема відсутністю достовірної інформації щодо успішної реалізації інвестиційних проектів в області, проблемами з

відведенням земельних ділянок для впровадження в області інвестиційних проектів.

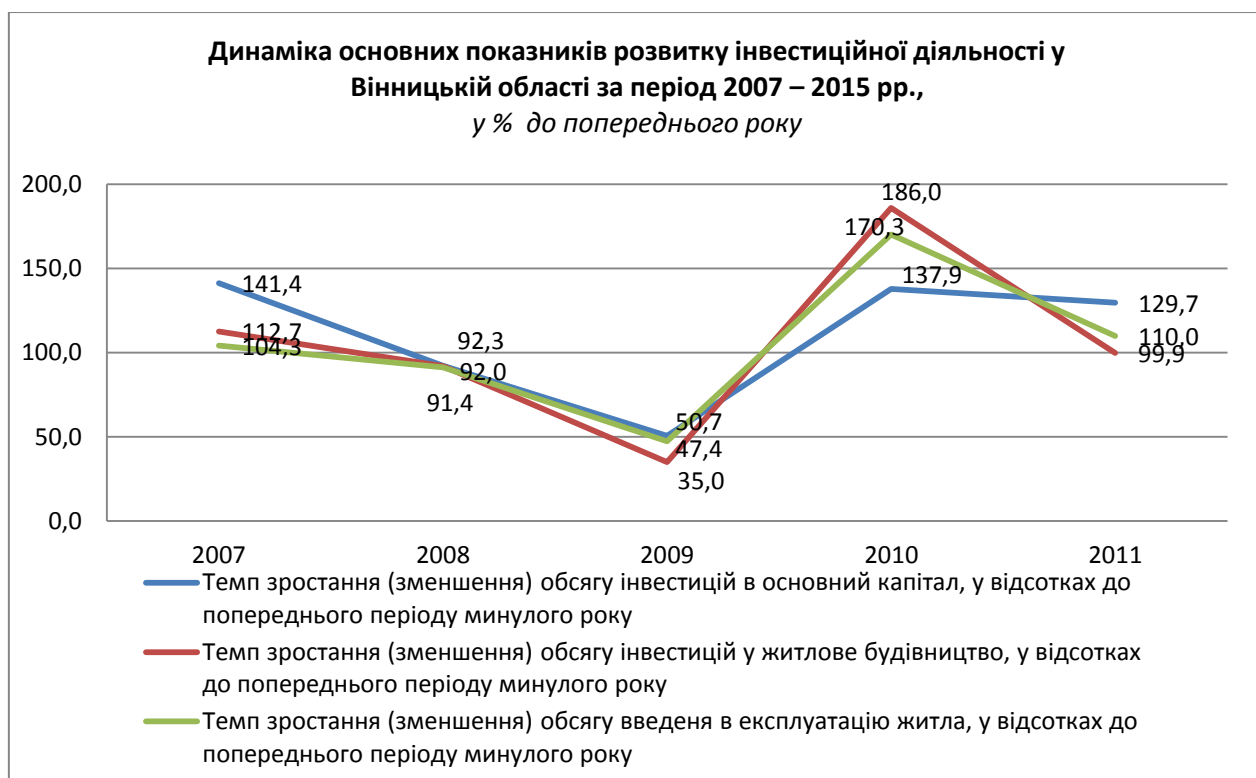

Рис. Динаміка основних показників розвитку інвестиційної діяльності у Вінницькій області за період 2007 – 2015 рр.

Разом з цим, в області простежується тенденція до зменшення темпів зростання обсягу інвестицій в основний капітал з 141,4 % – у 2007 р. до 129,7 % – у 2011 р., а також темпів зростання обсягу інвестицій у житлове будівництво з 112,7 % – у 2007 р. до 99,9 % – у 2011 р., що відповідало загальній тенденції по Україні, відповідно – з 129,8 % – у 2007 р. до 122,4 % – у 2011 р. та з 131,4 % – у 2007 р. до 87,3 % – у 2011 р. Відповідно до цього, за період що аналізується, в області спостерігається тенденція зменшення темпів зростання (зменшення) обсягів виконаних будівельних робіт з 119,2 % – у 2007 р. до 52,0 % – 2009 р. (в Україні: з 115,6 % – у 2007 р. до 51,8 % – у 2009 р.) у відсотках до попереднього року. Слід зазначити, що будівництво в області має перспективні можливості для випереджального розвитку по відношенню до інших видів економічної діяльності.

Різде падіння темпів зростання (зменшення) за зазначеними вище основними показниками розвитку інвестиційної діяльності припадає саме на період з 2007-2009 рр., а вже у 2010 р. відмічається значне зростання значень за цими показниками. Спад інвестиційної активності в області зумовило поглиблення відставання області за їх обсягом на одну особу від середнього по Україні з 1,6 разів – у 2007 р. до 1,3 разів – у 2011 році. Це досить незначне зниження, тим більше, що впливають наслідки світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр., а також враховуючи можливість входження в глобальну рецесію економік світу, в тому числі й України.

За зазначений період в області простежується тенденція збільшення темпів зростання обсягу введення в експлуатацію житла з 104,3 % – у 2007 р. до 110,0 % – у 2011 р., але разом з цим дещо зменшився обсяг введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. населення з 2 348 кв. м – у 2007 р. до 1 956 кв. м – у 2011 р. або на 16,7 %.

Однак, обсяги інвестицій в основний капітал у житлове будівництво у Вінницькій області зменшуються меншими темпами, ніж у середньому по Україні. Так, за підсумками 2011 р. індекс інвестицій в основний капітал у житлове будівництво в області склав 99,9 % (по Україні – 87,3 %) у відсотках до попереднього року. Разом з цим у 2010 р. спостерігається різке значне підвищення темпів зростання (зменшення) обсягу інвестицій у житлове будівництво в області з 35,0 % – у 2009 р. до 186,0 % – у 2010 р. в порівнянні із попереднім роком.

У січні–вересні 2012 року в економіку області іноземними інвесторами вкладено 14,0 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу).

Основною формою залучення капіталу були грошові внески, частка яких склала 99,9 % вкладеного обсягу. Крім того, капітал нерезидентів в області зріс за рахунок внесків у вигляді рухомого і нерухомого майна.

Обсяг внесених з початку інвестування в економіку області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 жовтня 2012 р. становив 235,5 млн. дол. США, що на 4,0 % більше обсягів іноземних інвестицій на початок 2012 р., та в розрахунку на одну особу населення складає 144,4 дол. США.

За цей час зросли обсяги капіталу з Кіпру на 3,4 млн. дол. США, з Австрії на 2,5 млн. дол. США та з Туреччини на 1,3 млн. дол. США. Продовжували нарощувати свій капітал інвестори з Російської Федерації, Лівану, Казахстану, Китаю та інших країн. Значний приріст іноземного акціонерного капіталу у січні–вересні 2012 р. спостерігався на підприємствах сільського господарства – на 6,7 млн. дол. США, на підприємствах, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг і надання послуг підприємцям – на 3,8 млн. дол. США.

Слід відмітити, що значного приросту (9,2 млн. дол. США) іноземного капіталу у січні–вересні 2012 р. досягнуто на підприємствах Козятинського району.

Переважну більшість інвестицій (76,9 % від загального обсягу) унесено з країн ЄС – 181,2 млн. дол. США, із країн СНД – 14,4 млн. дол. США (6,1 %), з інших країн світу – 39,9 млн. дол. США (17,0 %).

За обсягами іноземних інвестицій область посідає 20-те місце серед 27-ми регіонів України.

Інвестиції надійшли із 50 країн світу. Найбільш вагомими інвестиційні вкладення здійснені партнерами з Австрії, Кіпру, Франції, Німеччини, Польщі, Ліхтенштейну та Російської Федерації. На ці сім країн припадає 80,4 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

На підприємствах промисловості зосереджено 136,5 млн. дол. США

(58,0 %) загального обсягу прямих інвестицій в область, у т.ч. переробної – 125,8 млн. дол. США та добувної – 9,9 млн. дол. США. Серед галузей переробної промисловості у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів унесено майже 62,8 млн. дол. США прямих інвестицій, оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів – 31,1 млн. дол. США, хімічну та нафтохімічну промисловість – 27,5 млн. дол. США.

Вагому частку (45,8 %) іноземного капіталу зосереджено у м. Вінниці – 107,8 млн. дол. США. Також значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено у Козятинському районі – 43,7 млн. дол. США (18,6 %) та Немирівському – 14,8 млн. дол. США (6,3 %). Серед інших регіонів області провідні місця за обсягами іноземних інвестицій утримують міста: Ладижин, Козятин та райони: Барський, Вінницький та Тиврівський.

Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з області в економіку інших країн світу на 1 жовтня 2012 р. становив 167,1 тис. дол. США. Переважна більшість інвестицій внесена в економіку Російської Федерації та Молдови. Основними інвесторами з області є підприємства харчової промисловості.

Експорт-імпорт товарів

За період з 2007 до 2011 року експортні поставки товарів з Вінницької області зросли на 36,2 % з 485,9 млн. дол. США у 2007 році до 661,6 млн. дол. США у 2011 році, що є позитивною тенденцією. Абсолютний приріст цього показника склав 175,7 млн. дол. США. Незважаючи на це, питома вага Вінницької області в експортних поставках товарів від загального їх обсягу по Україні залишається дуже низькою та не має тенденції до збільшення. Протягом всього досліджуваного періоду цей показник був на рівні 1 %, з мінімальним значенням у 2008 році – 0,7 %, та максимальним значенням у 2009 році – 1,2 %.

Показники експорту товарів

<i>Назва показника</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>% 2011 до 2007</i>
<i>Темп зростання (зменшення) обсягів експорту товарів, у відсотках до попереднього періоду минулого року (%)</i>	<i>120,3</i>	<i>99,4</i>	<i>99,2</i>	<i>118,2</i>	<i>116,8</i>	
<i>Експортні поставки товарів (млн. дол. США)</i>	<i>485,9</i>	<i>482,8</i>	<i>479,0</i>	<i>566,3</i>	<i>661,6</i>	<i>136,2</i>
<i>Питома вага Вінницької області в експортних поставках товарів України (%)</i>	<i>1,0</i>	<i>0,7</i>	<i>1,2</i>	<i>1,1</i>	<i>1,0</i>	

В динаміці за 2008-2009 роки показник обсягів експорту товарів демонструє незначне зменшення темпів на рівні 99,3 % до попереднього року. Протягом 2010-2011 років спостерігається зростання темпів обсягу експорту товарів до попереднього року на рівні 118,2 % у 2010 році та

116,8 % у 2011 році.

Показник імпорту товарів у 2011 році по відношенню до 2007 року виріс на 125,8 %, з 305,6 млн. дол. США у 2007 році до 384,5 млн. дол. США у 2011 році. Абсолютний приріст обсягу імпортованих поставок товарів у Вінницьку область протягом 2007-2011 років становить 78,9 млн. дол. США. Динаміка цього показника добре відображена на рис. 1 з якого видно значне падіння обсягів імпорту товарів у 2009 році до значення 263 млн. дол. США. Така тенденція пояснюється впливом на економіку області наслідків світової фінансово-економічної кризи.

Показники імпорту товарів

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Темп зростання (зменшення) обсягів імпорту товарів, у відсотках до попереднього періоду минулого року (%)	95,1	136,7	63,0	131,1	111,6	
Імпортні поставки товарів (млн. дол. США)	305,6	417,8	263,0	344,7	384,5	125,8
Питома вага Вінницької області в імпортованих поставках товарів України (%)	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	

Значення показника питомої ваги Вінницької області в поставках імпортованих товарів від загального їх обсягу по Україні протягом всього досліджуваного періоду з 2007 року по 2011 рік не перевищувало 0,6 %, що є досить низьким показником. Темпи зростання (зменшення) обсягів імпорту товарів у Вінницьку область протягом досліджуваного періоду мали значні коливання: від 136,7 % у 2008 році до 63,0 % у 2009 році.

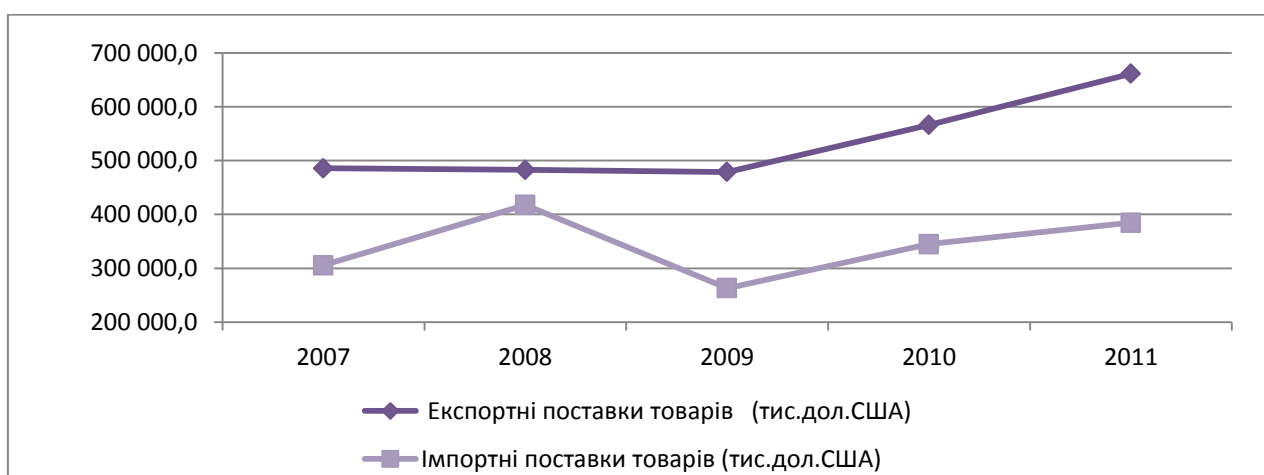

Рис. Експортні та імпортні поставки товарів

Коефіцієнт покриття експортом імпорту Вінницької області мав значні коливання в період з 2007 по 2011 рік. Максимальне його значення припало на 2009 рік, і мало значення 1,82. Мінімальне значення коефіцієнту покриття

експортом імпорту Вінницької області зафіксоване у 2008 році на рівні 1,16, тоді як середнє значення коефіцієнту покриття експортом імпорту по Україні становить 0,8 і не перевищувало значення 0,87.

Коефіцієнт покриття експортом імпорту

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	1,59	1,16	1,82	1,64	1,72
Коефіцієнт покриття експортом імпорту, середнє значення по Україні	0,81	0,78	0,87	0,85	0,83

Коефіцієнт покриття експортом імпорту у Вінницькій області значно вищий за його середнє значення по Україні. В динаміці цього показника простежуються значні коливання у Вінницькій області, тоді як динаміка середнього значення коефіцієнту покриття експортом імпорту по Україні є досить стабільною.

Рис. Коефіцієнт покриття експортом імпорту

В географічній структурі експортних поставок товарів з Вінницької області у 2012 році до країн СНД було експортовано 44,8 % усіх товарів, до інших країн – 55,2 % (у 2005 році – відповідно: 15,6 % і 84,4 %) (рис. 3). З країн СНД імпортовано 26,5 % усіх товарів, з інших країн світу – 73,5 % (у 2005 році – 18,5 % і 81,5 %).

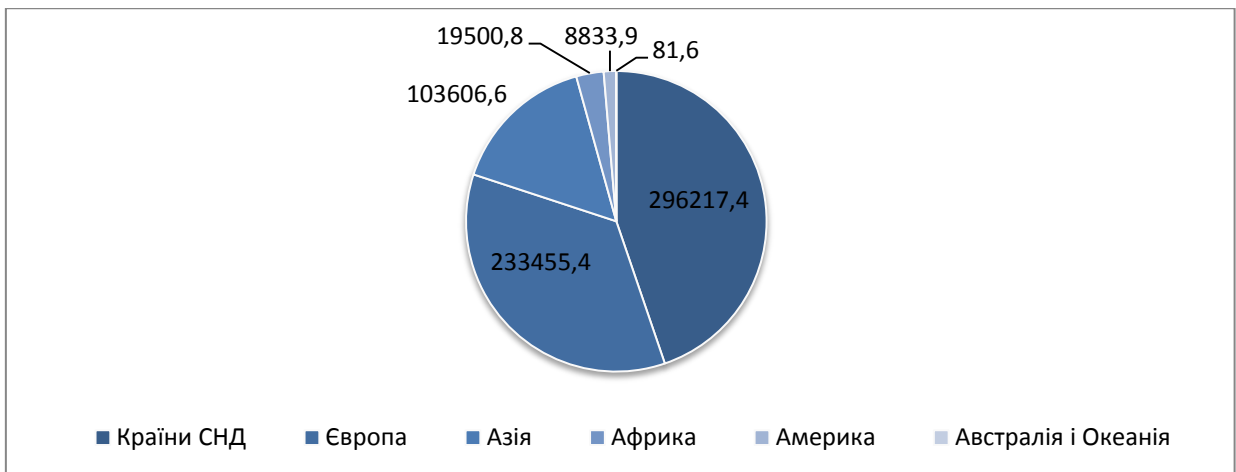

Рис. Експортні поставки товарів

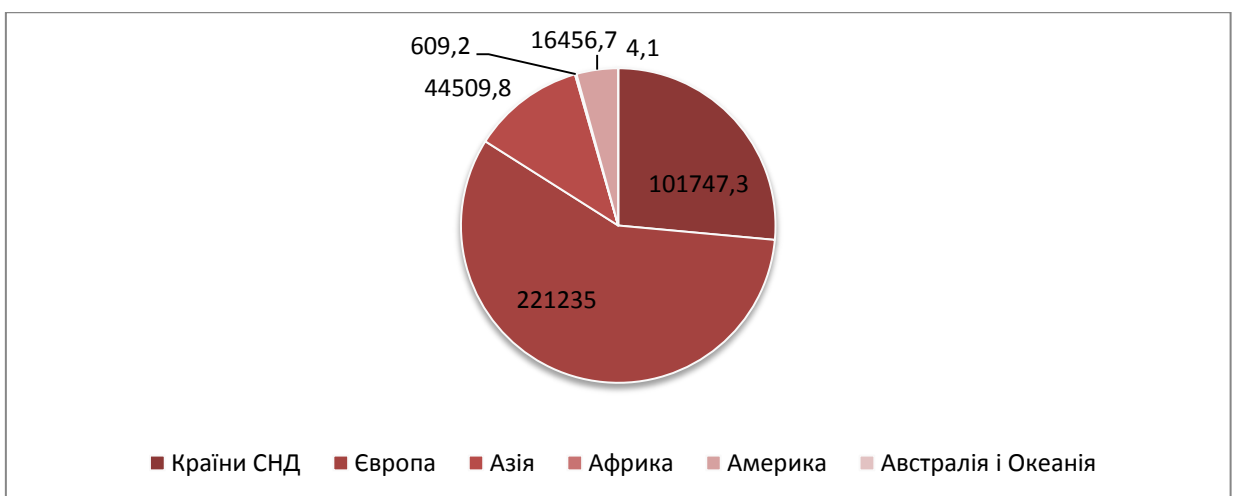

Рис. Імпортні поставки товарів

Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались до Російської Федерації, Німеччини, Польщі, Білорусі, Китаю та Туреччини. Найбільші імпортні надходження здійснювались з Російської Федерації, Німеччини, Польщі, Італії, Китаю та Білорусі.

Основу товарної структури зовнішньої торгівлі товарами в частині експорту товарів у Вінницьку область, складають жири та олії тваринного або рослинного походження (31,6 %), готові харчові продукти (22,1 %) та деревина і вироби з деревини (11 %). Тоді як вагова частка у загальному обсязі товарної структури зовнішньої торгівлі товарами в частині імпорту товарів у Вінницькій області належить продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (18,2 %), засобам наземного транспорту, літальним апаратам, плавучим засобам (16,3 %) та машинам, обладнанню та механізмам; електротехнічному обладнанню (15,7 %).

1.8. Грошово-кредитний ринок

Кредитні ресурси області

В області проводять діяльність по залученню коштів із різних джерел

для надання кредитної підтримки реальному сектору економіки та населенню 579 відділень та філій 62 банків, в тому числі 4 установи 3-х банків, які тимчасово призупинили свою діяльність.

Слід зазначити, що в порівнянні з 01.01.2012 кількість філій скоротилась на 3, відділень також стало на 3 менше. Разом з тим, в 2012 році в області розпочали роботу установи 3-х нових банків.

Основну частину кредитних ресурсів складали кошти, залучені на внутрішньому ринку. Розглядаючи динаміку їх залучення слід відмітити, що протягом 2012 року спостерігалася тенденція до збільшення суми залучених коштів.

Отже, за 2012 рік в області залучено депозитів на 2,8 млрд. грн., або на 34,4 % більше ніж за 2011 рік, на загальну суму 11,1 млрд. грн.

Частка строкових депозитів в загальній сумі залучених протягом 2012 року коштів складала 81,1 % або 9 млрд. грн., в тому числі 7,2 млрд. грн. – строкові депозити фізичних осіб.

Середня вартість коштів фізичних осіб, залучених на депозити у грудні 2012 року у національній валюті складала 21 % річних, в іноземній – 8,3 % річних (у грудні 2011 року – 18,3 % річних та 7,1 % річних, відповідно).

Водночас, середня вартість депозитів суб'єктів господарювання, залучених у грудні 2012 року, становила 15,7 % річних (у грудні 2011 року – 17,5 % річних).

Залишки вкладів фізичних осіб з урахуванням нарахованих витрат станом на 01.01.2013 року склали 6,2 млрд. грн., що на 1,3 млрд. грн. або на 25,7 % більше ніж на відповідний період минулого року.

Станом на 01.01.2013 року залишки строкових вкладів фізичних осіб становили 5,1 млрд. грн., що на 1 153,2 млн. грн. або на 29,3 % більше в порівнянні з 01.01.2012 року. Частка строкових коштів у загальній сумі заощаджень населення становила 82,5 %.

Станом на 01.01.2013 року заощадження населення в національній валюті становили 3,5 млрд. грн. або 57,4 % від загальної суми вкладів фізичних осіб. У порівнянні з 01.01.2012 року, вони збільшились на 621,7 млн. грн. або на 21,3 %. Сума вкладів в іноземній валюті збільшилась на 640,4 млн. грн. або на 32,2 % і склала на звітну дату 2,6 млрд. грн.

Залучені кредитні ресурси банківських установи області використовували для кредитування реального сектору економіки та фізичних осіб.

За 2012 рік було видано кредитів на загальну суму 4,958 млрд. грн., що на 120,5 млн. грн. або на 2,4 % менше ніж видачі за 2011 рік.

Частка кредитів, виданих на умовах "овердрафт", в загальній сумі виданих кредитів становила 34,2 % (1,7 млрд. грн.) і зменшилась в порівнянні з рівнем відповідного періоду минулого року на 3,3 в. п.

У 2012 році кредити надавалися переважно в національній валюті, їх частка в загальній сумі видачі складала 95,5 % або 4,7 млрд. грн., а середня вартість – 22,7 % річних. В іноземній валюті було видано 221,5 млн. грн. в середньому під 11,4 % річних.

Кредити, надані суб'єктам господарювання за 2012 рік, склали 3,9 млрд. грн., що на 52,2 млн. грн. або на 1,4 % більше ніж за 2011 рік.

Сума довгострокових кредитів, виданих протягом 2012 року на термін більший за 1 рік, складала 1,5 млрд. грн., в тому числі 1 002,5 млн. грн. – довгострокові кредити суб'єктів господарювання.

За 2012 рік фізичним особам було видано кредитів на суму 1 021,6 млн. грн., що на 197,6 млн. грн. або на 16,2 % менше видачі 2011 року.

Підприємствам агропромислового комплексу області протягом 2012 року надано кредитів на загальну суму 563,5 млн. грн. (на 408,2 млн. грн. або в 1,7 рази менше), з них сільгоспвиробникам – 330,4 млн. грн. (на 76 млн. грн., або на 18,7 % менше минулорічного відповідного періоду). Заборгованість за кредитами АПК станом на 01.01.2013 року склала 866,9 млн. грн., в тому числі прострочена заборгованість – 26,1 млн. грн., пролонгована – 123,8 млн. грн.

Станом на 01.01.2013 року сума вимог за кредитами становила 5,8 млрд. грн. в порівнянні з 01.01.2012 роком зменшилась на 280,2 млн. грн. або на 3,1 %.

Готівковий обіг

Стан готівкового обігу за 2012 рік в порівнянні з 2011 роком в цілому по області характеризувався ростом як надходжень готівки до кас установ банків так і видачі із них.

Обсяги надходжень готівки до кас банків за 2012 рік склали 32,7 млрд. грн., що на 3 722 млн. грн. або на 13 % перевищує показники 2011 року.

В розрізі статей надходження готівки становили: торговельна виручка - 13,2 млрд. грн. (на 581 млн. грн. або на 5 % більше, ніж за 2011 рік); на рахунки за вкладками фізичних осіб – 4,5 млрд. грн. (на 1 043 млн. грн. або на 30 % більше); від продажу іноземної валюти – 3,8 млрд. грн. (на 258 млн. грн. або на 7 % більше); від усіх видів платних послуг – 2,7 млрд. грн. (на 71 млн. грн. або на 3 % менше) тощо.

Основним джерелом надходження готівки до кас банківських установ залишалась торговельна мережа, через яку вилучалося 40 % усієї готівки, причому, її частка в структурі надходжень в порівнянні з 2011 роком зменшилась на 3 відсоткових пункти.

Загальні обсяги готівки, які були видані з кас банків області в 2012 році, склали 32,97 млрд. грн. і в порівнянні з 2011 роком зросли на 4 083 млн. грн. або на 14 %.

Водночас, безготівкові перерахування пенсій і допомоги на поточні рахунки фізичних осіб за 2012 рік в порівнянні з 2011 роком зросли на 386 млн. грн. або на 12 % і склали 3,7 млрд. грн. Безготівкові зарахування заробітної плати та інших видів оплати праці зросли на 1 388 млн. грн. або на 30 % і склали 5,97 млрд. грн.

Безготівкові розрахунки із використанням платіжних карток склали

400 млн. грн., що на 158 млн. грн. або в 1,7 рази більше в порівнянні з 2011 роком. Безготівкові розрахунки фізичних осіб за товари та послуги зменшились на 49 млн. грн. або на 10 % і склали 439 млн. грн.

На готівковому валютному ринку надходження готівки від продажу іноземної валюти були вищими від видачі готівки з кас банків на її придбання. Таким чином, за рахунок операцій з іноземною валютою за звітний період було вилучено з обігу 1 656 млн. грн.

За 2012 рік обсяги видач готівки з кас банківських установ області перевищували обсяги її надходжень до кас банківських установ, що призвело до емісії в сумі 298 млн. грн., тоді як в 2011 році обсяги надходжень готівки до кас банківських установ перевищували обсяги її видач з кас банківських установ, що призвело до вилучення готівки з обігу на суму 64 млн. грн.

Фінансові результати діяльності підприємств

Аналіз показників, що характеризують фінансові результати діяльності підприємств у Вінницькій області за період 2007-2011 рр. свідчить про тенденцію зменшення темпів зростання доходів місцевого бюджету без трансфертів (загальний та спеціальний фонди) з 143,7 % – у 2007 р. до 113,0 % – у 2011 році (по Україні – з 146,4 % у 2007 р. до 107,6 % у 2011 р.)

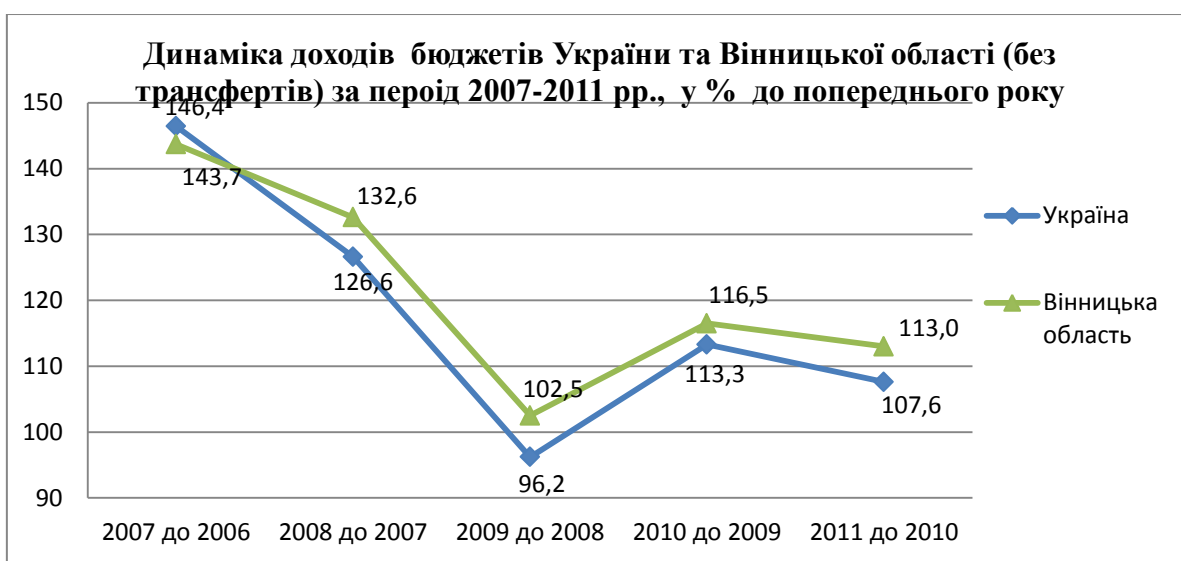

Рис. Динаміка доходів бюджетів України та Вінницької області (без трансфертів) за період 2007-2011 рр.

Такий стан справ в бюджетній системі області обумовлений загальною економічною ситуацією в Україні та її регіонах, наслідками впливу світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр., спадом виробництва та зменшенням сукупного попиту. Зауважимо, що на відміну від 2007 р. зростання доходів місцевого бюджету області за період 2008-2011 рр. відбувалося вищими темпами, ніж по Україні в цілому. Слід зазначити, що на сучасному етапі розвитку економіки в Україні та її регіонах запроваджується програмно-цільовий метод складання та виконання місцевих бюджетів.

Середній рівень доходів місцевого бюджету області на одну особу (без

міжбюджетних трансфертів) склав 970,3 грн. – у 2008 р. та 1 331,7 грн. у 2011 р.

Рис. Абсолютний приріст доходів місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів) в Україні та Вінницькій області за період 2007-2011 рр.

Абсолютний приріст доходів місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів) зменшився з 244,3 грн. – у 2008 р. до 158,9 грн. – у 2011 р. (по Україні – з 342,4 грн. – у 2008 р. до 140,6 грн. – у 2011 р.) Слід відмітити, що у кризовий період 2008-2009 рр. падіння значення абсолютного приросту доходу місцевого бюджету області було меншим ніж по Україні в цілому. Відповідно до нової редакції Бюджетного кодексу України, з 1 січня 2011 року надходження від справляння єдиного податку зараховуються до бюджету розвитку.

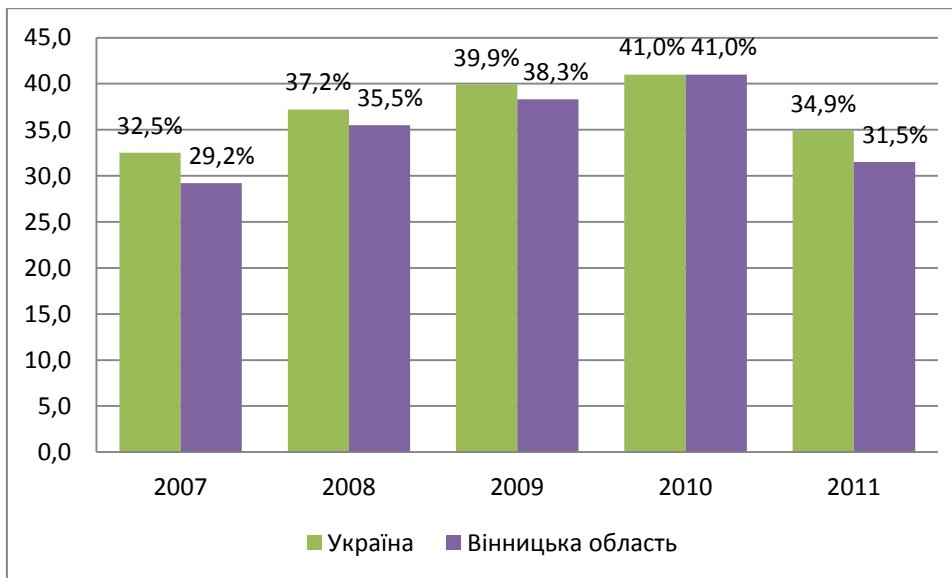

Рис. Питома вага підприємств, які одержали збиток до загальної кількості підприємств в Україні та Вінницькій області у 2007-2011 рр., у % до загальної кількості підприємств

Така ситуація в бюджетній системі обумовлена, у свою чергу, збільшенням за зазначений період в області питомої ваги збиткових підприємств до загальної їх кількості в області з 29,2 % – у 2007 р. до 31,5 % – у 2011 р. або на 2,3 в. п. (по Україні цей показник збільшився з 32,5 % – у 2007 р. до 34,9 % – у 2011 р. або на 2,4 в. п.). Слід відмітити, що за період 2007-2010 рр. спостерігається чітка тенденція зростання питомої ваги підприємств, які одержали збиток в області та в цілому по країні, а вже у 2011 році намітилося зменшення питомої ваги збиткових підприємств. Значні суми збитків підприємств певною мірою обумовлюються приховуванням доходів з метою ухиляння від сплати податків.

1.9. Галузева інфраструктура.

Транспортна галузь

Транспортна галузь має добрі перспективи розвитку, враховуючи вигідне географічне розташування області в центрі України.

Загальна протяжність залізничних магістралей складає 1 129,6 км. Стратегічно важливими залізничними вузлами є станції Козятин та Жмеринка. Щільність залізничних колій загального користування на 1 тис. кв. кілометрів території становить 42 км, що вище середнього рівня по державі. Розгалужена мережа залізничних доріг з'єднує всі основні промислові центри регіону з містами України, СНД, Європи.

Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі міст та селищ області складає 16 535,43 тис. км, з яких:

- дороги з твердим покриттям – 10 024,03 км;
- дороги з удосконаленим покриттям – 2 436,3 км;
- освітлювані вулично-дорожні мережі – 3 006,5 км.

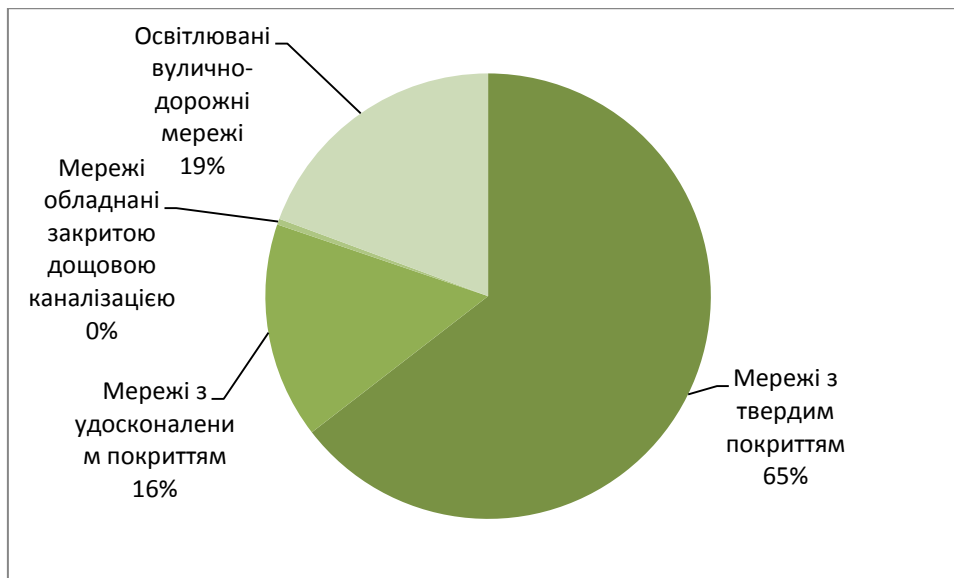

Рис. Вулично-дорожня мережа

Мережа автомобільних доріг загального користування у Вінницькій області становить 9 519,2 км, в тому числі державні автомобільні дороги – 784,5 км, із яких міжнародні автодороги – 361,4 км (Стрий – Тернопіль – Кіровоград – Знам’янка – 181,9 км; Житомир – Вінниця – Могилів-Подільський – 178,1 км) та регіональні автодороги – 423,1 км (Немирів – Ямпіль – 118,6 км; Кремінець – Б. Церква – 45,0 км; Церква – Тетіїв – Литовець – Гуменне – 93,7 км; Бердичів – Хмільник – Літин – 58,7 км; Немирів – Могилів-Подільський – 107,1 км).

Транспортний комплекс області за 2012 р. виконав перевезення вантажів в обсязі 18,2 млн. т у т. ч. 14,4 млн. т відправлено залізничним транспортом та 3,8 млн. т перевезено автомобільним.

Аеропорт "Вінниця" займає вигідне географічне положення і може бути задіяний на пасажирських та вантажних перевезеннях із Китаю, Росії та Близького Сходу.

Завдяки своєму розташуванню в центрі України, Вінницька область має найбільшу кількість сусідів-областей в Україні (межує із 7-ма областями України) та на ділянці 202 км межує із Республікою Молдова, в тому числі із Придністровським регіоном Республіки Молдова, що створює передумови для активного розвитку транскордонного, міжрегіонального й міжнародного співробітництва.

Найбільш динамічно розвивається співробітництво області з регіонами Республіки Польща. Співробітництво реалізується на рівні районів, міст та місцевих громад і відбувається у різних галузях народногосподарського комплексу. Саме тому, важливою подією у дипломатичному житті Вінниччини стало відкриття Генерального Консульства Республіки Польща у м. Вінниця, яке відбулося 26 лютого 2010 року. Консульство обслуговує жителів Вінницької, Житомирської та Хмельницької областей.

2 лютого 2012 р. в м. Київ в рамках офіційного візиту в Україну делегації Республіки Молдова на чолі з Прем'єр-міністром В. Філатом,

відбулось підписання установчого договору Єврорегіону "Дністер". Відповідні документи зі сторони Вінницької області були підписані головою обласної державної адміністрації та головою обласної Ради. З молдавської сторони договір підписали голови шести районних рад, а саме, районів Сорока, Дондушень, Окниці, Резіна, Флорешти і Шолданешти.

21 листопада 2012 р. в м. Яси Румунії було підписано Угоду про співробітництво Єврорегіону "Дністер" з Єврорегіоном "Сірет-Прут-Ністру", діяльність якого охоплює 2 повіти Румунії та 23 райони Республіки Молдова.

Оскільки Вінницька область має спільний кордон з Республікою Молдова, є низка пунктів пропуску, які забезпечують перетин державного кордону. В області на постійній основі функціонують наступні пункти пропуску:

1. Міжнародні пункти пропуску:
 - для автомобільного сполучення "Могилів-Подільський – Отач";
 - для залізничного сполучення "Могилів-Подільський – Волчинець";
 - для річкового сполучення "Ямпіль – Косеуць";
 - для автомобільного сполучення "Болган – Хрустова";
 - для повітряного сполучення "Вінниця".
2. Міждержавні пункти пропуску:
 - для річкового сполучення "Цекинівка – Сорока";
 - для автомобільного сполучення "Велика Кісниця – Хрушка".
3. Місцеві пункти пропуску:
 - для автомобільного сполучення "Студена – Ротар";
 - для автомобільного сполучення "Грбарівка – Окниця";
 - для автомобільного сполучення "Бронниця – Унгри";
 - для річкового сполучення "Цекинівка – Сорока";
 - для річкового сполучення "Велика Кісниця – Васильку";
 - для річкового сполучення "Оксанівка – Курешниця";
 - для річкового сполучення "Михайлівка – Кременчуг";
 - для річкового сполучення "Ямпіль – Косеуць".

Інтенсивність руху через кордон пасажирів та транспорту через всі пункти пропуску за період 2010-2012 рр.

Рік	Всього громадян	Всього вагонів		Автомобілів		
		пасажирських	вантажних	легкових	вантажних	автобусів
2010	4 509 949	37 281	22 537	365 417	33 535	9 340
2011	4 956 236	36 134	32 769	308 135	44 230	29 111
2012	4 888 215	35 645	32 597	315 220	40 993	33 212

На території області є значна кількість пунктів пропуску, які функціонують тільки у світлий час доби (здебільшого – річкові). Облаштування таких пунктів пропуску не дозволяють здійснювати прикордонний контроль та пропуск через державний кордон в темний час доби, оскільки це суперечитиме затвердженим мірам безпеки переміщення осіб через р. Дністер.

Протягом чотирьох років в період з 2009 по 2012 роки річкові пункти

пропуску, які функціонують в межах Ямпільського району, не працювали в цілому протягом 135 діб (як правило щороку лютий місяць та 2 декада березня).

Основними причинами припинення роботи пунктів пропуску, розташованих в межах Ямпільського району, були паводкові ситуації та замерзання р. Дністер.

Найближчі міжнародні пункти пропуску знаходяться: для автомобільного сполучення "Могилів-Подільський" на відстані 50 км від міжнародного пункту пропуску для річкового сполучення "Ямпіль", для автомобільного сполучення "Болган" – на відстані 100 км.

У період припинення роботи річкових пунктів пропуску, пасажирський потік в міжнародному пункті пропуску для автомобільного сполучення "Могилів-Подільський" збільшувався на 3-5 %, транспортний потік на 2-4 %.

Пасажиро-транспортний потік в міжнародному пункті пропуску для автомобільного сполучення "Болган" суттєвих змін не зазнавав.

Статистичні результати пропускових операцій в міжнародному пункті пропуску для автомобільного сполучення "Могилів-Подільський" вказують на невідповідність пропускової спроможності пункту пропуску наявному пасажирському та вантажо-транспортному потоку.

Область спрямовує свою діяльність на розвиток співробітництва з Республікою Молдова у різних сферах співпраці, зокрема, освіти, науки, культури та співпраці між місцевими громадами.

Протягом 2011 р. в рамках транскордонного співробітництва, на базі Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського було проведено три міжнародні наукові конференції, в яких взяли участь представники Кишинівського державного педагогічного університету ім. Крягге та Придністровського державного університету ім. Т. Шевченка.

18 травня 2012 р. у м. Вінниця розпочав свою роботу Перший Міжнародний форум громадських ініціатив. Він об'єднав понад 300 учасників з Вінницької області, а також гостей з Республіки Польща, Грузії, Естонії, Республіки Молдова, Німеччини та інших регіонів. Мета проведення Форуму полягала в ефективному вирішенні соціальних проблем у регіоні, залученні ресурсів до розвитку територіальних громад, впровадженні інноваційних підходів щодо стратегічного планування та регіонального розвитку, розбудові громадянського суспільства, поглибленні демократичних та економічних перетворень.

28 лютого 2013 р. у Вінниці відбувся Міжнародний круглий стіл на тему "Єврорегіон як позитивний інструмент реалізації політики транскордонного співробітництва". Захід було приурочено першій річниці діяльності Єврорегіону "Дністер" та організовано обласною державною адміністрацією, обласною Радою та Вінницьким національним технічним університетом. Участь у заході взяли 100 учасників, з яких 65 – іноземних представників із 5 країн: Румунії, Молдови, Російської Федерації, Угорщини та Бельгії. В обговоренні проблем транскордонного співробітництва брали участь представники міністерств України і Молдови, народні депутати

України, представники дипломатичного корпусу, міжнародних фондів і громадських організацій, керівники європейських структур, єврорегіонів та інших транскордонних об'єднань.

17 травня 2013 року відбулася Міжнародна науково-практична конференція "Збалансований розвиток громад – основа формування державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року". У заході взяли участь близько 500 учасників, з них – 160 іноземних гостей з Молдови, Польщі, Румунії, Грузії та Німеччини. Під час панелей конференції обговорювались проблеми розвитку територіальних громад, в тому числі, в рамках транскордонного співробітництва.

Вінницька область бере участь в Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 р. №1819 "Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки" затверджено перелік проектів транскордонного співробітництва, яким з 2008 року планувалось надати державну фінансову підтримку, серед яких:

1) Проект облаштування під'їзних шляхів до міжнародного автомобільного пункту пропуску через державний кордон "Могилів-Подільський – Отач" у м. Могилів-Подільський Вінницької області;

2) Проект облаштування міжнародного та місцевого пунктів пропуску через державний кордон паромного та катерного сполучення "Ямпіль-Косеуць";

3) Проект проведення міжнародного мистецького фестивалю "Дністрові передзвони".

Однак, фінансування зазначеної Програми у 2008 році Законом України "Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" передбачено не було.

В грудні 2010 року відбувся обласний конкурсний відбір проектів (програм) транскордонного співробітництва. Так, на розгляд комісії надійшло 6 проектів, а саме:

- Будівництво газоводу високого тиску "Сорока – Ямпіль";
- Облаштування місцевого пункту пропуску "Цекинівка – Сорока" – поромна та човнова переправа;
- Облаштування міжнародного та місцевого пунктів пропуску "Ямпіль – Косеуць" поромна та катерна переправа;
- Міжнародний мистецький фестиваль "Дністрові передзвони";
- "Стежками Дністрових порогів...";
- "Пізнаємо рідний край з пташиного польоту".

Під час аналізу та обговорення вищезазначених проектів, комісією було вирішено надіслати всі проекти відповідним центральним органам виконавчої влади з метою отримання позитивного експертного висновку щодо доцільності їх фінансування у 2012 році. Всі проекти без виключення отримали позитивні експертні висновки та рекомендації щодо включення в Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2011 –

2015 роки з метою надання фінансування.

Однак, листом від 04.01.2012 року №2802-04/80-08 Міністерство економічного розвитку і торгівлі України повідомило, що зазначені проекти не можуть бути винесені на розгляд Міжвідомчої комісії з питань підтримки транскордонного співробітництва, оскільки вони не відповідають вимогам розділу "Шляхи і способи розв'язання проблеми" Програми, Положення про порядок проведення конкурсного відбору проектів (програм) транскордонного співробітництва, які можуть бути включені до державної програми розвитку транскордонного співробітництва, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2005 року №339 та Порядку підготовки проектів (програм) транскордонного співробітництва, які можуть бути включені до державної програми розвитку транскордонного співробітництва, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 03.06.2005 р. №158.

З огляду на вищезазначене, проекти не були внесені до Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011 – 2015 роки.

З 1 листопада по 1 грудня 2012 року тривав обласний конкурсний відбір проектів (програм) транскордонного співробітництва. Однак, на розгляд обласної комісії жодного проекту не надійшло.

Згідно Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011 – 2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. №1088 та постанови Кабінету Міністрів України від 08.12.2010 р. №1111 "Про затвердження Порядку підготовки та реалізації проектів у рамках програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства", великомасштабні інфраструктурні проекти готуються та реалізуються в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства. Вінницька область приймає участь в спільній операційній програмі прикордонного співробітництва ЄІСП "Румунія – Україна – Республіка Молдова 2007 – 2013" в якості додаткового регіону, що не дає права області реалізовувати великомасштабні інфраструктурні проекти.

Значна кількість заходів та проектів в рамках транскордонного співробітництва, здебільшого культурно-мистецького характеру, реалізується за сприяння Єврорегіону "Дністер", який охоплює своєю діяльністю територію Вінницької області та 7 прикордонних районів Республіки Молдова.

Телекомунікації

Галузь зв'язку та інформатизації продовжує зберігати позитивну тенденцію свого розвитку.

В області послуги зв'язку забезпечують потреби всіх категорій споживачів. За 2012 рік доходи від реалізації послуг пошти та зв'язку становлять 1 870,7 млн. грн. Найбільша частина в загальних обсягах доходів належить мобільному телефонному зв'язку – 1 459 млн. грн. (77,9 %), та міському телефонному зв'язку – 117,2 млн. грн. (6,2 %). Кількість абонентів

мобільного зв'язку нараховує більше 1,7 млн. осіб.

Телефонна мережа області на 01.01.12 р. нараховує 320,3 тис. основних телефонних апаратів в т.ч. міських – 233,3 тис. та сільських – 87 тис. апаратів.

Кількість основних домашніх телефонних апаратів становить 273,8 тис. одиниць. Насиченість телефонних апаратів на 100 сімей області становить 43 при середньому показнику по Україні 58 телефонних апаратів. Станом на 01.01.2012 р. в середньому на 100 сімей в міській та сільській місцевостях припадає 65 та 23 телефонних апаратів відповідно.

Згідно з рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації до Реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій внесено ПП "Телерадіокомпанія "ВДВ" (м. Гайсин Вінницької області) та ПП "Телерадіокомпанія "Кентавр-TV" (м. Бершадь Вінницької області) для техобслуговування та експлуатація власної телекомунікаційної мережі.

Житлово-комунальне господарство

Стан розвитку житлово-комунального господарства безпосередньо відображається на рівні життя населення.

Підприємства житлово-комунального господарства Вінницької області з початку 2013 року отримали збитки у сумі 35,1 млн. грн. Загальна сума дебіторської заборгованості підприємств галузі збільшилась з початку року на 15,4 млн. грн. (або на 13,3 %) і станом на 01.05.2013 складає 130,6 млн. грн.

На території області діють підприємства різних форм власності, які також забезпечують послугами з тепlopостачання житловий фонд та соціальну інфраструктуру.

Теплове господарство області у 2012 році нараховує 1 028 котелень загальною потужністю 2 297,4 Гкал/год., з них 632 котельні працюють на газоподібному паливі, 388 – на твердому паливі і 5 – на рідкому паливі.

На котельнях вироблено теплової енергії за 2012 рік 1 734,7 тис. Гкал, з них витрачено теплової енергії на власні потреби 68,3 тис. Гкал.

Протяжність теплових мереж у двотрубному обчисленні складає 781,7 км, з них у ветхому та аварійному стані знаходяться 207,5 км.

Джерело: за даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

У Вінницькій області кількість населених пунктів, що мають водопроводи станом на 2012 рік становить 117 од., з них міста – 18, смт – 24 та сільські населені пункти – 75. В області знаходяться водопровідні очисні споруди комунальної власності, встановлена виробнича потужність яких складає 263,8 тис. куб. м води за добу. Загалом очищено оди на очисних спорудах 39611 тис. куб. м., що становить 78,4 % від загальної кількості води, що подана у мережу. В області налічується 433 свердловини та 4 685 вуличних колективних установок питного водопостачання.

Загальна протяжність електромереж зовнішнього освітлення станом на 01.01.2013 у населених пунктах Вінниччини складає 3 006,5 км та нараховує більше 50 тис. світлоточок.

Загальна площа зелених насаджень усіх видів в межах територій міст та інших населених пунктів області станом на 2012 рік становить близько 10 944,1 га.

Житловий фонд

У житловому господарстві реформування здійснюється шляхом створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), та створення конкурентного середовища на ринку утримання житлового фонду. За 2012 рік у Вінницькій області було заплановано створити 1100 ОСББ, а фактично утворилося 462 ОСББ.

У Вінницькій області зберігається позитивна тенденція за всіма структурними показниками – помірний ріст показника забезпеченості обладнання житлового фонду у міських поселеннях та суттєвий його ріст у сільській місцевості. В цілому, слід констатувати, кращу забезпеченість

житлового фонду у міських поселеннях ніж у сільській місцевості, але поряд з тим зазначимо, що темпи обладнання житлового фонду у сільській місцевості значно вищі, ніж у міських поселеннях. В період з 2007 року по 2011 рік забезпеченість громадян Вінницької області житлом зросла на 3 % з 25,9 м² на одну особу у 2007 році до 26,8 м² на одну особу у 2011 році. Така сама тенденція росту показника спостерігається в середньому по Україні – 22,5 м² на одну особу у 2007 році, та 23,5 м² на одну особу у 2011 році.

Забезпеченість громадян житлом

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2007 р
Забезпеченість громадян житлом у Вінницькій області (у середньому на одну особу; м ² загальної площі)	25,9	26,3	26,5	26,7	26,8	103,5
Забезпеченість громадян житлом в середньому по Україні (у середньому на одну особу; м ² загальної площі)	22,5	22,8	23	23,3	23,5	104,4

В динаміці забезпеченості житлового фонду водопроводом по міських поселеннях та сільській місцевості спостерігається помірний ріст цього показника у міських поселеннях – на 1,6 відсоткового пункту у 2011 році порівняно з 2007 роком, та суттєвий ріст у сільській місцевості – на 4,7 відсоткових пункти у 2011 році порівняно з 2007 роком.

В період з 2007 року по 2011 рік показник забезпеченості загальної площі житлового фонду каналізацією як у міських поселеннях так і у сільській місцевості зростає. В міських поселеннях його відхилення у відсоткових пунктах у 2011 році до 2007 року було на рівні 1,8 відсоткових пунктів, тоді як ріст показника забезпеченості загальної площі житлового фонду каналізацією у сільській місцевості сягнув 4,7 відсоткових пункти.

Ріст забезпеченості житлового фонду опаленням у міських поселеннях становив 2,7 відсоткових пункти у 2011 році порівняно з 2007 роком, та у сільській місцевості ріст цього показника становив 13,9 відсоткових пункти.

Динаміка росту показника забезпеченості житлового фонду газом по міських поселеннях та сільській місцевості є позитивною, в міських поселеннях показник виріс на 0,1 відсоткового пункту у 2011 році порівняно з 2007 роком, а в сільській місцевості – 0,6 відсоткового пункту.

Обладнання житлового фонду

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	відхилення у відсоткових пунктах у 2011 р до 2007 р
водопроводом М	63,3	63,7	64	64,3	64,9	1,6
водопроводом С	7,4	8,7	9,4	10,7	12,1	4,7
каналізацією М	62,2	62,7	63	63,4	64	1,8
каналізацією С	5,9	7,6	8,1	9,4	10,6	4,7

опаленням М	62	63,8	64,2	64,1	64,7	2,7
опаленням С	10,4	18,3	20,1	22,6	24,3	13,9
газом М	84,6	85,3	84,3	84,4	84,7	0,1
газом С	80,2	80,3	80,4	80,8	80,8	0,6
гарячим водопостачанням М	29,5	34,2	35,7	36,7	37,2	7,7
гарячим водопостачанням С	0,7	1,5	1,8	3,3	4	3,3

Коментар: М – в міських поселеннях; С – в сільській місцевості

Житловий фонд Вінницької області станом на 01.01.2013 р. складає 562,1 тис. будинків загальною площею 44,3 млн. кв. м, що складає 4 % всього житлового фонду України.

По Вінницькій області до категорії ветхих житлових будинків віднесено 3,5 тис. будинків загальною площею 175,8 тис. кв. м, що становить 4,6 % всього ветхого житлового фонду України, де постійно проживають 1,4 тис. мешканців. До категорії аварійних житлових будинків по Вінницькій області віднесено 1,2 тис. од. загальною площею 63,2 тис. кв. м, тобто 5,8 % всього аварійного житлового фонду України, де постійно проживають 210 мешканців.

Навколишнє середовище

Сучасний стан навколишнього природного середовища у Вінницькій області можна охарактеризувати, як відносно стабільний.

Вінниччина, в цілому, характеризується як порівняно благополучний регіон із значно меншим, ніж в інших промислових областях, рівнем забруднення атмосферного повітря.

Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% до 2007
Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря по містах та районах (тис. т)	236738	218162	194760,4	185167,6	169979	71,8
стаціонарними джерелами забруднення (тис. т)	152,4	130,3	114,3	103,0	87,3	57,3
пересувними джерелами забруднення (тис. т)	84,3	87,8	80,4	82,1	82,6	98,0

За даними Вінницької служби статистики, в 2011 році викиди забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел склали 169 979 тис. т, що на 71,8 % менше ніж у 2007 році. Загалом в період з 2007 року по 2011 рік обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стабільно знижувались.

Така тенденція зберігається переважно за рахунок скорочення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, яких у 2011 році в атмосферне повітря надійшло 87,3 тис. т або

на 65,1 тис. т (на 57,3 %) менше, ніж у 2007 році. В свою чергу, викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення у 2011 році порівняно з 2007 роком скоротилися на 2 % (1,7 тис. т).

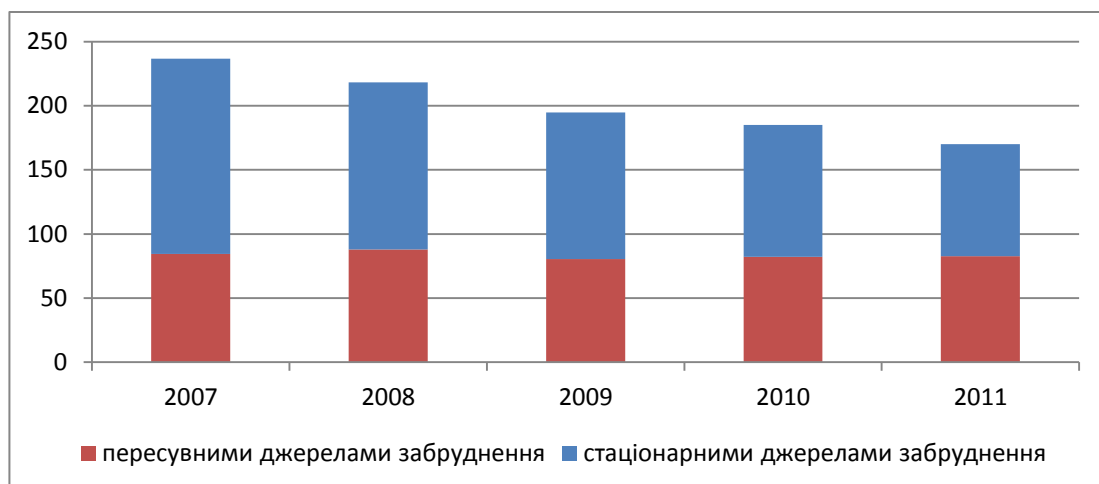

Рис. Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря (т)

За даними Державного управління охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій області Вінниччина входить в десятку кращих областей України за якістю питної води. Дозвіл на спеціальне водокористування мають близько 800 підприємств, які скидають воду в Південний Буг. Це "ВінницяВодоканал", Ладжинська ТЕС тощо. Виробництв, які б дуже забруднювали навколишнє середовище водними відходами, в області немає¹.

Станом на 2012 рік в містах та селищах міського типу області обслуговуються 770 полігонів для складування твердих побутових відходів, з яких перевантаженими є 28 об'єктів. Загальна площа полігонів складає 731,9 га, в той час як площа перевантажених полігонів складає 70,4 га, що відповідає 9,6 % загальної площі полігонів та звалищ. Така ситуація відповідає загальній тенденції по Україні, де площа перевантажених полігонів та звалищ складає 11,4 % від загальної площі полігонів та звалищ.

Звалища та полігони твердих побутових відходів

Назва показника	2010	2011	2012	Значення по Україні
Загальна кількість полігонів та звалищ (всього, од.)	37	770	770	6727
у тому числі:				
перевантажених	6	27	28	334
які не відповідають нормам екобезпеки	0	0	0	878
Загальна площа полігонів та звалищ (всього, га)	135,6	731,9	731,9	10340,49

¹ Вінницька область за якістю питної води входить в десятку кращих областей в Україні [Електронний ресурс] / офіц. Сайт Урядовий портал. – Доступний з: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245054525&cat_id=244277216>

у тому числі:				
перевантажених (га)	39,5	67,89	70,4	1182,9
які не відповідають нормам екобезпеки (га)	0	0	0	1713,52
Потреба у нових полігонах				
кількість	48	48	54	671
площа (га)	143,4	143,4	154	2273,8

Впродовж тривалого часу утилізація побутових відходів продовжує залишатись однією з загальніших проблем екологічної безпеки Вінниччини. Потреба в нових полігонах у 2012 році зросла порівняно з 2010 роком на 112,5 %. На сьогодні Вінниччина потребує 54 полігони загальною площею 154 га.

Станом на 1 січня 2012 року у спеціально відведених місцях або на об'єктах та на території підприємств Вінницької області накопичилось 0,4 тис. т відходів.

Поводження з відходами

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Наявність небезпечних відходів у спеціально відведених місцях або об'єктах та на території підприємств (тис. т)	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	100,0
Утворення відходів (тис. т)	5,7	4,1	2,5	0,7	0,6	10,5
Утилізовано, оброблено відходів (тис.т)	5,6	3,5	2,2	0,1	0,1	1,8

У період з 2007 року по 2011 рік їх наявний обсяг не змінився, тоді як утворення відходів на території області значно скоротилося – з 5,7 тис. т. у 2007 році до 0,6 тис. т. у 2011 році, загалом утворення відходів знизилось до 10,5 % у 2011 році порівняно з 2007 роком.

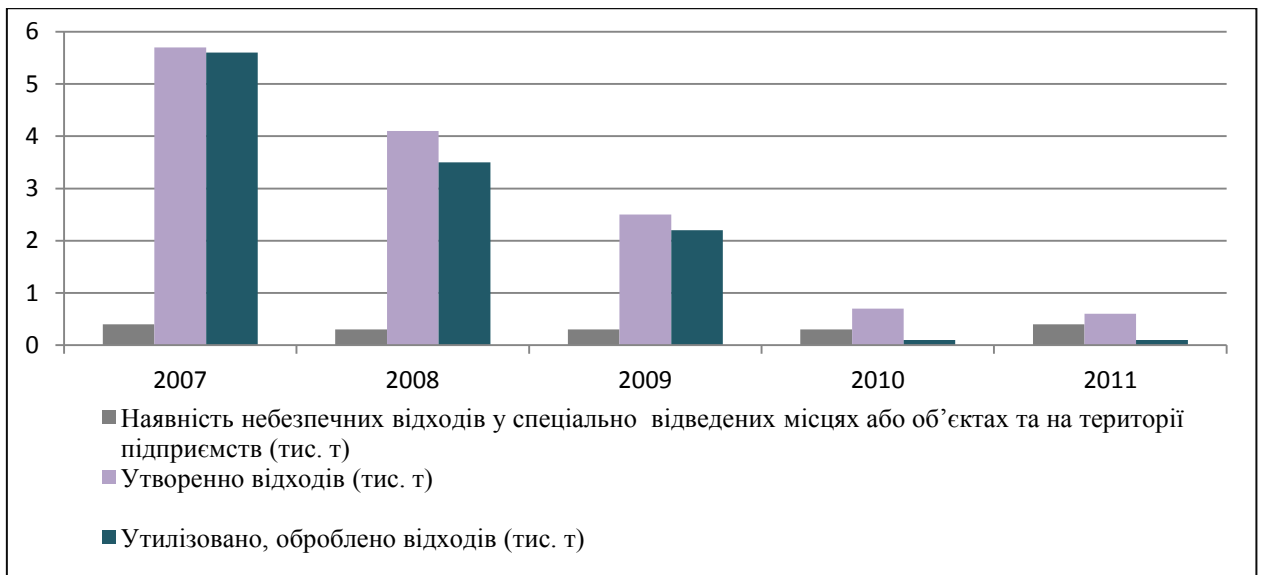

Рис. Поводження з відходами

Звернемо увагу на значне падіння показника утилізації та переробки відходів, який у 2011 році становив 0,1 тис. т, тоді як у 2007 році цей показник був 5,6 тис. т – падіння відбулося до 1,8 % у 2011 році порівняно з 2007 роком.

В структурі ландшафту Вінницької області площа лісів з 2004 року збільшилась на 0,7 % з 376,7 тис. га. у 2004 році до 379,4 тис. га у 2012 році.

В області під охороною знаходиться 395 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 57,3 тис. га. що становить 1,9 % від загальної площі області. В т.ч. 46 об'єктів загальнодержавного значення, які займають площу 45,6 тис. га.

Природні умови Вінниччини дуже різноманітні. Це лісові масиви, степові, лучно-болотні та водні комплекси, кам'яністі розсипи Придністров'я, мальовничі ландшафти Побужжя. Для Поділля, як частини Лісостепу, характерний дуже багатий генофонд флори та фауни, в тому числі рідкісних та зникаючих, реліктових, ендемічних видів рослин, тварин, грибів. З метою їх збереження, на території області на даний час функціонує 21 заказник, 10 пам'яток природи, 11 парків – пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення та 109 заказників, 185 пам'яток природи, 25 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 30 заповідних урочищ місцевого значення загальною площею 11,7 тис. га.

Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища (тис. грн.)	27709,3	46795,5	29229,7	36986,5	62021,6	223,8

Питома вага капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища у загальному обсязі капітальних інвестицій (%)	0,6	0,9	0,9	0,8	0,9
---	-----	-----	-----	-----	-----

В період з 2007 року по 2011 рік обсяг капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища збільшився з 27 709,3 тис. грн. у 2007 році до 62 021,6 тис. грн. у 2011 році що становить 34 313 тис. грн. Ріст цього показника у 2011 році порівняно з 2007 роком становить 224 %, що загалом є досить позитивною тенденцією. При цьому питома вага капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища у загальному обсязі капітальних інвестицій у період з 2007 року по 2011 рік майже не коливалась та не перевищувала 1 % – від 0,6 % у 2007 році до 0,9 % у 2011 році.

Незважаючи на чітко виражену тенденцію зростання капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища в регіоні, спостерігалися значні зниження обсягів інвестицій у 2009 році. Такі зниження можна пояснити фінансовою кризою 2008 року, але незважаючи на це, бачимо позитивну тенденцію у 2011 році.

1.10. Споживчий ринок

Заборгованість населення по сплаті житлово-комунальних послуг

Найменування показників	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2009 р
Заборгованість населення по сплаті житлово-комунальних послуг (сплачено населенням до нарахованих сум, %)	97,7	100,4	97,4	
Загальна заборгованість населення по сплаті житлово-комунальних послуг по Україні (сплачено населенням до нарахованих сум, %)	92,4	96,6	97,8	
Заборгованість населення по сплаті житлово-комунальних послуг у Вінницькій області (млн. грн.)	121,2	194,8	222,3	183,4
Частка Вінницької області у загальній заборгованості населення по сплаті житлово-комунальних послуг по Україні (%)	1,1	1,7	1,9	

Показник заборгованості населення по сплаті житлово-комунальних послуг сплачених населенням до нарахованих сум в період з 2009 року до 2011 року мав своє максимальне значення у 2010 році, коли становив 100,4 %, та мінімальне значення у 2011 році – 97,4 %. В свою чергу, середнє значення цього показника по Україні не перевищувало 97,8 % (значення 2011 року), а мінімальне значення протягом 2009-2011 років зафіксовано у 2009 році на рівні 92,4 %. Слід констатувати, що рівень заборгованості населення по сплаті житлово-комунальних послуг, сплачених населенням, до нарахованих сум у Вінницькій області нижчий, ніж в середньому по Україні,

протягом всього періоду.

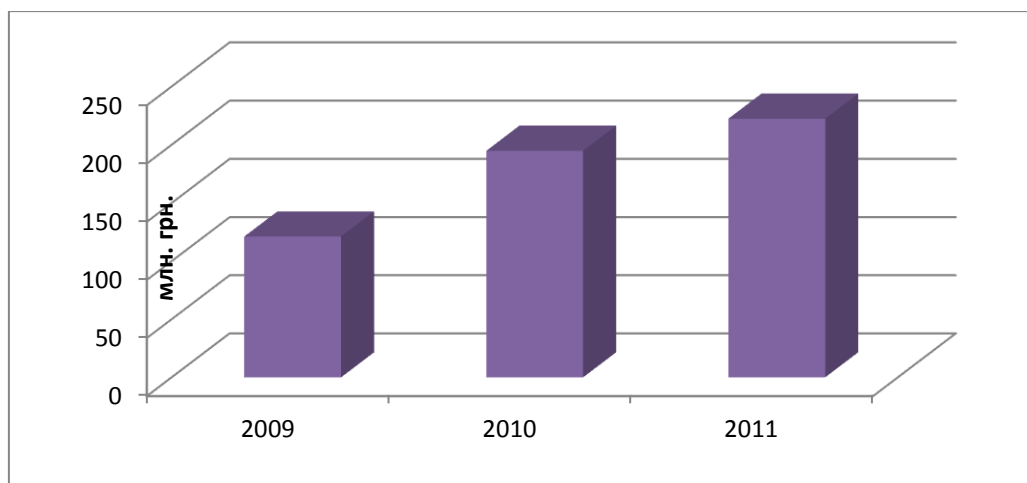

Рис. Заборгованість населення по сплаті житлово-комунальних послуг у Вінницькій області

Показник заборгованості населення по сплаті житлово-комунальних послуг у Вінницькій області зріс протягом 2009-2011 років з 121,2 млн. грн. у 2009 році до 222,3 млн. грн. у 2011 році, зростання відбулося на 183,4 % у 2011 році порівняно з 2009 роком. Абсолютний приріст цього показника становить 101,1 млн. грн.

Така негативна тенденція спостерігається і у частці Вінницької області у загальному обсягу заборгованості населення по сплаті житлово-комунальних послуг по Україні. Протягом досліджуваного періоду цей показник зростав з 1,1 % у 2009 році до 1,9 % у 2011 році (на 0,8 відсоткових пунктів).

Зазначену негативну тенденцію по заборгованості населення Вінницької області по сплаті житлово-комунальних послуг в період з 2009 до 2011 року можна пояснити впливом на доходи населення наслідків світової фінансово-економічної кризи.

Роздрібний товарооборот підприємств

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2007 р
Роздрібний товарооборот підприємств, включаючи ресторанне господарство (млн. грн.)	3922	5357	4661	5672	7332	186,9
Частка роздрібногo товарообороту підприємств Вінницької області від загального його обсягу по Україні (%)	2,2	2,2	2,0	2,0	2,1	
Місце серед регіонів	23	25	27	26	25	
Абсолютний приріст обсягу обороту роздрібногo торгівлі на одну особу (грн.)	589	880	-400	631	1030	
Роздрібний товарооборот підприємств Вінницької області (на 1 особу, грн.)	2336	3216	2816	3447	4477	191,7
Роздрібний товарооборот підприємств в	3832	5338	5015	6123	7659	199,8

середньому по Україні (на 1 особу, грн.)						
--	--	--	--	--	--	--

Аналіз показника обсягу роздрібного товарообороту підприємств Вінницької області показує позитивну тенденцію в період з 2007 року по 2011 рік. Протягом цього періоду обсяги роздрібного товарообороту Вінницької області зросли з 3 922 тис. грн. у 2007 році до 7 332 тис. грн. у 2011 році, що у порівнянні складає 186,9 % у 2011 році до 2007 року. Абсолютний приріст цього показника протягом досліджуваного періоду склав 3 410 тис. грн.

Слід зазначити, що частка роздрібного товарообороту підприємств Вінницької області від загального його обсягу по Україні протягом всього періоду є незначною – на рівні 2 %, та в сукупному підсумку ставить Вінницьку область протягом досліджуваного періоду на 23 місце у 2007 році та 27-е у 2009 році серед регіонів України. У 2011 році Вінницька область за цим показником посіла 25 місце.

Динаміка абсолютного приросту (спаду) обсягу обороту роздрібною торгівлі на 1 особу в період з 2007 року до 2011 року мала суттєві коливання. В період з 2007 року до 2008 року спостерігається зростання цього показника до 880 грн. у 2008 році, але вже у 2009 році присутня негативна тенденція на рівні -400 грн. Починаючи з 2010 року показник абсолютного приросту обсягу обороту роздрібною торгівлі на одну особу зростає, і в 2011 році склав +1 030 грн. до рівня 2010 року.

В період з 2007 року по 2011 рік показник роздрібного товарообороту підприємств на 1 особу по Вінницькій області та середнє його значення по Україні коливалися синхронно – зростали протягом 2007-2008 років, у 2009 році спостерігається спад цих показників, і протягом 2010-2011 років ці показники зростають. Слід зазначити, що показник по Вінницькій області є значно нижчим від середнього значення цього показника по Україні, та протягом 2007-2011 років спостерігається тенденція до збільшення розриву у значеннях цього показника від 1 496 грн. у 2007 році до 3 182 грн. у 2011 році, констатуємо те, що абсолютне відхилення від середнього по Україні за цим показником у 2011 році порівняно з 2007 роком збільшилось у двічі.

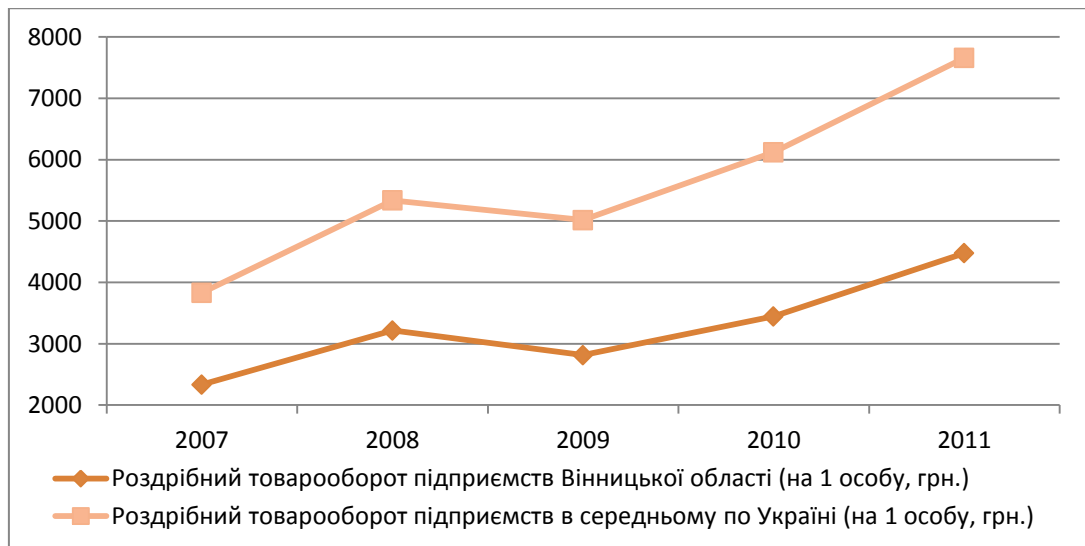

Рис. Роздрібний товарооборот підприємств у розрахунку на 1 особу

Показник обсягів реалізованих послуг населенню Вінницької області в період з 2007 року до 2011 року мав абсолютний приріст 388,8 млн. грн. Його значення у 2007 році становило 577,3 млн. грн. та у 2011 році 966,1 млн. грн.

Показники обсягів послуг реалізованих населенню

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2007 р
Обсяги послуг, реалізованих населенню (млн. грн.)	577,3	707,2	793,8	853,1	966,1	167,3
Загальні обсяги послуг (млн. грн.)	1989,5	2556,3	3623,5	4000,1	4877	245,1
Частка послуг, наданих населенню у загальному обсязі реалізованих послуг (%)	29,0	19,0	21,9	21,3	19,8	
Обсяги послуг, наданих населенню (у розрахунку на 1 особу, грн.)	342	424	480	518	590	172,5

Загальний обсяг реалізованих послуг у Вінницькій області зріс в період з 2007 року по 2011 рік на 245,1 %, тоді як приріст обсягів послуг, реалізованих населенню становив 167,3 % у 2011 році порівняно з 2007 роком. Динаміка цих показників є позитивною протягом всього досліджуваного періоду з 2007 року до 2011 року, але темп приросту обсягу послуг реалізованих населенню є нижчим, ніж темп приросту загального обсягу реалізованих послуг у Вінницькій області.

Рис. Обсяги реалізованих послуг

Показник частки реалізованих населенню послуг, у загальному обсязі реалізованих послуг протягом досліджуваного періоду з 2007 року до 2011 року мав тенденцію до скорочення з 29 % у 2007 році до 19,8 % у 2011 році, що становить зниження на 9,2 відсоткові пункти у 2011 році по відношенню до 2007 рік.

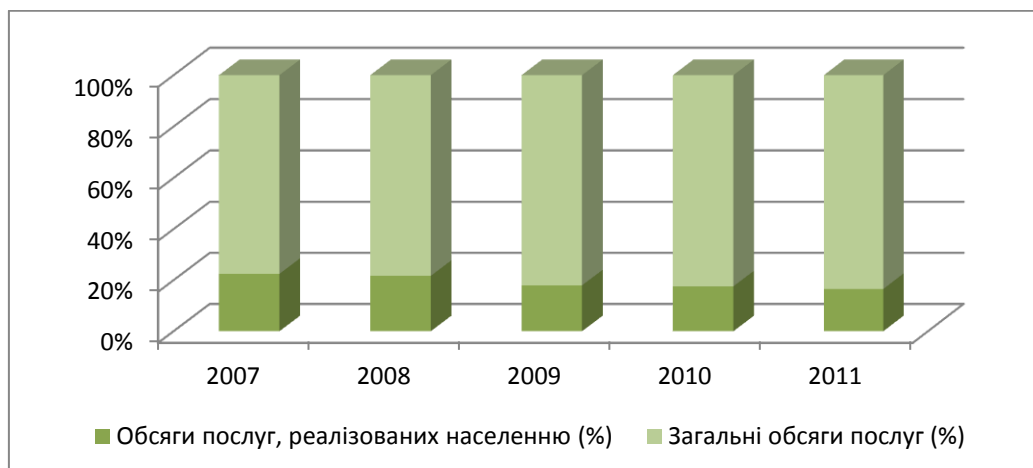

Рис. Частка послуг, що реалізовані населенню

Тоді як обсяги послуг, наданих населенню у розрахунку на 1 особу протягом всього періоду зростали з 342 грн. у 2007 році до 590 грн. у 2011 році. Приріст цього показника в цей період становить 172,5 % у 2011 році порівняно з 2007 роком, а абсолютний приріст – 248 грн.

Соціальний блок

1.11. Демографічна ситуація

Динаміка демографічної ситуації мала тенденцію до покращення за всіма показниками. Станом на 1 січня 2012 року у Вінницькій області, чисельність наявного населення становила 1 641,2 тис. осіб (у 2007 р. – 1 686,5), з них міське населення – 814,1 тис. осіб (2007 р. – 813,0), або 49,6 %

(2007 р. – 48,2 %) від загальної кількості жителів, сільське – 827,1 тис. осіб (2007 р. – 873,5) або 50,4 % від загальної кількості жителів (2007 р. – 51,8). Тобто спостерігається поступова урбанізація населення через зменшення кількості сільського населення.

Показники, що характеризують демографічну ситуацію

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Природний приріст (скорочення) населення, осіб	-12717	-10577	-8820	-9020	-7482
Коефіцієнт природного приросту (скорочення населення), на 1000 наявного населення	-7,5	-6,3	-5,3	-5,5	-4,6
Міграційний приріст (скорочення) населення, тис. осіб	-1,5	-1,7	-0,5	-0,4	0,5
Коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) населення, на 1000 осіб наявного населення	-1	-1	-0,4	-0,2	0,3
Кількість померлих дітей віком до 1 року на 1,0 тис. народжених	10,5	9,8	8,3	8,4	10,4

При цьому протягом всього періоду відбувалось підвищення коефіцієнту народжуваності з 10 у 2007 році до 10,9 у 2011 році при зниженні загального коефіцієнту смертності з 17,5 у 2007 році до 15,5 у 2011 році. Загальне покращення показників народжуваності в даний період відбувалося за рахунок збільшення соціальних виплат при народженні дитини.

Не зважаючи на деяке збільшення коефіцієнту народжуваності та зменшення коефіцієнту смертності, коефіцієнт природного приросту (скорочення) населення має у 2011 році від'ємне значення, а саме -4,6.

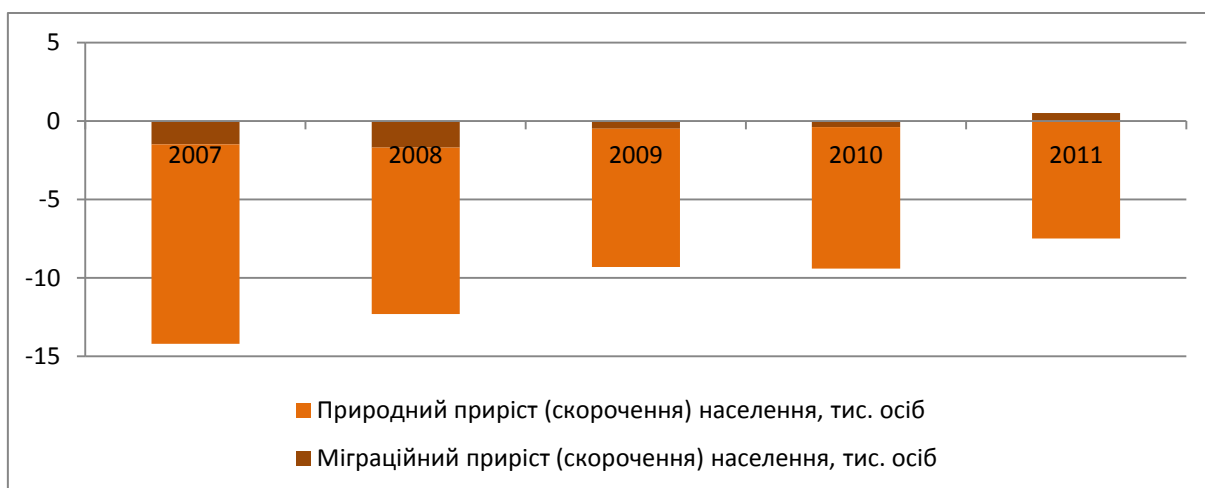

Рис. Міграційний та природний приріст (скорочення) населення Вінницької області за 2007-2011 роки

Період з 2007 по 2011 роки характеризувався позитивною динамікою демографічної ситуації, що спостерігається в покращенні показників природного приросту населення на 41 % (з -12717 осіб у 2007 р. до -7482 особи у 2011 р.) та коефіцієнту природного приросту (скорочення населення

на 2,9 в. п. (з -7,5 у 2007 р. до -4,6 у 2011 р.). Причиною природного приросту є суттєве перевищення числа народжених над померлими. У 2011 році у Вінницькій області народилося 17,9 тис. дітей, а померло 25,4 тис. осіб.

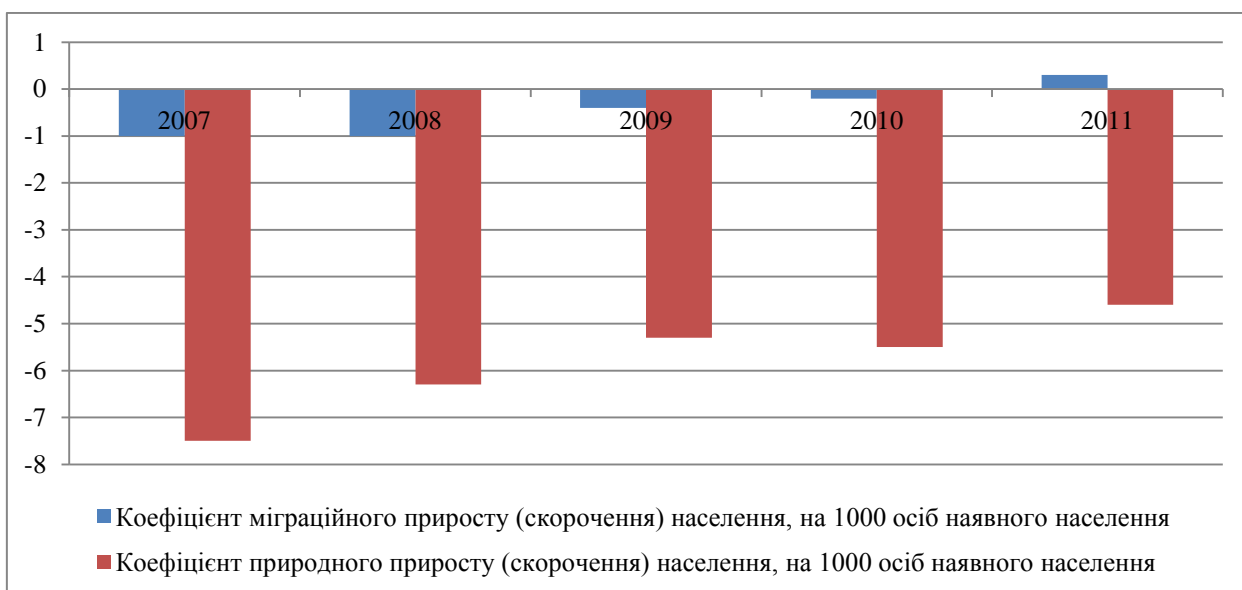

Рис. Коефіцієнти міграційного та природного приросту (скорочення) населення Вінницької області за 2007-2011 роки

На початок 2012 року щільність наявного населення Вінницької області становила 61,7 осіб на кв. км, що є нижче середнього рівня по Україні (75,6 осіб на кв. км).

У 2011 році загальне навантаження на населення працездатного віку у міських поселеннях та сільській місцевості склало 735 осіб на 1000 осіб працездатного віку, що вище середнього рівня по Україні – 666 осіб на 1000 осіб працездатного віку. За показником загального навантаження на населення працездатного віку у міських поселеннях та сільській місцевості Вінницька область займає 2 місце по Україні. При цьому найбільше навантаження спостерігається за рахунок сільської місцевості, де загальне навантаження складає 886 осіб на 1000 осіб працездатного віку. На першому місці Вінницька область за показником демографічного навантаження на населення віком 15-64 роки – 475 осіб на 1000 осіб віком 15-64 роки, тоді як середній рівень по країні – 419 осіб на 1000 осіб віком 15-64 роки.

Смертність дітей віком до 1 року на 1000 народжених живими майже не змінилась (з 10,5 у 2007 р. до 10,4 у 2011 р.). Станом на початок 2012 року цей показник є одним з найгірших по Україні. При цьому протягом 2008-2010 років смертність дітей віком до 1 року коливалася в межах 8,3-9,8 на 1000 народжених живими.

У 2011 році у Вінницькій області зареєстровано 12,9 тис. шлюбів, що на 2,1 тис. менше ніж у 2007 році (2007 р. – 15,0 тис.). Коефіцієнт шлюбності знизився з 8,9 у 2007 р. до 7,9 на 1000 осіб наявного населення у 2011 р. Цей показник є трохи вищим, ніж у середньому по Україні (7,8 на 1000 осіб

наявного населення). У 2011 році у Вінницькій області зареєстровано 1,9 тис. розлучень. З 2007 року по 2011 рік простежується тенденція до зниження кількості розлучень з 6,4 тис. осіб у 2007 р. до 1,9 тис. осіб у 2011 році.

Другою важливою складовою, що формує кількісні зміни населення, є міграційні процеси. Чисельність прибулих перевищила кількість вибулих, що зумовило збільшення позитивного сальдо міграції. За 2007-2010 роки відбулося зростання міграційного приросту населення з -1,5 тис. осіб до 0,5 тис. осіб, тобто на 133 %. Так за коефіцієнтом міграційного приросту (скорочення) населення (на 1000 осіб наявного населення) найнижчий коефіцієнт був у 2007-2008 роках – (-1,0), тоді як у 2011 р. він став позитивним і склав 0,3.

1.12. Освіта та наука

Освіта

Динаміка розвитку системи освіти мала тенденцію до постійного скорочення кількості навчальних закладів, осіб, які в них навчаються та показники підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

Показники, що характеризують систему освіти

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість вищих навчальних закладів, од.	24	23	22	22	22
Кількість осіб, що навчаються у вищих навчальних закладах, тис. осіб	59	55,7	51,5	50,8	48,4
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, од.	1025	1012	994	976	963
Кількість осіб, що навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, тис. осіб	184	174,3	169,4	160,2	158,1
Підготовка кваліфікованих робітників професійно-технічними закладами освіти, тис. осіб	14,2	12,3	10,7	11,3	9,8
Навчено новим професіям, тис. осіб	7	6,5	6,7	5,7	5,8
Навчено новим професіям, відсотків до загальної кількості працівників	2	1,9	2	1,7	1,8
Підвищення кваліфікації кадрів, тис. осіб	24,9	25,4	21,8	22,2	23,5
Підвищення кваліфікації кадрів, відсотків до загальної кількості працівників	6,9	7,4	6,6	6,8	7,4
Кількість організацій, що мають аспірантуру, од	5	5	5	5	5
Кількість аспірантів, осіб	489	475	470	475	521
Підготовлено аспірантів, осіб	108	129	130	120	132
Кількість організацій, що мають докторантуру, од				4	4
Кількість докторантів, осіб				13	14

У 2011 році система освіти Вінницької області включала 720 дошкільних навчальних закладів (з них 29 закладів не працювало). Кожний четвертий із зазначених закладів (24 %) не був придатний для цільового використання або перебував на капітальному ремонті, інші (52 %) не

працювали внаслідок відсутності дітей, а також незабезпечення паливом, електроенергією, фінансуванням тощо. 41 % закладів не працювали 6–10 років, 34 % – 1–5 років, а 21 % – понад 10 років), в них виховується майже 49 тис. дітей; 963 загальноосвітні навчальні заклади, в яких навчалось 158,1 тис. учнів; 36 професійно-технічних навчальних заклади; 22 вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, в яких навчалось 48,4 тис. студентів.

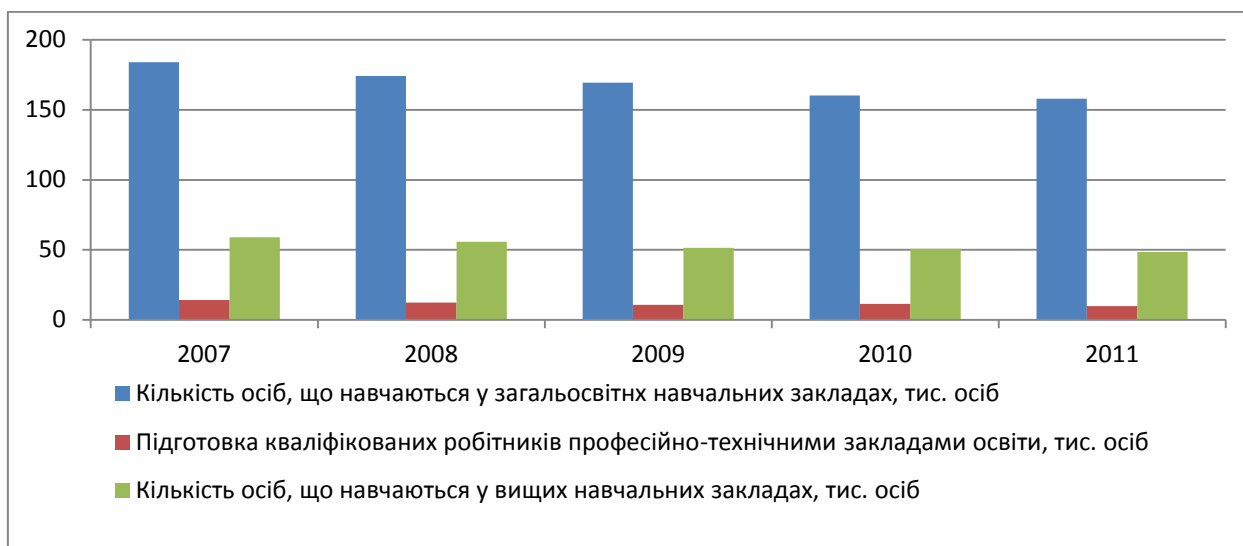

Рис. Кількість осіб, що навчаються у навчальних закладах Вінницької області за 2007-2011 роки

Протягом 2007-2011 років в області скорочується як кількість загальноосвітніх навчальних закладів, які є основою системи освіти, з 1025 од. у 2007 р. до 963 од. у 2011 р. (на 6 %), так і кількість учнів, що в них навчаються з 184 тис. осіб у 2007 році до 158,1 тис. осіб у 2011 році (на 14 %). У Вінницькій області 99,7 % загальноосвітніх навчальних закладів мають державну форму власності. Кількість приватних навчальних закладів поступово зменшується, при цьому частка цих закладів залишається незначною (у 2011 р. їх кількість становила 3 од., тоді як у 2007 р. – 4 од.). Збільшилась кількість гімназій (2007 р. – 3 од., 2011 р. – 4 од.), а кількість ліцеїв зменшилась (2007 р. – 4 од., 2011 р. – 3 од.). Збільшується кількість навчально-виховних комплексів з 80 од. у 2007 році до 94 од. у 2011 р. (на 18 %).

Кількість підготовлених професійно-технічними закладами освіти кваліфікованих робітників значно зменшилась з 14,2 тис. осіб у 2007 р. до 9,8 тис. осіб у 2011 р. (на 31 %), при цьому зменшується кількість закладів, що готують таких працівників (з 38 од. у 2007 р. до 36 од. у 2011 р.).

У Вінницькій області мережа вищих навчальних закладів у 2011 р. становила 22 од. Зменшення кількості студентів пов'язане із зменшенням кількості вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, тоді як у закладах III-IV рівнів акредитації змін не відбулось. Основними напрямками підготовки спеціалістів з вищою освітою є економіка, комерція та підприємництво та охорона здоров'я.

Попри зростання попиту на вищу освіту, кількість вищих навчальних закладів скоротилась на 2 одиниці (з 24 у 2007 р. до 22 у 2011 р., тобто на 8 %). Також зменшилась кількість осіб, що навчаються у вищих навчальних закладах з 59 тис. осіб у 2007 р. до 48,4 тис. осіб у 2011 р. (на 18 %).

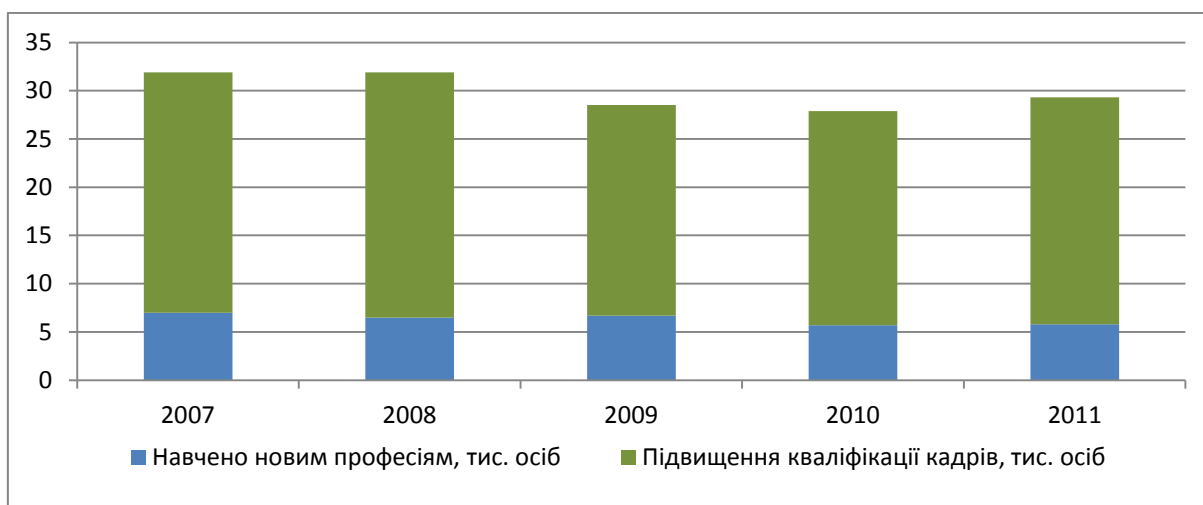

Рис. Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів у Вінницькій області за 2007-2011 роки

Поступово протягом 2007-2011 років зменшується кількість осіб, які навчилися новим професіям, з 7 тис. осіб у 2007 р. до 5,8 тис. осіб у 2011 р. (на 17 %). Зменшується цей показник і у відсотках до загальної кількості працівників на 0,2 в. п. (з 2 % у 2007 р. до 1,8 % у 2011 р.). Також зменшується кількість осіб, які підвищили кваліфікацію, з 24,9 тис. осіб у 2007 р. до 23,5 тис. осіб у 2011 р. (на 6 %), при цьому збільшився відсоток до загальної кількості працівників на 0,5 в. п. (з 6,9 % у 2007 р. до 7,4 % у 2011 р.).

Наука

В області розміщена значна частина науково-дослідної інфраструктури, яка на сучасному етапі розвитку слабо задіяна в інноваційній діяльності країни, і разом з цим простежується чітка тенденція (тренд) щодо погіршення значень показників інноваційного розвитку області за зазначений період.

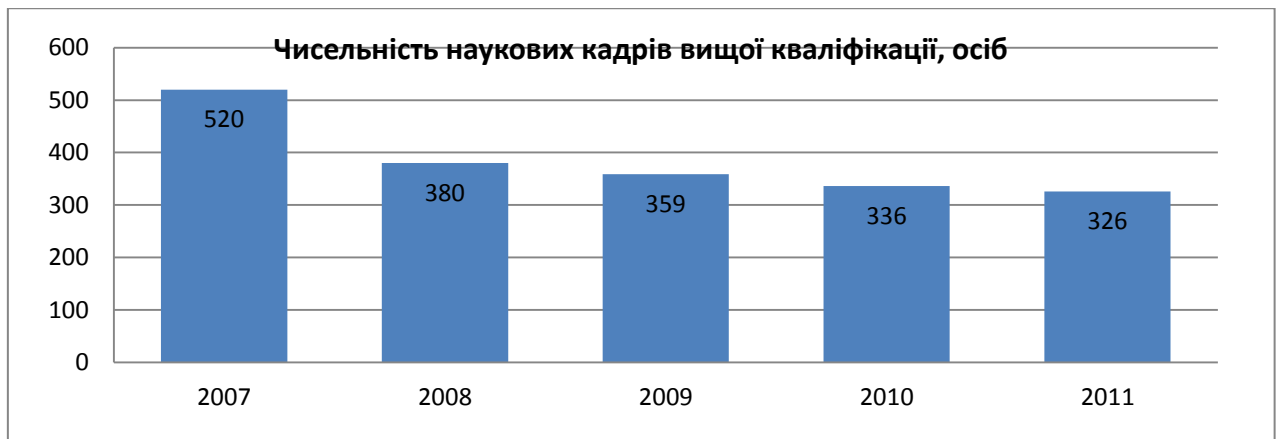

Рис. Чисельність наукових кадрів вищої кваліфікації у Вінницькій області у 2007 -2011 рр., осіб

Так, за зазначений період чисельність наукових кадрів вищої кваліфікації в області зменшилась з 520 осіб – у 2007 р. до 326 осіб – у 2011 р., тобто на 194 особи або на 37,3 %. Це обумовлюється в основному за рахунок еміграції із області до країн СНД та дальнього зарубіжжя працівників науки вищої кваліфікації, у зв'язку з низьким рівнем заробітної плати науковців та матеріально-технічним забезпеченням наукових досліджень. До наукових кадрів вищої кваліфікації відносяться працівники науки, які мають ступень доктора та кандидата наук. У той же час відбувається поступове оновлення кадрового потенціалу наукових установ області.

Кількість організацій, які мають аспірантуру протягом 2007-2011 років залишалась незмінною (5 од), при цьому відбулось зростання кількості аспірантів з 489 осіб у 2007 р. до 521 особи у 2011 р. (на 7 %). У Вінницькій області підготовлено аспірантів у 2007 р. – 108 осіб у 2011 р. – 132 особи, тобто збільшення склало 22 %. У 2011 році 4 організації мали докторантуру, кількість докторантів становила 14 осіб.

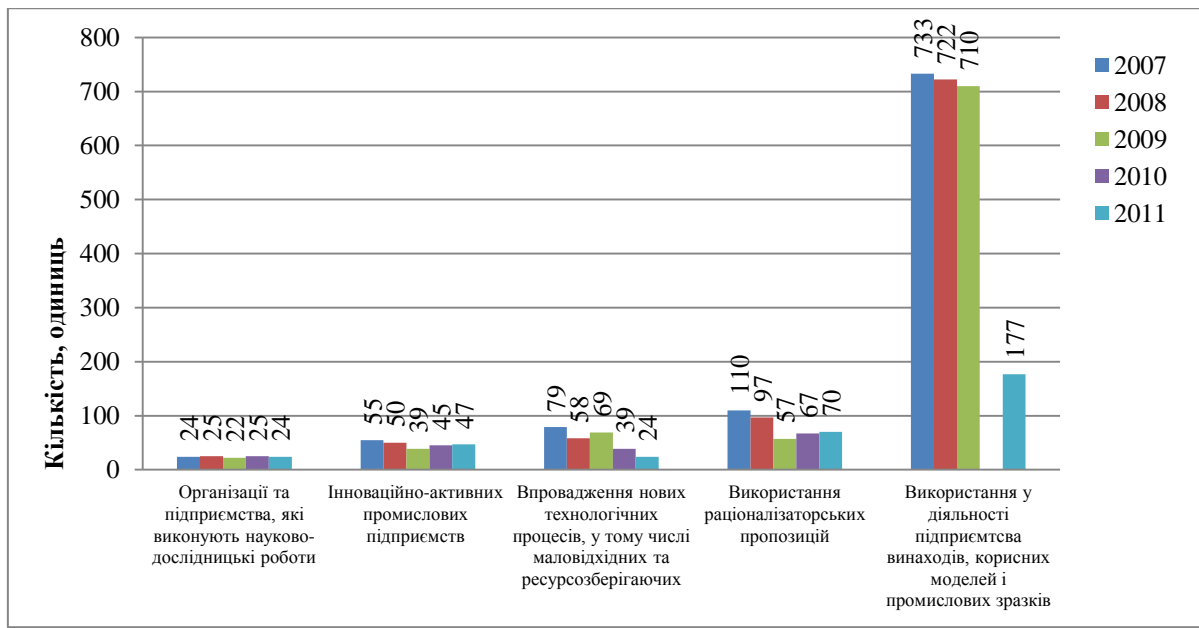

Рис. Динаміка основних показників інноваційного розвитку у Вінницької області у 2007–2011 рр., одиниць

Система наукових організацій та підприємств області зазнала суттєвих змін в останні роки в процесі економічних перетворень, але кількість організацій та підприємств, які виконують наукові та науково-технічні роботи майже не змінилася за зазначений період і становила 24 одиниці у 2007 р. та у 2011 р. Слід зазначити, що значну частку у загальному обсязі наукових установ області становить кількість наукових організацій, які працюють у галузі технічних наук.

За зазначений період загальний обсяг науково-дослідницьких та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій області, складав 41,8 млн. грн. у 2007 р., 52,7 млн. грн. у 2008 р., 42,3 млн. грн. у 2009 р., 57,7 млн. грн. у 2010 р. та 54,4 млн. грн. у 2011 р. у фактичних цінах відповідних років.

За період 2007–2011 рр. в області спостерігається тенденція до зменшення кількості інноваційно-активних промислових підприємств з 55 одиниць у 2007 р. до 47 одиниць у 2011 р., тобто на 8 одиниць або на 14,5 %, також простежується тенденція до значного зниження кількості впроваджених нових технологічних процесів, у тому числі маловідходних та ресурсозберігаючих процесів у промисловості з 79 процесів у 2007 р. до 24– у 2011 р., тобто на 55 процесів або на 69,6 %.

Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості області складав 355,3 млн. грн. – у 2007 р., 133,8 – у 2008 р., 336,9 – у 2009 р., 90,1 – у 2010 р. та 44,5 млн. грн. – у 2011 р. у фактичних цінах відповідних років.

Рис. Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості Вінницької області у 2007-2011 рр., у фактичних цінах; тис. грн.

За період 2007-2011 рр. в області спостерігається тенденція до значного зменшення кількості використаних раціоналізаторських пропозицій з 110 од. у 2007 р. до 70 од. у 2011 р., тобто на 40 од. або на 36,4 %, а також загальної кількості використаних у діяльності підприємств області винаходів, корисних моделей і промислових зразків з 733 од. у 2007 р. до 177 од. у 2011 р., тобто на 556 од. або на 75,9 %.

1.13. Охорона здоров'я, туризм.

Охорона здоров'я

Динаміка розвитку закладів охорони здоров'я мала тенденцію до постійного скорочення кількості лікарняних закладів, лікарняних ліжок у них та амбулаторно-поліклінічних закладів.

Показники, що характеризують наявність та забезпеченість системи охорони здоров'я лікарняними закладами та медичними працівниками

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість лікарняних закладів, од.	131	128	122	121	68
у них лікарняних ліжок, тис. од.	15,5	14,7	14,4	14,3	13,5
Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, од.	355	332	349	369	122
Кількість медичних працівників, в т.ч. лікарів, тис. осіб	27,1	25,6	25,6	25,6	25,6
Кількість лікарів усіх спеціальностей, тис. осіб	8,4	8,1	8,1	8,1	8,1
Кількість середнього медичного персоналу, тис. осіб	18,7	17,5	17,5	17,5	17,5
Забезпеченість лікарями на 10 000 осіб	50,6	49	49,4	49,5	49,7

Забезпеченість населення середнім медичним персоналом на 10 000 населення	112,2	105,8	106,6	107,7	107,2
Забезпеченість лікарняними ліжками на 10 000 осіб	93,3	89,1	87,6	87,8	83,2

Протягом періоду 2007-2011 рр. кількість лікарняних закладів Вінницької області зменшилась з 131 до 68 од., або на 48 %. Різкий спад відбувся у 2011 році, коли кількість лікарняних закладів скоротилась на 53 од. (на 44 % до попереднього року). У динаміці кількості амбулаторно-поліклінічних закладів зменшення було ще більш відчутне та становило 66 % відносно 2007 року (2007 р. – 355 од., 2011 р. – 122 од.).

Рис. Кількість лікарняних та лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів Вінницької області за 2007-2011 роки

За весь період, кількість лікарняних ліжок зменшилась з 15,5 тис. од. у 2007 р. до 13,5 тис. од. у 2011 році, що склало 13 % по відношенню до 2007 року.

Рис. Забезпеченість лікарняними ліжками в лікарняних закладах на 10 000 осіб Вінницької області за 2007-2011 роки

В динаміці забезпеченості лікарняними ліжками в лікарняних закладах

Вінницької області на 10 000 осіб простежується тенденція до скорочення (2007 р. – 93,3, 2011 р. – 83,2). Це скорочення складає 11 % по відношенню до 2007 року.

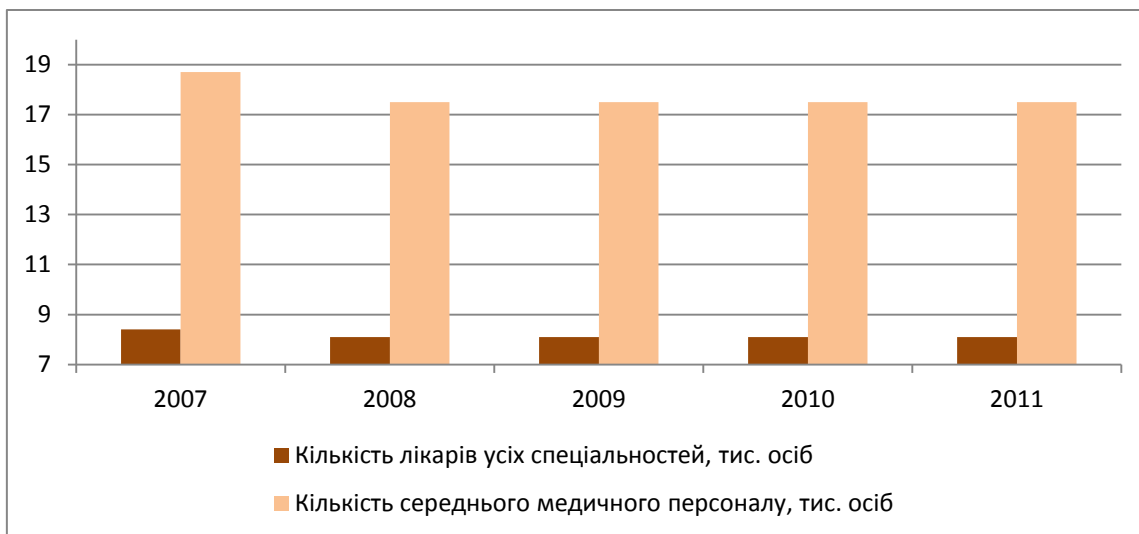

Рис. Кількість лікарів усіх спеціальностей та середнього медичного персоналу в закладах охорони здоров'я у Вінницькій області за 2007-2011 роки

Кадровий потенціал охорони здоров'я області характеризується зниженням як кількості лікарів усіх спеціальностей з 8,4 тис. осіб у 2007 р. до 8,1 тис. осіб у 2011 р., так і зниженням кількості середнього медичного персоналу з 18,7 тис. осіб у 2007 році до 17,5 тис. осіб у 2011 році. За період 2007-2011 років кількість лікарів та середнього медичного персоналу зменшилась на відповідно 4 % та 6 % по відношенню до 2007 року. Слід відмітити, що падіння за цими показниками відбулось в період з 2007 р. по 2008 р., з 2008 р. по 2011 р. показники залишались незмінними.

Рис. Забезпеченість лікарями усіх спеціальностей та середнім медичним персоналом населення на 10 000 осіб Вінницької області за 2007-2011 роки

Протягом 2007-2011 років спостерігається зниження показників забезпеченості лікарів усіх спеціальностей (на 10 тис. населення) з 50,6 осіб у 2007 році до 49,7 осіб у 2011 році, що склало 2 % до показника 2007 року, та забезпеченості населення середнім медичним персоналом на 10 тис. населення з 112,2 осіб в 2007 р. до 107,2 осіб у 2011 р., що склало 5 % до показника 2007 року.

Показники, що характеризують рівень захворюваності населення

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Загальний рівень захворюваності населення (кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань), тис. од.	1430	1410,8	1408,3	1412,6	1344,3
ВІЛ-інфіковані та хворі на СНІД, осіб	339	314	323	359	381
Захворюваність на злоякісні новоутворення, осіб	5645	5298	5307	5580	5675
Захворюваність на розлади психіки та поведінки, осіб	3970	4027	3553	3707	3780
Захворюваність на активний туберкульоз, осіб	1008	1070	965	925	895
Захворюваність на розлади психіки та поведінки внаслідок уживання психоактивних речовин (наркологічні розлади), осіб	2171	2306	1788	1629	1612
Кількість інвалідів у розрахунку на 1 тис. осіб	61	61	66	68	71
Кількість вперше визнаних інвалідами (населення у віці 18 років і старшому), тис. осіб	8,9	7,7	7,1	7,2	7,7
Кількість вперше визнаних інвалідами (населення у віці 18 років і старшому), на 10 тис. населення	66	57	53	54	58
Кількість інвалідів, осіб	101811	100807	109199	111472	114744

Динаміка загального рівня захворюваності населення (кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань) мала тенденцію до зменшення.

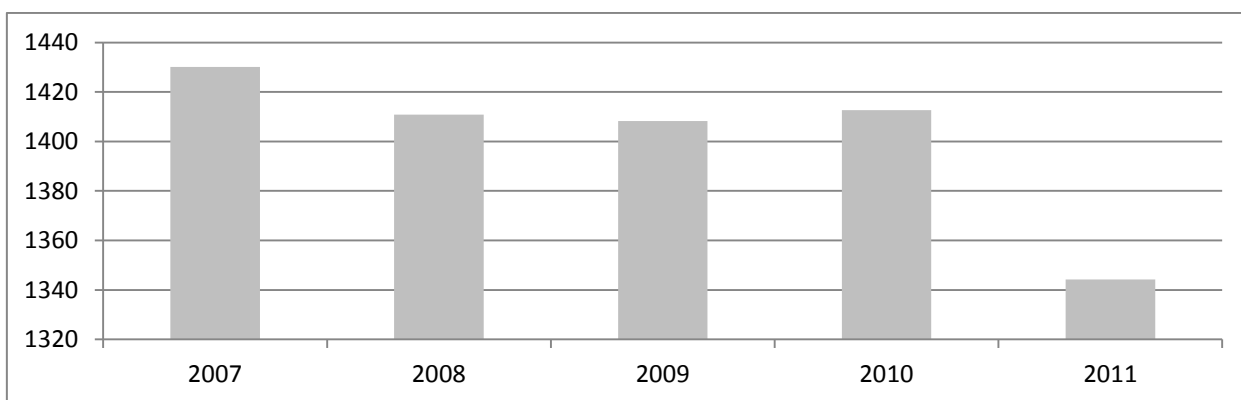

Рис. Загальний рівень захворюваності населення Вінницької області за 2007-2011 роки

Протягом періоду 2007-2011 рр. загальний рівень захворюваності населення Вінницької області зменшився з 1 430 тис. од. у 2007 р. до 1 344,3 тис. од. у 2011 р., тобто на 6 %. Особливо відчутний спад спостерігався у 2011 році – 5 % до попереднього року.

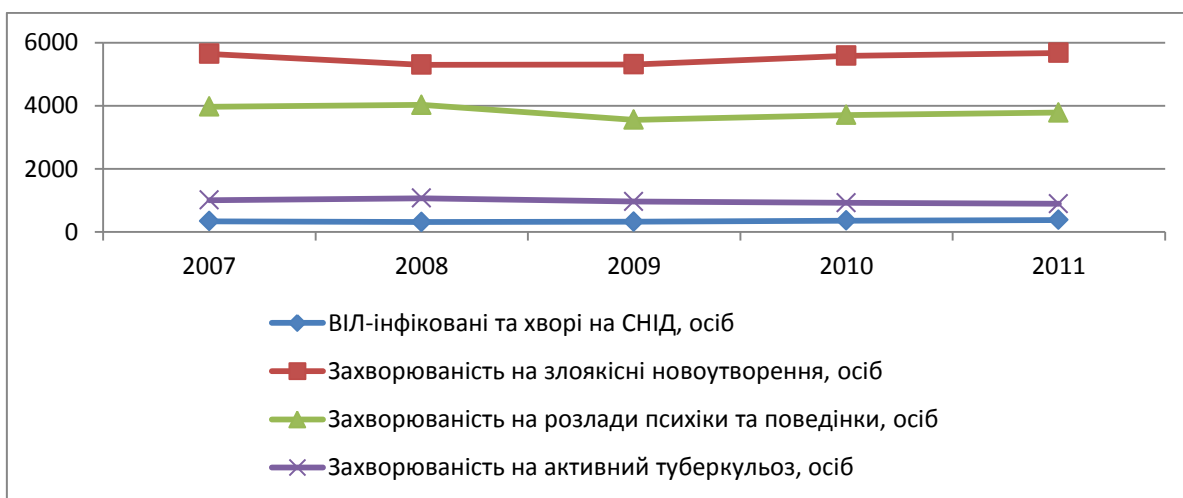

Рис. Захворюваність на ВІЛ-інфекції, злоякісні новоутворення, розлади психіки та поведінки, активний туберкульоз населення Вінницької області за 2007-2011 роки

За показниками захворюваності населення на ВІЛ-інфекції та злоякісні утворення спостерігається зростання, відповідно, на 12 % та 1 %. Зменшення простежується за показниками захворюваності на розлади психіки і поведінки та активний туберкульоз, відповідно, на 5 % та 11 %.

За період 2007-2011 років зменшилась на 26 % захворюваність на розлади психіки та поведінки внаслідок уживання психоактивних речовин (наркологічні розлади), що становило у 2007 році 2 171 осіб, тоді як у 2011

році – 1 612 осіб.

Дещо зросли показники кількості інвалідів на 13 % та збільшилась кількість інвалідів на 1 тис. осіб, з 61 особи у 2007 р. до 71 особи у 2011 році (на 17 %).

Одним з основних напрямів реформування галузі охорони здоров'я є пріоритетний розвиток первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах сімейної медицини, спрямований на удосконалення та раціоналізацію надання медичної допомоги міському і сільському населенню.

В області впроваджується сімейна медицина шляхом реорганізації лікарських амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів (ФАП) в амбулаторії сімейної медицини, відкриття дільниць при поліклініках.

В області налічується 919 ФАП, 258 амбулаторій. Наразі з 1 500 працівників первинної ланки охорони здоров'я на Вінниччині 699 – сімейні лікарі.

Станом на червень 2013 р. середня заробітна плата сімейних лікарів Вінниччини становить 3 911 гривень, а їх медичні сестри отримують 2 494 гривні.

У першому півріччі поточного року проведено ремонтні роботи у 109 амбулаторіях на суму 14,74 млн. грн, що складає 64,5 % від річного плану, та 328 ФАП на суму 14,93 млн. грн., що складає 49,8 % від річного плану. Всього відремонтовано 437 закладів на загальну суму майже 30 млн. грн. – 88 % амбулаторій і 40 % ФАП.

Туризм і рекреації

На кінець 2011 року на державному обліку перебувало 4 307 нерухомих пам'яток історії та культури, з них 1 739 – археології, 1 893 – історії, 101 – монументального мистецтва, 526 – архітектури та містобудування, 47 од. – садово-паркового мистецтва та 1 од. – ландшафтна, 15 музеїв, 2 театри.

Рекреаційні зони області протягом останніх років не зазнали змін. Площа земель рекреаційного призначення становить 0,3 тис. га, земель оздоровчого призначення – 0,6 тис. га. З покращенням матеріального становища населення зростає кількість відпочиваючих. Для відпочинку населення використовуються ліси, долини річок, кемпінги, будинки відпочинку, санаторії. В області діє 16 санаторіїв.

Наявність природних чинників обумовлює значну кількість різновидів лікувально-оздоровчих методик. Найбільш відомі джерела мінеральної води знаходяться в м. Хмільнику. За мінеральним і газовим складом воду віднесено до радонової, вуглекислої, гідрокарбонатної, хлоридно-кальцієво-натрієвої мінеральної води з високим вмістом марганцю, що являє собою бальнеологічну цінність. Серед неповторних подільських краєвидів функціонують ряд санаторно-курортних закладів, серед яких клінічний санаторій "Хмільник" – дочірнє підприємство ЗАТ "Укрпрофоздоровниця", санаторії "Поділля", "Березовий гай", ряд відомчих санаторіїв та реабілітаційних центрів.

Санаторії надають допомогу пацієнтам з захворюваннями опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної, бронхо-легеневої, ендокринної системи, гінекологічних захворювань та захворювань шкіри. Крім того, санаторій "Хмільник" проводить реабілітацію після інфаркту, інсульту, ускладнень цукрового діабету.

Санаторій "Авангард" ЗАТ "Укрпрофоздоровниця", який розташований в м. Немирів, здійснює медичну практику з лікування захворювань серцево-судинної, бронхо-легеневої системи, патології вагітних, відновного лікування опікової хвороби.

Лікування дітей проводять дитячі санаторії "Гірський" (с. Бронниця Могилів Подільського району) та "Сокілець" (с. Сокілець Немирівського району).

Найбільш потужними серед туроператорів є Вінницьке обласне закрите акціонерне товариство по туризму та екскурсіях "Вінницятурист", приватне підприємство туристична агенція "Укрвіза", товариство з обмеженою відповідальністю "Вінницьке бюро міжнародного молодіжного туризму "Супутник", приватне мале підприємство "Спадщина", приватне підприємство "Вінтур-плюс". Власну матеріальну базу, тобто власні підприємства розміщення туристів (готель, санаторій) та власні підприємства харчування, має лише ЗАТ "Вінницятурист".

В свою чергу, показник кількості підприємств готельного господарства у період з 2007 року по 2011 рік виріс на 200 % – з 23 одиниць до 46. Така ситуація у 2011 році склалася через те, що починаючи з 2011 року у загальній кількості підприємств готельного господарства враховуються юридичні особи та фізичні особи-підприємці.

Кількість підприємств готельного господарства

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Кількість підприємств готельного господарства, од.	23	23	22	21	46	200

Кількість туристів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності області у період з 2007 року по 2011 рік впала на 76,6 %. Тоді як кількість внутрішніх туристів, тих що відвідала область на 59,8 %. Така тенденція породжена зниженням купівельної спроможності населення та наслідками світової фінансово-економічної кризи.

Показники кількості туристів

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Кількість туристів, тис. осіб	47,8	49,2	37,3	38,5	36,6	76,6
Внутрішні туристи, тис. осіб	33,6	33	23,4	22,4	20,1	59,8

Кількість санаторіїв та закладів відпочинку протягом 2007-2011 років

залишалась майже не змінною.

Кількість санаторіїв та закладів відпочинку

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Кількість санаторіїв та закладів відпочинку одиниць, од.	31	30	30	30	31	100

В свою чергу, кількість осіб, оздоровлених у санаторіях та закладах відпочинку Вінницької області скоротилася до 75 % у 2011 році по відношенню до 2007 року, що також можна пояснити впливом світової фінансово-економічної кризи.

Кількість осіб, оздоровлених у санаторіях та закладах відпочинку

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	% 2011 до 2007
Кількість осіб, оздоровлених у санаторіях та закладах відпочинку (осіб)	78605	81340	74072	66825	59128	75,2

В районах області розроблено нові туристичні маршрути: "Життя та творчість Марко Вовчок у Немирові", "Життя та творчість О.Ф. Можайського", "Козацькими шляхами", колишня ставка Гітлера "Вервольф" в смт Стрижавка та інші.

З набуттям чинності Закону України "Про сільський зелений туризм" на Вінниччині з'являється дедалі більше громадських організацій та суб'єктів підприємницької діяльності, зацікавлених у веденні бізнесу та налагодженні партнерських стосунків в цьому напрямку.

Подальшого розвитку набуває оздоровчий та спортивний туризм, яким активно займається більш ніж 15 тисяч громадян області. Крім того, в області стрімко розвивається активний туризм. З метою популяризації та підтримки цього виду туризму Вінницьким туристично-спортивним союзом розроблено 31 новий маршрут – 10 водних, 6 пішохідних, 6 велосипедних, 8 маршрутів вихідного дня та 1 лижний.

1.14. Зайнятість і ринок праці

Політика розвитку трудових ресурсів в області за останні роки, в першу чергу, спрямовувалася на ліквідацію прихованого безробіття та забезпечення повної продуктивної зайнятості, на запровадження дієвих стимулів створення нових робочих місць, забезпечення гарантій зайнятості у процесі приватизації та реструктуризації підприємств, на підтримку підприємництва та самозайнятості населення, розширення практики громадських робіт, підвищення гнучкості ринку праці, удосконалення цільових регіональних програм з точки зору їх впливу на умови зайнятості у галузях, в містах і районах області.

Показники, що характеризують демографічну ситуацію

Показник	2007	2008	2009	2010	2011
Економічно активне населення у віці 15–70 років, відсотків до населення віком 15-70 років	62,1	62,7	63,6	63,9	64,7
Рівень зайнятості населення, відсотків до населення віком 15-70 років	58,3	58,7	56,9	57,5	58,4
Рівень безробіття населення, відсотків до населення віком 15-70 років	3,3	4,3	2,7	3	2,7
Безробіття населення (за методологією МОП), відсотків до економічно активного населення віком 15-70 років	6,1	6,4	10,6	10	9,7
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	1028	1404	1511	1782	2074
Темп зростання (зменшення) номінальної заробітної плати, у відсотках до відповідного періоду попереднього року	129,7	136,6	107,6	120,4	116,4
Темп зростання (зменшення) реальної зарплати, у відсотках до відповідного періоду минулого року	111,9	108,7	94,7	111,9	110,2
Заборгованість із виплати заробітної плати, млн. грн.	30,5	19,9	27,5	27,2	18,5
Темп зростання (зменшення) заборгованості з виплати заробітної плати, відсотків до початку року	60,04	65,25	138,19	98,91	68,01
Кількість злочинів на 10 тис. населення	1,05	1,05	1,07	1,29	
Коефіцієнт злочинності у розрахунку на 100 тис. населення, одиниць	628	630	650	781	359

Кількість економічно активного населення Вінницької області віком 15-70 років у 2011 році становила 773,9 тис. осіб, з яких 698,7 тис. осіб, або 90,3 %, були зайняті економічною діяльністю, а решта 75,2 тис. осіб – класифікувалися як безробітні. Економічно активне населення працездатного віку склало у 2011 р. 89,5 %, тоді як у 2007 році – 91 %, хоча кількість економічно активного населення залишилась незмінною.

Рис. Рівні зайнятості, безробіття та економічно активне населення Вінницької області за 2007-2011 роки

Рівень економічної активності населення віком 15–70 років протягом 2007-2011 років збільшився з 62,1 % у 2007 р. до 64,7 % у 2011 році (на 2,6 в. п.), що є вище середнього рівня по Україні. При цьому економічна активність міського населення у 2011 році склала 371,5 тис. осіб (48 %), а сільського – 402,4 тис. осіб (52 %). Найвищий рівень економічної активності був характерний для осіб віком 40–49 років (24,6 тис. осіб), а найнижчий – для осіб віком 60–70 років (7,1 тис. осіб) та осіб віком 30–34 років (11,1 тис. осіб).

Кількість зайнятого населення віком 15–70 років у 2011 році, порівняно з 2007 роком, зменшилась на 28,1 тис. осіб, або на 3,9 % та становила 698,7 тис. осіб, з яких особи працездатного віку склали 617,7 тис., або 88,4 %. Відсоток зайнятого населення у віці 15-70 років майже не змінювався протягом 2007-2011 років (2007 р. – 58,3 %, 2011 р. – 58,4 %), коливання в середині періоду були в межах від 56,9 до 58,7 %. Показник рівня зайнятості населення є нижчим ніж в середньому по Україні (59,2 %).

Найвищий рівень зайнятості населення спостерігався у осіб віком 40–49 років (25,2 %), а найнижчий – у осіб віком 60–70 років (7,8 %) та осіб віком 30–34 років (10,8 %). Зазначений показник був вищим у мешканців сільської місцевості (52,4 %), ніж у міських поселеннях (47,6 %).

Розподіл зайнятого населення віком 15-70 років за видами економічної діяльності на протязі 2007-2011 рр. зберігав однакову структуру та розподілявся наступним чином: на першому місці – сільське господарство, мисливство та лісове господарство (2007 р. – 208,8 тис. осіб, 2011 р. – 211,0 тис. осіб); на другому – діяльність готелів та ресторанів (2007 р. – 133,1 тис. осіб, 2011 р. – 143,2 тис. осіб); на третьому місці – промисловість (2007 р. – 101,6 тис. осіб, 2011 р. – 75,0 тис. осіб).

Збільшення кількості зайнятих у 2011 році порівняно з 2007 роком відбулося в сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві; діяльності готелів та ресторанів; операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям. Водночас, зменшення обсягів

зайнятості зафіксоване в промисловості, фінансовій діяльності, діяльності транспорту та зв'язку, будівництві та діяльності домашніх господарств, освіти, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги.

Протягом 2007-2011 років відбулось зменшення питомої ваги найманих працівників. Так, кількість найманих працівників у 2011 р. порівняно з 2007 р. зменшилась на 73,9 тис. осіб та становила 386,1 тис. осіб. Тоді як по Україні в цілому відбувається тенденція до підвищення кількості найманих працівників.

Кількість безробітних у віці 15–70 років у 2011 р. порівняно з 2007 р. збільшилась на 28,1 тис. осіб, або на 59,6 % та становила 75,2 тис. осіб. Серед безробітних 51,6 % склали мешканці міських поселень (38,8 тис. осіб), решту – сільські жителі. Збільшення кількості безробітного населення віком 15–70 років відбулося повністю за рахунок осіб працездатного віку.

Рівень безробіття населення віком 15-70 років знизився на 0,6 в. п. (з 3,3 % у 2007 р. до 2,7 % у 2011 р.), тоді як показник рівня зареєстрованого безробіття (за методологією МОП) у відсотках до економічно активного населення віком 15-70 років показує тенденцію до значного збільшення (на 3,6 в. п.). У 2007 році цей показник склав 6,1 % і продовжував зростати до 2009 року (10,6 %), а починаючи з 2010 року почалося зниження показника, що у 2011 році становив 9,7 %. Це пов'язано з тим, що під час кризи багато людей звернулись до фондів зайнятості. Найвищий рівень безробіття спостерігався серед молоді віком 15–24 роки (22,1 тис. осіб), а найнижчий – серед осіб віком 60–70 років (0 осіб) та осіб віком 50-59 років (11,5 тис. осіб).

Слід зазначити, що у 2011 р. порівняно з 2007 р. відбулося збільшення питомої ваги вивільнених з економічних причин (на 8,0 в. п.) та звільнених за власним бажанням (на 10,4 в. п.). Водночас, частка не працевлаштованих після закінчення навчальних закладів зменшилась на 8,7 в. п.).

Показник середньої тривалості пошуку роботи населенням у віці 15–70 років (за методологією МОП) порівняно з 2011 р. збільшився та становив 7 місяців у 2011 р. проти 5 місяців у 2007 році. Питома вага осіб, які шукали роботу до 1 місяця, від 1 до 3 місяців та від 9 до 12 місяців, за цей період зменшилася, відповідно, на 14,3 в. п., 10,9 в. п. та 1,8 в. п. Водночас, спостерігалось збільшення частки безробітних, які шукали роботу від 3 до 6 місяців, від 6 до 9 місяців та 12 місяців і більше (відповідно, на 14,1 в. п., 3,4 в. п. та 9,6 в. п.).

Рис. Середньомісячна номінальна заробітна плата населення Вінницької області за 2007-2011 роки

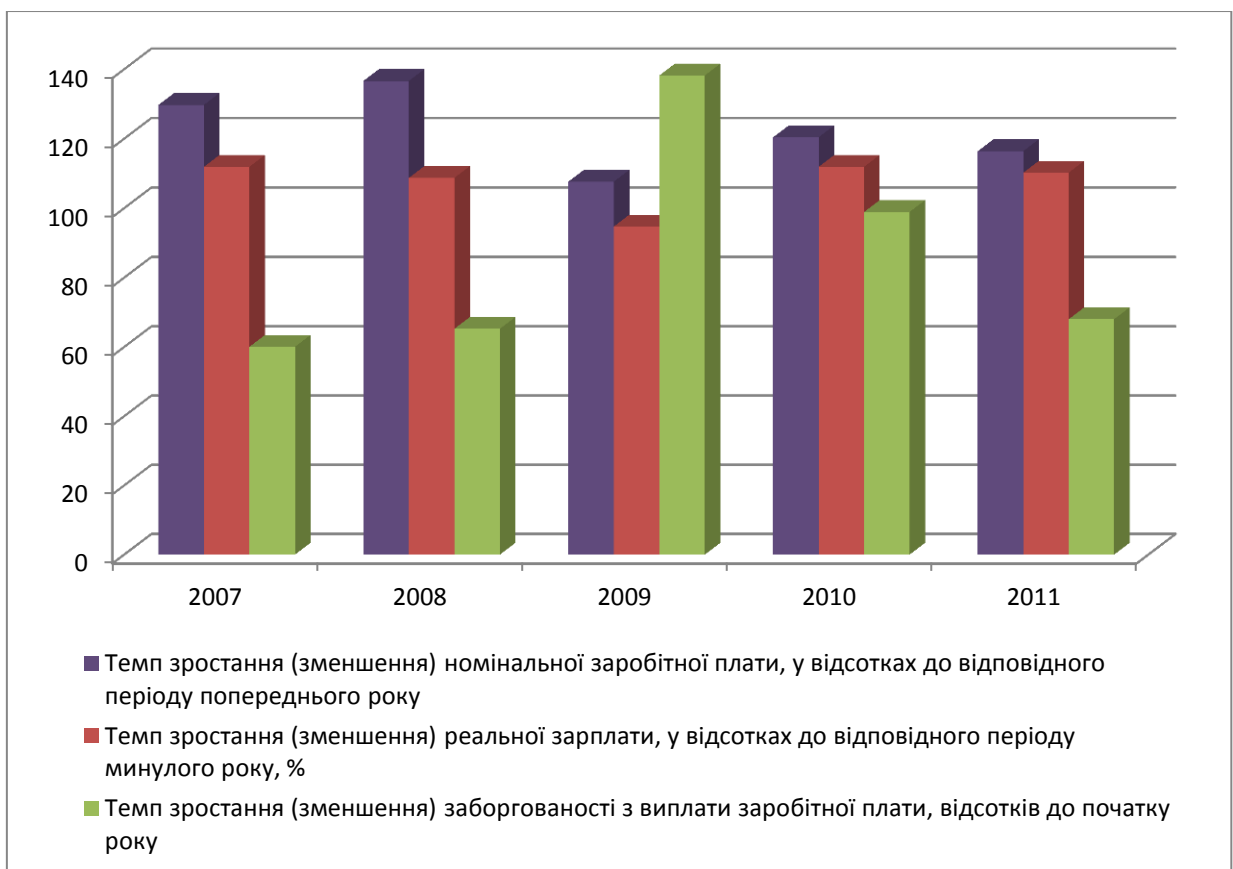

Рис. Темпи зростання (зменшення) номінальної і реальної заробітної плати населення та заборгованості з виплати заробітної плати у Вінницькій області за 2007-2011 роки

Протягом 2007-2011 років у Вінницькій області спостерігалася тенденція до зростання рівня середньомісячної номінальної заробітної плати, проте темпи її росту уповільнилися по відношенню до 2007 року.

Середньомісячна номінальна заробітна плата збільшилась більше ніж в 2 рази з 1028 грн. у 2007 р. до 2074 грн. у 2011 р. (на 102 %), при цьому темп зростання (зменшення) номінальної заробітної плати (у відсотках до попереднього року) зменшився на 13,3 в. п. (129,7 % – 2007 р., 116,4 % –

2011 р.), а темп зростання (зменшення) реальної заробітної плати (у відсотках до попереднього року) зменшився на 1,7 в. п. (111,9 % – 2007 р., 110,2 % – 2011 р.).

Найбільш оплачуваними у Вінницькій області у 2011 р. були працівники фінансових установ, транспорту та працівники сфери державного управління (у 2007 році тенденції були ідентичні).

Разом із тим, рівень оплати праці у сфері ресторанного та готельного господарства, рибальстві та рибництві залишається більше ніж у два рази нижчим за найбільшу заробітну плату в регіоні. Також значно нижчою є заробітна плата в закладах охорони здоров'я. Диференціація розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності є головним чинником міжрегіональних відмінностей.

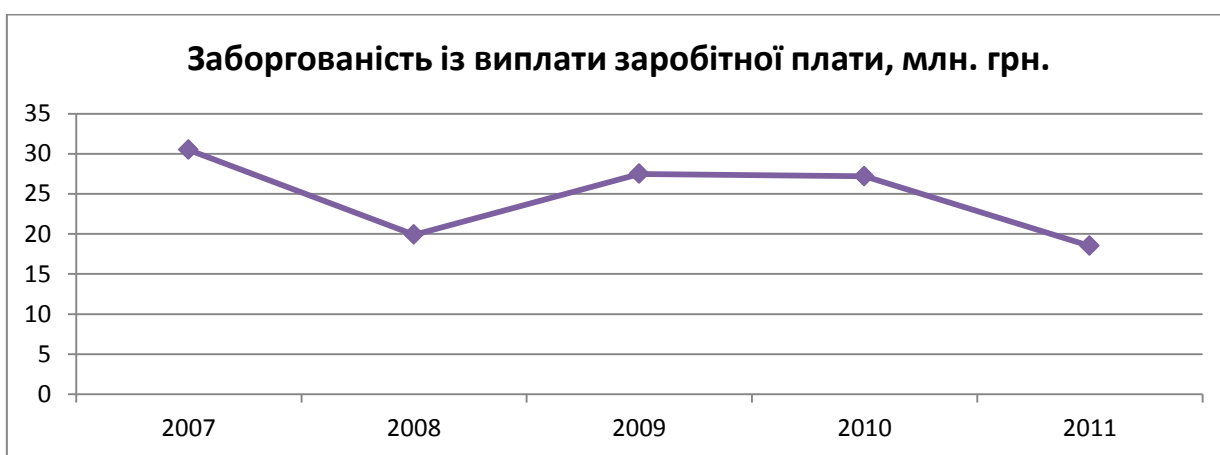

Рис. Заборгованість з виплати заробітної плати у Вінницькій області за 2007-2011 роки

Упродовж всього періоду 2007-2011 років зберігалась тенденція щодо зменшення обсягу заборгованості з виплати заробітної плати. Відбулось відчутне зменшення заборгованості із виплати заробітної плати з 30,5 млн. грн. у 2007 р. до 18,5 млн. грн. у 2011 р. (на 39 %), при цьому збільшився темп зростання (зменшення) заборгованості з виплати заробітної плати (відсотків до початку року) на 7,98 в. п.

Збільшилась кількість злочинів на 10 тис. населення з 1,05 у 2007 році до 1,29 у 2011 році (на 23 %).

1.15. Рівень соціальної напруги

Кількість дітей що отримують державну допомогу

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2007 р
Кількість дітей, що перебувають під опікою чи піклуванням, на яких призначено державну допомогу сім'ям з дітьми (на кінець року; осіб)	2003	1702	1930	1832	1750	87,4

Кількість дітей, що перебувають під опікою чи піклуванням, на яких призначено державну допомогу сім'ям з дітьми в середньому по Україні (на кінець року; осіб)	1878	1645	2019	2064	1989	105,9
--	------	------	------	------	------	--------------

У 2011 році кількість дітей, що перебувають під опікою чи піклуванням, на яких призначено державну допомогу у Вінницькій області порівняно з 2007 роком скоротилася до 87,4 % з 2 003 осіб до 1 750 осіб відповідно. Абсолютний спад цього показника у 2011 році до 2007 року становить 253 особи. Слід зазначити, що приріст цього показника у 2009 році по відношенню до попереднього 2008 року становив 113 %, але надалі спостерігається негативна динаміка до 2011 року.

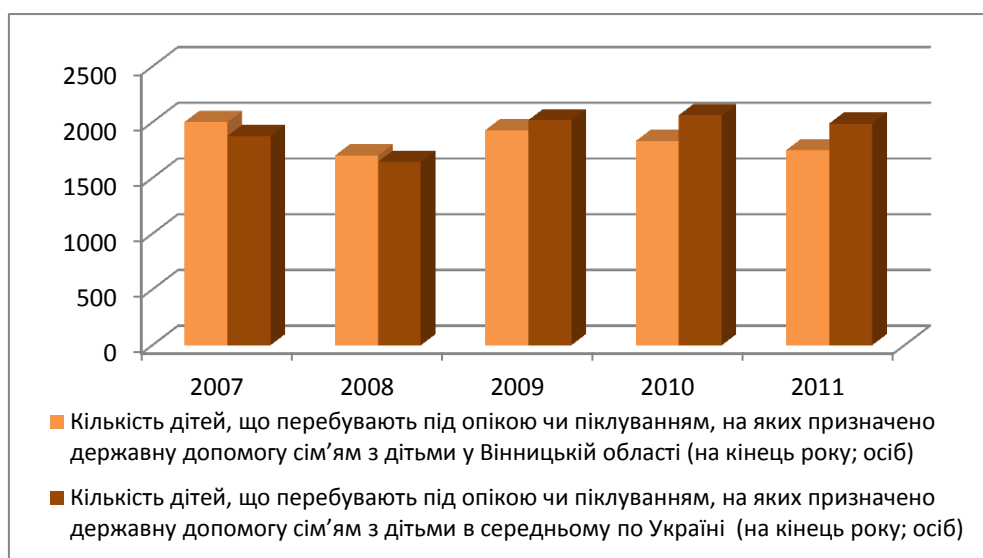

Рис. Кількість дітей що отримують державну допомогу

В 2007 році кількість дітей на яких було призначено державну допомогу у Вінницькій області перевищувала середнє значення цього показника по Україні на 125 осіб. У 2008 році цей показник знизився як у Вінницькій області, так і його середнє значення по Україні, але залишався вищим у Вінницькій області. Починаючи з 2009 року і до 2011 року показник кількості дітей на яких призначено державну допомогу поступово знижувався у Вінницькій області з 1 930 осіб до 1 750 осіб відповідно, тоді як по Україні цей усереднений показник продовжував зростати до 2 064 осіб у 2010 році, і показав негативну тенденцію у 2011 році, скоротившись з 2 064 осіб до 1 989 осіб, на 75 осіб.

Малозабезпечені сім'ї, які отримують державну допомогу

Найменування показників	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2009 р
Надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям (кількість сімей, одиниць)	68139	8624	9724	14,3
Сума призначеної допомоги середній розмір допомоги (грн.)	433,39	574,01	879,05	202,8

Сума призначеної допомоги середній розмір допомоги по Україні (грн.)	442,33	816,61	1064,48	240,7
--	--------	--------	---------	-------

Динаміка показника надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям у період з 2009 року по 2011 рік у Вінницькій області показує досить негативну тенденцію суттєвого падіння у 2011 році до 14,3 % у порівнянні з 2009 роком – з 68 139 сімей у 2009 році до 9 724 сімей у 2011 році. Абсолютний спад цього показника становить 58 415 сімей.

При значному скороченні кількості малозабезпечених сімей, які отримують державну допомогу, середній розмір суми призначеної допомоги у Вінницькій області в 2011 році порівняно з 2009 роком виріс на 203 % з 433,39 грн. до 879,05 грн. Абсолютний приріст цього показник склав 445,66 грн.

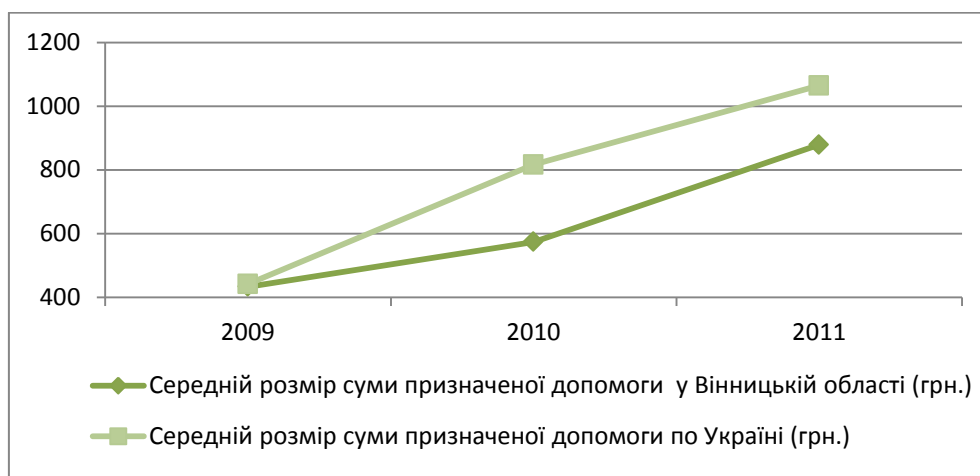

Рис. Середній розмір суми призначеної допомоги малозабезпеченим сім'ям

У 2009 році середній розмір призначеної допомоги у Вінницькій області був на рівні середнього значення цього показника по Україні та становив відповідно 433,39 грн. у Вінницькій області та 442,33 грн. по Україні. Вже у 2010 році, і така тенденція зберігалась і у 2011 році, середній розмір суми призначеної допомоги малозабезпеченим сім'ям у Вінницькій області був значно нижчим, ніж середнє значення цього показника по Україні – у 2011 році у Вінницькій області середній розмір суми допомоги складав 879,05 грн., тоді як усереднений показник по Україні мав значення на рівні 1 064,48 грн. (відхилення від середнього по Україні – 185,46 грн.).

Динаміка показника кількості непрацевдатних громадян з мінімальними доходами, яким призначена цільова грошова допомога, протягом періоду 2007-2011 роки показує негативну тенденцію. У 2011 році зазначений показник складав 69 % від рівня 2007 року. Протягом періоду з 2007 року до 2011 року абсолютний спад цього показника дорівнює 8 119 осіб.

Щодо показника, то хочеться зазначити, що В період з 2007 року по 2011 рік середній розміру призначеної місячної цільової грошової допомоги

непрацевдатним громадянам з мінімальними доходами у Вінницькій області суттєво не змінився і тримається на рівні 46 грн.

Непрацевдатні громадяни з мінімальними доходами, яким призначена цільова грошова допомога

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2008 (2009) р
Кількість непрацевдатних громадян з мінімальними доходами, яким призначена цільова грошова допомога	26261	23263	21100	19436	18142	69,1
Середній розмір призначеної місячної цільової грошової допомоги одній особі (грн.)	45,64	46,14	45,86	46,24	45,96	99,6
Середній розмір призначеної місячної цільової грошової допомоги одній особі, середнє значення по Україні (грн.)			43,70	43,86	43,87	100

Порівнюючи зазначений показник у Вінницькій області з середнім значенням по Україні слід констатувати той факт, що показник середнього розміру призначеної місячної цільової грошової допомоги одній особі у Вінницькій області є наближеним до середнього значення цього показника по Україні, а також те, що в період з 2009 року по 2011 рік розмір призначеної цільової грошової допомоги по Україні, так само як і у Вінницькій області, суттєво не змінювався.

У період з 2007 року по 2011 рік показник кількості сімей, яким призначено субсидії на відшкодування витрат для оплати житлово-комунальних послуг, суттєво не змінився. Його значення у 2011 році по відношенню до 2007 року становить майже 110 %, цей показник збільшився з 69 819 сімей у 2007 році до значення 75 977 сімей у 2011 році і мав абсолютний приріст на рівні 6 158 сімей.

Сім'ї, яким призначені субсидії для відшкодування оплати житлово-комунальних послуг

Найменування показників	2007	2008	2009	2010	2011	% у 2011 р до 2008 р
Кількість сімей, яким призначено субсидії на відшкодування витрат для оплати житлово-комунальних послуг (одиниць)	69819	64065	46057	69993	75977	108,8

Простежується суттєве падіння зазначеного показника у період з 2007 року по 2009 рік, коли темп спаду цього показника становив 66 % до 2007 року. І вже починаючи з 2009 року показник стабільно зростає.

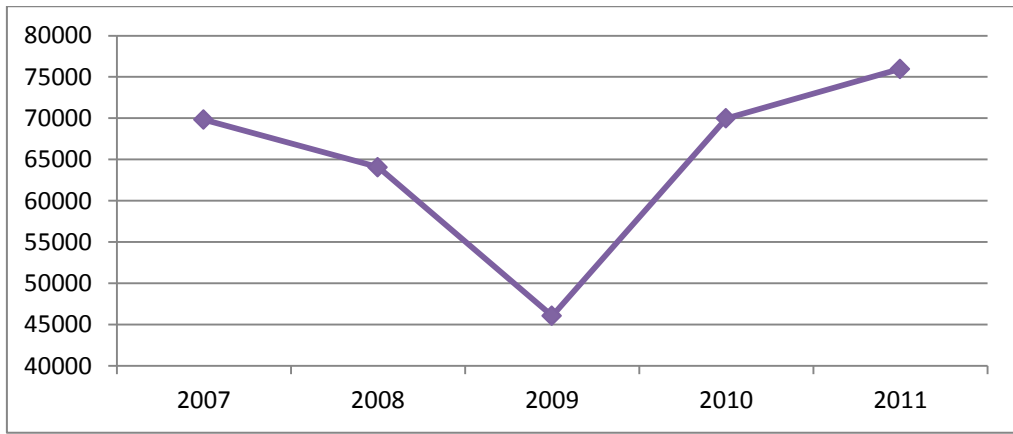

Рис. Сім'ї, яким призначені субсидії для відшкодування оплати житлово-комунальних послуг

II. SWOT-аналіз розвитку Вінницької області

Аналіз внутрішніх (сильні і слабкі сторони) та зовнішніх (сприятливі можливості і загрози) чинників (SWOT-АНАЛІЗ)

Нижченаведений аналіз слабких і сильних сторін розвитку області дає можливість органам влади поряд з середньостроковими стратегічними цілями визначати короткострокові оперативні цілі – власне проекти, реалізація яких повинна, з одного боку, усунути слабкості регіону з одночасним посиленням його сильних сторін, а з іншого – скористатися сприятливими можливостями, які можуть виникнути завдяки дії зовнішніх сил, уникаючи загроз.

Наступний етап SWOT-аналізу – встановлення ключових, взаємозв'язаних між собою сильних і слабких сторін з потенційними можливостями та загрозами подальшого розвитку Вінницької області. Стратегічні цілі визначаються залежно від взаємовпливу вибраних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища:

- використання сильних сторін і потенційних можливостей регіону;
- подолання слабких сторін області за рахунок зовнішніх можливостей;
- нейтралізація потенційних загроз за рахунок сильних сторін;
- радикальні стратегічні рішення при співпадінні слабких сторін регіону та наростанні зовнішніх загроз.

**Аналіз внутрішніх (сильні і слабкі сторони) та зовнішніх (сприятливі можливості і загрози) чинників
(SWOT- АНАЛІЗ)**

Внутрішні фактори

Сильні сторони (S):	Слабкі сторони (W):
<ul style="list-style-type: none"> • Географічне розташування, транзитний потенціал • Наявність значних розвіданих запасів мінерально-сировинних ресурсів • Значний потенціал для розвитку туристично-рекреаційної сфери • Розвинуте транспортне сполучення та інфраструктура • Потужний сільськогосподарський комплекс • Високий рівень кооперації з переробними підприємствами • Концентрація підприємств харчової промисловості • Наявність конкурентоспроможних підприємств машинобудування, приладобудування, хімічної промисловості • Зниження рівня забруднення навколишнього середовища • Налагодження переробки вторинної сировини та відходів • Наявність прикладів енергетичної диверсифікації виробництва • Значний резерв енергетичних потужностей • Позитивна динаміка росту малого та середнього бізнесу • Позитивний досвід залучення інвесторів у регіон • Стабільна та прогнозована суспільно-політична ситуація • Наявність науково-інноваційного потенціалу • Конкурентні умови залучення робочої сили до регіону • Наявність розвинутої освітньої мережі ВНЗ 	<ul style="list-style-type: none"> • Однобокий рівень розвитку інфраструктури бізнесу • Технічна та моральна зношеність інфраструктури, в тому числі комунальної інфраструктури • Значний моральний і фізичний знос обладнання та недостатня технологічна забезпеченість підприємств • Нераціональне використання земельних (висока частка сільськогосподарських угідь та їх розораність) і водних ресурсів, недосконала система контролю за використанням земельного і водного фонду • Значний рівень відтоку активних і кваліфікованих працівників за межі регіону в пошуках більш високих заробітних плат • Слабо диверсифікована економіка

Зовнішні фактори

Сприятливі можливості (О):

- Зацікавленість зовнішніх інвесторів регіоном
- Наявність проведеної реструктуризації існуючих виробництв
 - Розвиток інноваційних виробництв, зростання підприємств з високотехнологічними виробництвами
 - Формування кластерів переробної промисловості
 - Надання державної допомоги для диверсифікації надлишкових потужностей цукрової та спиртової галузей
 - Створення міжнародних транспортних коридорів на території області
 - Зростання внутрішнього попиту на окремі види продукції
 - Впорядкування земельних відносин на селі
 - Впровадження системи державної підтримки сільськогосподарських підприємств
 - Впровадження державних програм виробництва екологічно чистих продуктів харчування
 - Розвиток транскордонних економічних відносин
 - Наближення рівнів стандартів України до стандартів ЄС
 - Спрощення процедури отримання дозволів та ліцензій
 - Допомога міжнародних організацій з економічного розвитку

Загрози (Т):

- Політична та фінансова залежність від центру (централізації фінансових ресурсів), що обмежує можливості регіонального розвитку
 - Нераціональна державна регуляторна політика, що загрожує занепаду провідних галузей економіки Вінниччини
 - Зменшення абсолютного приросту прямих іноземних інвестицій
 - Недосконалість нормативної бази із регулювання інвестиційними процесами і недостатній захист прав інвесторів
 - Зростання цін на енергоресурси обмежує можливості розвитку традиційних секторів економіки області
 - Низький рівень управління державною власністю
 - Обмеженість фінансових ресурсів (відсутність дешевих кредитів), первинного капіталу
 - Відсутність стратегічних рішень щодо політики Ладижинської ТЕС
 - Зростання тіньового сектору економіки
 - Перешкоди щодо розвитку ринків сільськогосподарської продукції
 - Інтеграція до міжнародних торгово-економічних структур і організацій, що несе загрози витіснення вітчизняного виробника закордонним

III. Ключові проблеми розвитку області

На основі проведеного SWOT-аналізу можна визначити ключові проблеми розвитку Вінницької області, які перешкоджають гармонійному розвитку регіону, а саме:

- високий ступінь зношеності основних фондів;
- обмеженість власних інвестиційних ресурсів підприємств для модернізації виробництва;
- висока питома вага зайнятих в неофіційному секторі економіки;
- недостатній рівень інноваційних технологій в аграрно-промисловому секторі економіки;
- слабо-диверсифікована економіка регіону;
- недостатня пропозиція робочих місць у сільській місцевості;
- значний рівень відтоку активних і кваліфікованих працівників за межі регіону в пошуках більш високих заробітних плат;
- нерациональне використання земельних ресурсів.

IV. Принципи реалізації Стратегії

Політика регіонального розвитку в області реалізуватиметься за такими основними принципами:

- **програмування.** Реалізація Стратегії здійснюватиметься на основі взаємозв'язаних довгострокових стратегій, середньо- та короткострокових програм економічного і соціального розвитку області та міст і районів. Цей принцип також передбачає щорічне планування необхідних витрат з бюджетів всіх рівнів;

- **концентрації.** У зв'язку з обмеженістю фінансових ресурсів під час виконання завдань, визначених цієї Стратегією, ресурси будуть концентруватися на вирішенні стратегічних завдань, що відповідають пріоритетним напрямкам розвитку області та державним пріоритетам;

- **синхронізації дій.** Передбачається узгодження пріоритетів та дій із центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо регіонального та місцевого розвитку;

- **поляризованого розвитку.** Передбачається формування "трьох інвестиційно-промислових поясів" (20, 40, 70 км) розвитку області;

- **збалансованого розвитку.** Застосування диференційованого підходу при вирішенні питань надання фінансової підтримки містам і районам з урахуванням їх потенціалу;

- **партнерства.** Передбачається тісна співпраця між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, суб'єктами господарювання в процесі реалізації Стратегії, проведення моніторингу та оцінки виконання визначених завдань.

V. Пріоритетні напрями розвитку економіки області ("точки росту")

"Точкою зростання" для регіону є такий вид діяльності або сектор економіки або конкретний проект, розвиток якого забезпечує розвиток соціально-економічної системи регіону в цілому. Необхідно розглядати різні типи або "простори" зростання: зростання сировинного потенціалу; технологічне зростання; соціальний розвиток і зростання людського потенціалу, розвиток виробничого потенціалу, розвиток соціальної і виробничої інфраструктури, збільшення капіталізації регіональних активів. Однак, в кінцевому рахунку, різні типи зростання є умовою або передумовою подальшого зростання ВРП в регіоні і даний показник є одним з основних критеріїв ефективності або показником результативності активізації точок зростання в регіоні.

Зростання може здійснюватися на основі різних факторів або конкурентних переваг: на основі вдосконалення технології (зростання технологічного потенціалу), шляхом підвищення ресурсного потенціалу, на основі підвищення ефективності управління та інформаційного забезпечення, за рахунок підвищення якості людського потенціалу, транспортної інфраструктури тощо. Таким чином, "точки росту" характеризуються: своєю "галузевою" приналежністю до певного виду діяльності, аспектом потенціалу, на основі якого здійснюється ріст і, нарешті, способом, яким здійснюється розвиток точки зростання.

В результаті дослідження структури та динаміки розвитку валового регіонального продукту Вінницької області за період з 2001 по 2010 рік було визначено, що закладені у цей період темпи зростання економіки Вінницької області дозволяють прогнозувати подальше зростання за всіма видами економічної діяльності на період до 2020 р. В цей час економіка повинна показати достатньо стрімкі темпи приросту виробництва ВДВ, що дозволить досягти і перевищити докризові показники ВРП регіону.

Основними точками зростання економіки Вінниччини повинні стати наступні галузі:

- Сільське господарство, мисливство, лісове господарство.
- Переробна промисловість.
- Сфера торгівлі, сервісу та побутового обслуговування.

Фактично мова йде про сталий розвиток галузей спеціалізації Вінниччини, які й надалі зберігатимуть високі темпи економічного росту.

VI. Стратегічні цілі (напрями), заходи та очікувані результати

Стратегічне бачення

Вінницький регіон – розвинений промислово-аграрний, науково-виробничий, культурно-освітній центр України та Поділля, де створені умови для якісного рівня життя громади, шляхом інноваційного розвитку економічного потенціалу і створення позитивного інвестиційного клімату.

Мета

Метою Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року є підвищення якості життя та добробуту населення на основі зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку міст, районів, селищ і сіл області.

З урахуванням стратегічного бачення, мети Стратегії та пріоритетних напрямів розвитку економіки Вінницької області були сформульовані наведені нижче стратегічні цілі та завдання на період до 2020 року, а також очікувані результати від їх досягнення.

I. Розвиток інфраструктури та інвестиції (базисний блок)

Ціль 1. Зменшення технічної та моральної зношеності об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури.

Заходи:

- завершення недобудованих об'єктів соціально-культурного та житлово-комунального призначення;
- технічне переоснащення та капітальний ремонт багатоквартирних житлових будинків;
- підвищення якості питної води;
- газифікація сільської місцевості;
- формування інфраструктури з управління побутовими відходами включно з розробкою системи тарифів і плати за видалення відходів;
- створення інфраструктури для знищення наявних непридатних, невизначених отрутохімкатів інших токсичних відходів;
- розвиток, реконструкція, модернізація та капітальний ремонт систем централізованого водопостачання та водовідведення, теплозабезпечення;
- забезпечення належного санітарно стану та благоустрою територій населених пунктів області;
- оснащення засобами обліку споживання тепла і води житлового

фонду за рахунок субвенцій з державного бюджету.

Ціль 2. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку області.

Заходи:

- створення умов для зростання обсягів іноземних інвестицій;
- створення системи комплексного пошуку потенційних інвесторів виходячи з наявних переваг регіону;
- реалізація намірів великих інвестиційних проектів у деревообробці, будівельних матеріалів та у тваринництві;
- створення ефективної інституційної мережі фінансової інфраструктури розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні;
- мінімізації рівня адміністративних бар'єрів на шляху входу на товарні та ресурсні ринки нових підприємств;
- координація проектів всіх зацікавлених сторін по роботі з потенційними інвесторами для формування партнерських стосунків між органами місцевої влади та міжнародними організаціям;
- створення бази об'єктів інвестування (в тому числі створення їх інвестиційних паспортів) потенційно привабливих для вітчизняних та іноземних інвесторів.

Очікувані результати:

- сприятливе інвестиційне середовище в регіоні, зокрема за рахунок спрощеної дозвільно-погоджувальної процедури;
- щорічне зростання частки прямих іноземних інвестицій;
- збільшені можливості самофінансування на рівні підприємств.

Ціль 3. Відновлення основних засобів виробництва.

Заходи:

- стимулювання процесів зростання виробництва та прискореного оновлення основних фондів та запровадження нових технологій з поліпшеними техніко-економічними показниками, зменшеною енерго- і ресурсоемністю виробництва.

Ціль 4. Забезпечення належного рівня розвитку інфраструктури бізнесу.

Заходи:

- будівництво сучасних бізнес-центрів;
- покращення транспортної доступності в межах регіону;
- будівництво, реконструкція, ремонт та експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування, зокрема, автодоріг Житомир-Вінниця-Могилів-Подільський та автодоріг Стрий-Кіровоград-Знам'янка;
- розвиток авіаційних перевезень;
- завершення будівництва під'їзних шляхів до автопереходу "Бронниця" (на території України);
- оновлення рухомого складу та об'єктів транспортної інфраструктури.

Ціль 5. Збільшення рівня використання альтернативних та

відновлювальних джерел енергії.

Заходи:

- впровадження енергозберігаючих технологій на комунальних підприємствах територіальної громади області реалізація заходів Програми підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області;
- ведення обліку споживання енергоресурсів у невиробничій сфері із пріоритетним здійсненням на конкурсній основі державних закупівель найбільш енергоефективного обладнання, насамперед вітчизняного виробництва;
- посилення відповідальності суб'єктів господарювання за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;
- ініціювання розробки, затвердження та фінансування проведення аудиту та актуалізації Програми державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії та малої гідро- і теплоенергетики;
- розроблення та впровадження механізму фінансування альтернативних технологій з отримання електроенергії, використання біопалива (з відходів) та інших джерел, що мають перспективний потенціал для Вінницької області.

Очікувані результати:

- розвинена мережа альтернативних джерел енергії, зокрема розвиток малої гідроенергетики та вітрової енергетики;
- енергоефективне виробництво та споживання енергоресурсів.

Ціль 6. Зменшення рівня забруднення навколишнього середовища.

Заходи:

- перехід на конкурсну систему надання права на спеціальне використання ресурсів надр;
- програма розвитку лісового і мисливського господарств в лісах, підвищення лісистості та озеленення населених пунктів області;
- освоєння земель для сільськогосподарських та лісогосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь і охорони земель, проведення нормативної грошової оцінки землі, розмежування земель державної та комунальної власності, інвентаризації земель, розробки схем землеустрою та техніко економічного обґрунтування використання і охорони земель;
- запровадження водозберігаючих форм розвитку економіки області, забезпечення системами очисних стічних вод харчової промисловості;
- забезпечення очисними спорудами каналізації всіх міст та селищ;
- запровадження принципів конвенції про участь громадськості у прийнятті рішень пов'язаних з природокористуванням на базі доступу громадськості до бази даних екологічного моніторингу експертних процедур і доступу до правосуддя;

- стимулювання заходів, спрямованих на розробку, експлуатацію та збереження джерел мінеральної води в регіоні.

Очікувані результати:

- якісна та ефективна робота служб спрямована на забезпечення збереження природно-ресурсного потенціалу та використання ресурсів, зокрема на забезпечення мешканців населених пунктів області якісною питною водою.

II. Розвиток освіти, науки, охорони здоров'я, культури та спорту (соціальний блок)

Ціль 7. Розвиток туристично-рекреаційної сфери.

Заходи:

- пристосування залишків ставки "Вервольф" для філії Вінницького обласного краєзнавчого музею "Історико-меморіальний комплекс пам'яті жертв фашизму" на території с. Стрижавка Вінницького району;
- розроблення та впровадження нових туристичних маршрутів з урахуванням історико-краєзнавчої, літературно-мистецтвознавчої, історико-етнічної та ін. тематики;
- створення Туристично-інформаційного центру (пункту) на базі державного історико-культурного заповідника "Буша";
- розвиток м. Хмільник, як міста-курорту (розвиток рекреаційних ресурсів радонових вод);
- розвиток курортно-лікувального бізнесу на базі лікувальних вод Придністров'я (Садковецький, Броницький);
- розвиток екологічного та сільського туризму;
- розвиток туристичних маршрутів по історичних місцях Вінниччини;
- розширення інфраструктури для організації туристичних маршрутів;
- створення нових підприємств індустрії розваг;
- формування рекреаційної мережі для задоволення потреби в новій рекреації;
- здійснення комплексу заходів щодо збереження пам'яток історико-архітектурної спадщини: збереження, поповнення та дослідження музейних колекцій, проведення охоронних археологічних досліджень у зонах видобутку корисних копалин, природних та техногенних катастроф, заохочення комерційного використання пам'яток історико-архітектурної спадщини.

Очікувані результати:

- висока якість рівня туристичних послуг, зокрема, зростання кількості туристів на 25% та збільшення надходження до бюджету від туристичної галузі;
- розвинена та популяризована культурна спадщина Вінницької області, участь народних майстрів у національних фестивалях та ярмарках народної творчості, а також проведення їх на території

області.

Ціль 8. Розвиток наукового та інноваційного потенціалу.

Заходи:

- визначення галузей місцевої економіки, які мають найвищий інноваційний потенціал і міжнародну конкурентоспроможність, та запровадити систему надання їм підтримки у впровадженні нових технологій і розробці інноваційних ідей, шляхом співробітництва з партнерами у сфері досліджень та розвитку;
- активізація участі комерційних банків у довгостроковому кредитуванні суб'єктів малого та середнього підприємництва для виконання ними наукових, науково-дослідних робіт, а також здійснення інноваційної діяльності з частковим відшкодуванням відсоткових ставок за рахунок коштів державного бюджету;
- ініціювання щодо поновлення фінансування регіональної програми "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності Вінницької області на період до 2020 року";
- заснування центру обміну інноваційними технологіями, що полегшить передачу знань та інформації про нові технології від науково-дослідного сектору до місцевих підприємств;
- оптимізація механізму розподілу витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт та посилення ролі інших джерел фінансування у фундаментальних та прикладних дослідженнях.

Очікувані результати:

- вагома частка підприємств, що спеціалізуються на виробництві високотехнологічної продукції;
- сприятливе середовище для впровадження інновацій в економіку регіону.

Ціль 9. Підвищення якості освіти.

Заходи:

- розвиток інформаційних, телекомунікаційних та інноваційних технологій в закладах освіти області;
- подальший розвиток програм "Шкільний автобус" та "Сільська школа";
- зміцнення навчально-матеріальної бази дошкільні навчальних закладів, загальноосвітніх шкіл та спеціалізованих шкіл;
- охоплення всіх дітей дошкільного та шкільного віку відповідною дошкільною та загальною середньою освітою;
- створення умов для рівного доступу до якісної освіти, насамперед учням, які проживають у сільській місцевості;
- соціальний захист всіх учасників навчально-виховного процесу, забезпечення повноцінним харчуванням та медичним обслуговуванням учнів;
- демократизація освітнього процесу, створення державно-громадської моделі управління;
- підвищення престижу педагогічної праці, її суспільного визнання та

- пошанування;
- організація інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку;
 - реалізація заходів по запровадженню профільного навчання у старшій школі;
 - створення умов для забезпечення змістовного дозвілля учнів, перетворення позашкільних навчальних закладів у координаційні центри виховної та організаційно-масової роботи в селі, районі, місті;
 - впровадження державних стандартів, здійснення щорічного моніторингу ринку праці та потреб регіону в кваліфікованих робітниках у професійно-технічній освіті;
 - удосконалення системи забезпечення випускників ВНЗ робочими місцями за спеціальністю.

Очікувані результати:

- сприятливі умови для розвитку людського і соціального капіталу, орієнтовані на задоволення потреб особистості, суспільства і держави;
- забезпечення рівного доступу до освіти всіх рівнів.

Ціль 10. Збереження трудових ресурсів області.

Заходи:

- організація вирішення проблем зайнятості населення спільними зусиллями соціальних партнерів і їх ефективної співпраці;
- створення робочих місць у визначеній Кабінетом Міністрів України кількості та укомплектування їх кваліфікованою робочою силою;
- підтримка самостійної зайнятості населення, розвитку підприємництва;
- сприяння перекваліфікації вивільнених працівників;
- посилення співпраці між ринком освітніх послуг та ринком праці шляхом здійснення підготовки спеціалістів відповідно до потреб області;
- реалізація житлових програм, в тому числі Програми "Власний дім" щодо забезпечення житлом населення насамперед в сільській місцевості; будівництво (придбання) доступного житла, зокрема забезпечення молоді житлом;

Ціль 11. Забезпечення населення якісним медичним обслуговуванням.

Заходи:

- забезпечення реалізації та фінансування обласних програм: "Комплексні заходи з лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет", "Боротьби з онкологічними захворюваннями", "Репродуктивне здоров'я", "Цукровий діабет", "Відпочинок та оздоровлення дітей", "Програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих

на СНІД", "Цільова соціальна програма протидії захворюванню на туберкульоз у Вінницькій області", "Програма профілактики і лікування артеріальної гіпертензії", "Профілактика та лікування стоматологічних захворювань в Україні", "За фінансування Світового банку реалізація грантового проекту щодо профілактики неінфекційних захворювань", "Профілактика, діагностика та лікування вірусних гепатитів (В, С)";

- вжиття додаткових заходів щодо подальшого покращання матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів області шляхом залучення різних джерел фінансування;
- закупівля лікарських засобів;
- придбання медичного автотранспорту, техніки, інвентарю та медичного обладнання для медичних закладів третинного рівня надання медичної допомоги;
- вирішення питань охорони материнства та дитинства;
- профілактика захворюваності, посилення пропаганди та стимулювання здорового способу життя шляхом надання фізкультурно-спортивних і оздоровчих послуг різним верствам населення в усіх дитячих дошкільних закладах, загальноосвітніх школах, професійно-технічних і вищих навчальних закладах через систему фізкультурно-оздоровчих і спортивних професійних клубів, секцій, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, підліткових спортивних клубів за місцем проживання населення.
- проведення активної пропаганди та популяризація здорового способу життя, домінування духовних цінностей над споживчою та матеріальною культурою.

Ціль 12. Розвиток транскордонних відносин.

Заходи:

- розвиток міжнародного та міжнаціонального співробітництва Вінницької області
- участь у міжнародних, всеукраїнських, регіональних туристичних виставках та ярмарках
- розширення виробничої кооперації підприємств;
- регулярний обмін інформацією про потреби суб'єктів господарювання у товарах, послугах та інвестиціях;
- розроблення спільних інвестиційних проектів;
- проведення конференцій, семінарів, зустрічей, засідань за круглим столом та інших організаційних заходів для прийняття узгоджених рішень;
- обмін делегаціями офіційних та ділових кіл сторін;
- презентації потенціалу області за кордоном;
- розширення мережі постійних представництв та сервісних центрів провідних виробників області за кордоном, створення торгових домів та спільних підприємств.
- створення обласного координаційного комітету з питань

- міжрегіонального та міжнародного співробітництва;
- сприяння ефективній роботі Подільської агенції регіонального розвитку та створення нових АРР;
- сприяння розвитку єврорегіону "Дністер";
- реалізація проектів розвитку інфраструктури прикордонних районів Вінницької області;
- створення належних умов для функціонування прикордонних нарядів в пунктах пропуску;
- участь області у діяльності міжнародних організацій.

Очікувані результати:

- модернізована транспортна мережа області, що матиме стратегічне значення та виконуватиме функції дороги, що розподілятиме транспортні потоки між пунктами пропуску уздовж кордону України з Молдовою та Румунією в межах Вінницької області;
- активна співпраця області в рамках транскордонного та міжрегіонального співробітництва.

III. Розвиток промисловості та сільського господарства (економічний блок)

Ціль 13. Виробництво екологічно чистих продуктів харчування.

Заходи:

- запровадження екологічних методів ведення сільського господарства та виробництва екологічно чистого продовольства;
- впровадження ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій обробки ґрунту і вирощування сільськогосподарських культур;
- широкомасштабне застосування ресурсозберігаючих, екологічно-безпечних технологій виробництва з використанням досконалих агротехнічних прийомів, технічних засобів і систем утримання тварин;

Ціль 14. Диверсифікація економіки регіону.

Заходи:

- організація проведення інвестиційних ярмарок та відкритих конкурсів на право використання запасів природних ресурсів, які можуть бути використані в промисловості будівельних матеріалів;
- пріоритетне виділення промислових земельних ділянок та здешевлення з обласного бюджету кредитних ставок під реалізацію інвестиційних проектів в сфері виробництва;
- сприяння розвитку в межах міста Вінниці високотехнологічного промислового парку для реалізації інноваційних технологій в сфері приладобудування та інформатики;
- сприяння в реалізації на вивільнених потужностях машинобудівних підприємств спільних проектів на основі угод франчайзингу;
- впровадження інноваційних проектів в машинобудівній галузі на ВАТ "Маяк" та ТОВ "Енергоприлад";
- розвиток кластерних відносин;

- впровадження у виробництво прогресивних технологій, що забезпечують комплексну переробку сировини та збільшення виходу готової продукції з одиниці сировини.

Очікувані результати:

- у структурі промислового комплексу області провідною галуззю повинно стати машинобудування, перш за все його високотехнологічні наукоємні галузі. Частка цієї галузі має зрости до 20%;
- також очікується зростання частки легкої промисловості, виробництва будівельних матеріалів, інших промислових виробництв.

Ціль 15. Підтримка розвитку малого та середнього бізнесу.

Заходи:

- розвиток особистих селянських та фермерських господарств;
- розвиток регіонального фінансового лізингу в агропромисловому комплексі;
- розвиток ринкової інфраструктури малого бізнесу;
- професійна підготовка кадрів для малого підприємництва;
- створення умов, які б стимулювали громадян до здійснення самостійної підприємницької діяльності, полегшення виходу на ринок;
- стимулювання інноваційної активності малого бізнесу;
- реалізацію завдань і заходів обласної програми розвитку малого підприємництва у Вінницькій області;
- проведення заходів щодо поширення, поліпшення якості та підвищення конкурентоспроможності продукції підприємств регіону;
- спрощення системи кредитування для малих і середніх підприємств, сприяти розвитку ринку фінансових послуг;
- узгодження цілей місцевих органів влади та діяльності суб'єктів малого підприємництва;
- навчання молодих громадян, які виявили бажання створити фермерські господарства.

Очікувані результати:

- сприятливе середовище для функціонування конкурентоздатного малого та середнього підприємництва, зокрема збільшення кількості суб'єктів господарювання та збільшення за їх рахунок чисельності робочих місць;
- щорічне збільшення питомої ваги малого та середнього підприємництва у ВДВ регіону.

Ціль 16. Підтримка інтенсивного розвитку сільського господарства.

Заходи:

- розвиток інфраструктури послуг на селі;
- розвиток сільськогосподарської переробки та інфраструктури

- ринку продукції АПК для задоволення потреб населення області;
- боротьба з раком картоплі та золотистою картопляною нематодою у Вінницькій області;
 - забезпечення зайнятості сільського населення;
 - відмова від практики адміністративного тиску щодо визначення нерентабельної структури виробництва сільськогосподарської продукції;
 - формування середньострокової програми підтримки сільськогосподарського виробництва за основними напрямками її реалізації (рослинництво зернові, соя, ріпак та інше, високопродуктивне тваринництво та птахівництво);
 - всебічне заохочення конкуренції на ринках збуту сільськогосподарської продукції;
 - максимальне сприяння реалізації комплексних інвестиційних проектів з сумарною площею укладених договорів оренди землі більше 5 тис. га;
 - наближення мережі заготівлі сільськогосподарської продукції безпосередньо до товаровиробників;
 - підтримка заходів спрямованих на охорону земель і відтворення родючості ґрунтів, удосконалення земельних відносин в аграрному секторі, виконання Програми хімічної меліорації кислих ґрунтів;
 - надання сільськогосподарським товаровиробникам економічної технічної й освітньої підтримки з метою раціонального використання ними природних ресурсів;
 - розробка та впровадження дійових механізмів фінансової підтримки сільськогосподарських галузей, особливо тваринництва;
 - облаштування молокоприймальних пунктів у кожному населеному пункті відповідним обладнанням;
 - підписання рамкових угод з сільськогосподарськими підприємствами щодо спільної підтримки розвитку інженерної інфраструктури села;
 - підтримка розвитку фермерства та малого підприємництва в сільській місцевості;
 - поновлення машино-тракторного парку, удосконалення форм його використання та забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції за прогресивними технологіями;
 - розвиток овочівництва, як галузі спеціалізації рослинництва;
 - сприяння розвитку гуртових сільськогосподарських ринків на кооперативних засадах;
 - сприяння розвитку сільськогосподарських кредитних спілок та обслуговуючих кооперативів.

Очікувані результати:

- оптимізована структура сільського господарства з урахуванням соціальних, економічних та екологічних факторів розвитку;
- збільшення обсягів валової продукції сільського господарства,

зокрема збільшення частки тваринництва в ній.

IV. Бюджет регіону та міжбюджетні відносини (фінансовий блок)

Виконання цілей цього блоку на пряму залежить від виконання інших цілей Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року.

Ціль 17. Забезпечення збалансованості бюджету області.

Ціль 18. Забезпечення 100% фінансування програм соціально-економічного розвитку регіону.

Ціль 19. Забезпечення постійного зростання доходної частини бюджету рік до року.

VII. Механізми реалізації Стратегії

7.1. Організаційне забезпечення реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься на основі відповідного щорічного плану заходів, який буде складовою частиною програм економічного та соціального розвитку області на поточний рік.

Основними інструментами реалізації Стратегії є:

Угода щодо регіонального розвитку

Укладення Угоди щодо регіонального розвитку дасть змогу узгоджувати пріоритети розвитку області з державними пріоритетами, концентрувати державні та місцеві ресурси для їх виконання.

За результатами переваг регіону та відповідно до визначених структурних проблем, які негативно впливають на конкурентоспроможність і потенціал зростання області, Угода щодо регіонального розвитку визначатиме спільні заходи органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у реалізації Державної стратегії та Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року. Угода укладатиметься між Кабінетом Міністрів України та обласною радою.

Державні цільові програми

Забезпечення реалізації окремих пріоритетних напрямків Стратегії можливе за рахунок розробки та реалізації державних цільових програм розвитку окремих територій та сфер економічної діяльності, які будуть спрямовані на цільове розв'язання системних проблем.

Розроблятимуться концепції державних цільових програм у напрямках підвищення ефективності та конкурентоспроможності економіки області, зокрема у сфері енергозбереження ("Етанол"), впровадження новітніх технологій, створення курортів (Хмільник) тощо.

Галузеві цільові програми

Програми, які направлені на вирішення комплексу проблем в конкретно визначених галузях. Фінансування програм здійснюється комплексним шляхом за рахунок державного, обласного та місцевих бюджетів або інших джерел фінансування (кредити банків, міжнародні гранти, кошти населення, інвестиції та інше).

Стратегії розвитку міст і районів, регіональні середньострокові та щорічні програми економічного і соціального розвитку

З метою узгодження довгострокових пріоритетів розвитку області із стратегічними напрямками розвитку міст і районів місцевими органами виконавчої влади будуть розроблятися стратегії розвитку відповідних територій на період до 2020 року та здійснюватимуться заходи з їх реалізації.

Головні завдання Стратегії будуть основою для розробки середньострокових та щорічних програм економічного і соціального розвитку територій.

У рамках виконання середньострокових та щорічних програм

економічного і соціального розвитку територій будуть реалізовуватись інвестиційні проекти, що спрямовані на забезпечення динамічного соціально-економічного розвитку області та її міст і районів.

Програми передбачатимуть комплекс заходів, спрямованих на усунення диспропорцій та стимулювання розвитку окремих територій області. Для фінансування заходів зазначених програм залучатимуться кошти державного і місцевих бюджетів та інших джерел.

7.2. Фінансове та науково-методичне забезпечення реалізації Стратегії

Загальна потреба в інвестиціях під реалізацію пріоритетних напрямків Стратегії, на підставі опрацьованих районами та галузевими управліннями проектів на 2013-2020 роки, складає 34,5 млрд. грн., з них:

1. Об'єкти соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, культура, інші галузі):

- проекти з кошторисною вартістю **більше 1 млн. грн.** – складають за пропозиціями галузевих управлінь та райдержадміністрацій **925,5 млн. грн.;**
- проекти з кошторисною вартістю **менше 1 млн. грн.** райдержадміністраціями надано пропозиції на орієнтовну суму – **70,9 млн. грн.;**

Дані проекти соціальної спрямованості будуть реалізовуватися із залученням коштів як державного, так і місцевого бюджету.

2. На будівництво магістральних газопроводів - відводів та газових мереж в населених пунктах планується залучити кошти місцевих та державного бюджетів в обсязі більше 1,4 млрд. грн.

3. Реалізація інвестиційних проектів, спрямованих на розв'язання проблем в житлово-комунальній сфері – 996,5 млн. грн.

4. На утримання, будівництво, ремонт та реконструкцію доріг комунальної власності планується майже 3,3 млрд. грн. **На утримання, ремонт та реконструкцію доріг загального користування місцевого значення** планується майже 4,46 млрд. грн.

5. Потреба в інвестиціях по Вінницькій області складає майже 2,9 млрд. дол. США (23,4 млрд. грн.).

№ п/п	Назва галузі	Потреба в інвестиціях, тис. грн.	Потреба в інвестиціях, тис. дол. США
1.	Машинобудування	42 450,0	5 306,0
2.	Транспорт	14 500,0	1 812,5
3.	Харчова промисловість	1 057 408,0	132 176,0
4.	Добувна промисловість та розроблення кар'єрів	1 218 520,0	152 315,0
5.	Курортно-туристична	142 283,5	17 785,4

	діяльність та рекреація		
6.	Виробництво та постачання електроенергії	1 804 400,0	225 550,0
7.	Легка промисловість	800,0	100,0
8.	Фармацевтична промисловість	40 700,0	5 087,5
9.	Виробництво будматеріалів, гумових та пластмасових виробів	5 392 200,0	674 025,0
10.	Металообробка	500,0	62,5
11.	Торгівля та надання послуг населенню	69 685,1	8 710,6
12.	Сільське господарство	13 176 418,0	1 647 052,25
13.	Екологія	484 881,7	60 610,0
	Потреба в інвестиціях, всього по області	23 444 746,3	2 930 593,0

Пріоритетними завданнями науково-методичного забезпечення реалізації Стратегії є:

- надання методичної і консультативної допомоги місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у підготовці стратегій розвитку міст і районів на період до 2020 року, щорічного плану заходів з їх реалізації, моніторингу результатів їх виконання;
- поліпшення системи інформаційного забезпечення (супроводження) розвитку області та її територій;
- проведення наукових досліджень у визначених напрямках на договірній основі.

VIII. Моніторинг і оцінка реалізації Стратегії

Результати реалізації Стратегії визначаються шляхом проведення моніторингу виконання Угоди щодо регіонального розвитку, плану заходів з реалізації Стратегії та інших заходів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Для проведення моніторингу застосовуються показники соціально-економічного розвитку, наведені у Додатку 1, а також ті, що будуть визначені Угодою щодо регіонального розвитку та програмами подолання депресивного стану окремих територій.

Основними завданнями моніторингу реалізації Стратегії є збір, узагальнення, періодичний аналіз показників соціально-економічного розвитку області та міст і районів та визначення ефективності реалізації Стратегії.

Моніторинг проводиться на підставі даних територіальних органів міністерств і відомств України (органів статистики, податкових органів тощо), структурних підрозділів облдержадміністрації.

Обласна державна адміністрація щороку аналізує хід реалізації Стратегії та подає відповідну інформацію Міністерству економіки України та обласній раді.

Звіт про реалізацію Стратегії заслуховується на сесії обласної ради, висвітлюється у засобах масової інформації та обговорюється із залученням представників громадськості, бізнесу.

Контроль за реалізацією Стратегії покладається на обласну державну адміністрацію та обласну раду.